ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

БРОЈ 1563

20 динара

11. 12. 1981. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLII

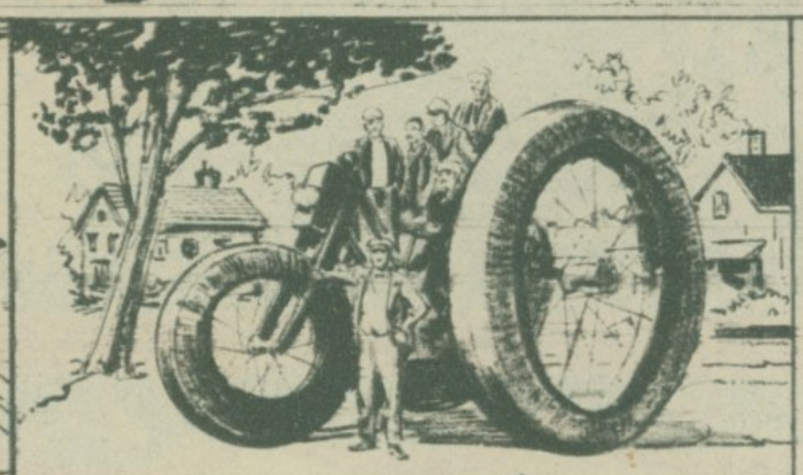
ЦРНА ПТИЦА
апсолутни рекордер

Рипли Веровали или не!

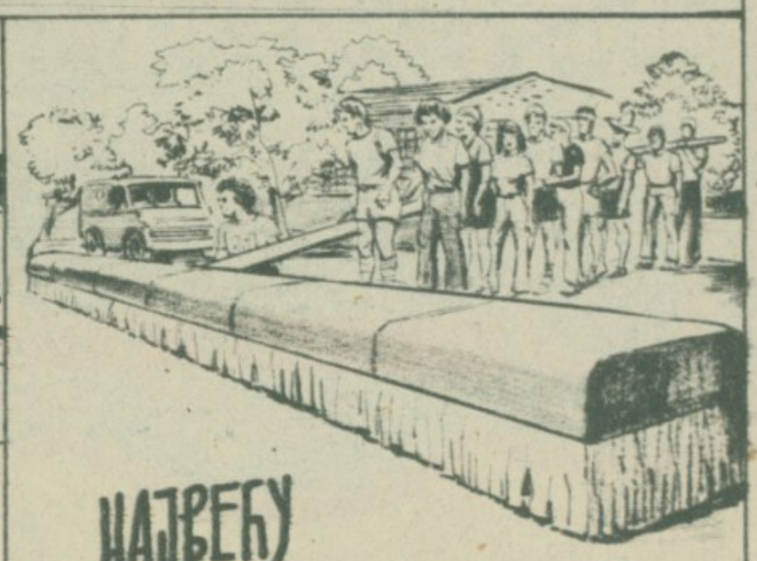
НЕБЕСКИ КУПАЧИ

ХОТЕЛ У ХОНШУ НА ПОЛУОСТРВУ ВАКАЈАМА У ЈАПАНУ НУДИ СВОЈИМ ГОСТИМА ТОПЛУ КУПКУ У КАБИНИ УСПИЊАЧЕ КОЈА ПРЕЛАЗИ ПРЕКО ЈЕДНОГ ДУБОКОГ КЛАНЦА.

ТРИЦИКЛ

КОЈИ ЈЕ 1895. ИЗРАЂЕН У РАДИОНИЦИ КОНКОРД У ДРЖАВИ НЬУ ХЕМПШИР (САД) ИМАО ЈЕ ОГРОМНЕ ТОЧКОВЕ ПРЕЧНИКА 336 СМ. А ИПАК ЈЕ С ЛАКОЋОМ МОГАО ДА ГА ВОЗИ САМО ЈЕДАН ЧОВЕК.

НАЈВЕЋУ МЕТЛУ НА СВЕТУ

ДУГАЧКУ 12.20 М. И ШИРОКУ 9,15 М. НАПРАВИЛА ЈЕ НЕДАВНО ГРУПА СТУДЕНАТА СА УНИВЕРЗИТЕТА У ИЛИНОИСУ (САД).

ЕНГЛЕСКИЊЕ

КОЈЕ СУ У 16. ВЕКУ ПОСЕЋИВАЛЕ ПОЗОРИШТЕ, НОСИЛЕ СУ МАСКЕ НА ЛИЦУ ДА БИ ПРИКРИЛЕ СВОЈЕ РЕАКЦИЈЕ НА РАСКАЛАШНЕ СЦЕНЕ НА ПОЗОРНИЦИ.

ЦРНА УДОВИЦА

ЛУЧИ ОТРОВ 6 ПУТА ЈАЧИ ОД КОБРИНОГ, А 15 ПУТА ОД ПРЕРИЈСКЕ ЗМИЈЕ ОТРОВНИЦЕ.

1981 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

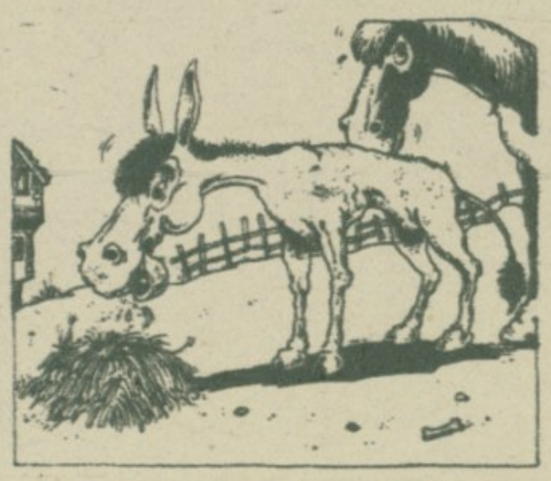
ЦРВЕНА ПУСТИЊА

ПЕСАК ПУСТИЊЕ НАМИБ У ЈУГОЗАПАДНОЈ АФРИЦИ ЈЕ ЦРВЕН ЈЕР СЕ САСТОЈИ ОД ОКСИДА ГВОЖЂА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

кристал, микрошема и механизам који покреће казаљке, распоређени су око бројчаника у истој равни с њим.

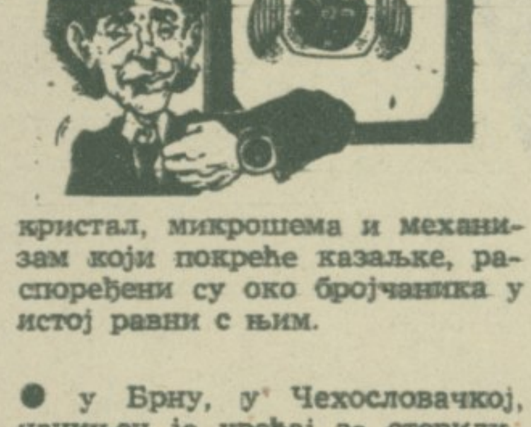

● године 1884. у енглеском часопису „Електрикал ривју“ инжењер Прис предлагао је да се у систем мера, поред коњске снаге, уведе и „магарећа снага“. Прис је сматрао да је магарац три пута слабији од коња.

● у Швајцарској је почела производња кварцних ручних часовника чија је дебљина 0,98 милиметара. Батерија, кварцни

● у Брну, у Чехословачкој, начињен је уређај за стерилисање хируршких инструмената помоћу плазме. При овом поступку губи се десет пута мање енергије но при досадашњем стерилисању.

● ботаничари знају за око милион и по врста биљака. Према подацима америчког биолога Мунија, досад је утврђено да око 3000 врста, значи четири процента, човек може да употреби за јело. Међутим, три четвртине животних намирница биљног порекла добија се од свега осам врста биљака.

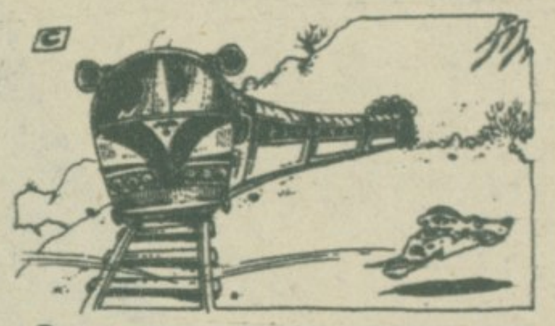

● младе мајке не морају више да успављују своје бебе. Научници са универзитета у Флориди открили су на први поглед неугодно али веома ефикасно средство: плач бебе снимљен на магнетофонску траку. Из необјашњивих разлога сопствени глас успављује одојче.

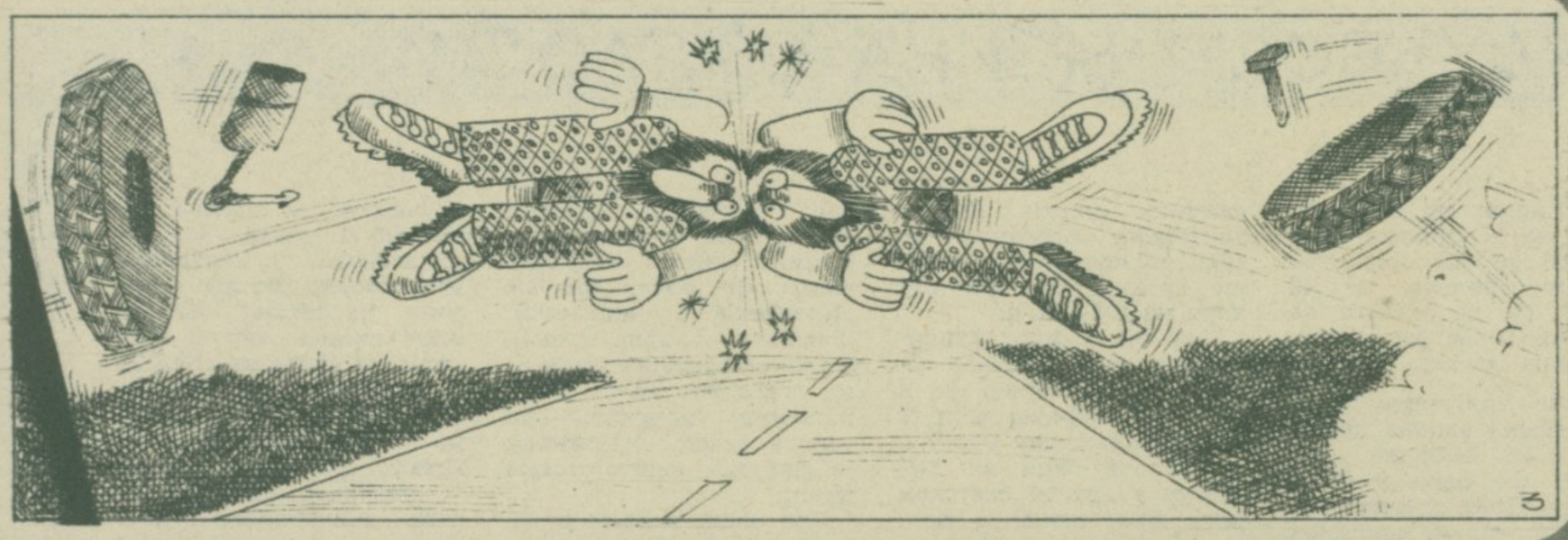
● први филм о алпинизму снимио је 1905. године Француз Амегиш. Догађаји се одвијају на глечеру Блимлисалп у Швајцарској. Филм прича о групи алпиниста која је залутала. Наслов филма је „Зов врхова“.

● нови рекорд у брзини на железничкој прузи — 380 километара на час — постигао је француски експериментални воз „TGV“. Досадашњи рекорд, који су такође држали Французи, од 331 километар, био је постављен још 1955. године.

● Ајбаш Сулејманов, седамдесет петогодишњи професионални ловац у високим планинама Киргизије, обавља свој позив без пушке. Његово једино оружје је припитомљени и издресирани планински орао. Прошле године Сулејманов је са својим орлом ухватио 3740 животиња, међу њима лисице, јазавце, па чак и вукове.

слушалице саопштио јој је да је преминула Чарлијева јадна жена, такође 28. јануара у три поподне.

Алиса Блејз, која се случајно нашла на плажи града Салема у савезној држави Масачусетс, спасла је од дављења четворогодишњег Роџера Лозијера. Девет година касније, 1974. на истој обали, Роџер је прискочио у помоћ дављенику и извукао га у свој чамац. Дављеник је, испоставило се, био муж Алисе Блејз.

ПРЕЖИВЕЛИ СЕ ЗВАО ВИЛИЈЕМС

ЧУДНО ОД ЧУДНИЈЕГ: ПОДУДАРНОСТИ

ДА ЛИ СУ КОИНЦИДЕНЦИЈЕ РЕЗУЛТАТ ДЕЛОВАЊА НЕДОКУЧИВИХ СИЛА, ЛАКРДИЈЕ ЖИВОТА СУПРОТНЕ ЗДРАВОМ РАЗУМУ ИЛИ НЕМИНОВНЕ ПОСЛЕДИЦЕ РАЧУНА ВЕРОВАТНОЋЕ ПИСЦЕ АМЕРИЧКЕ КЊИГЕ О НЕВЕРОВАТНИМ ДОГАЂАЈИМА НИЈЕ ЗАНИМАЛО. ОНИ СУ ИЗНЕЛИ САМО ГОЛЕ ЧИЊЕНИЦЕ.

*

У Лондону су 1911. године три човека обешена због убиства сера Едмунда Берија у Гринбери Хилу. Убице су се презивале Грин, Бери и Хил.

*

Исти такси којим је управљао исти шофер и у њему седес исти путник ударио је и убио два рођена брата која су на истом путу возила исти мопед истог дана — али у размаку од тачно једне године. Ово се догодило на Бермудима а браћа Ерскин Лоренс Ебин и Невил Ебин имали су на дан смрти 17 година.

*

Године 1932. швајцарац Холанђанин Шулц (право име Артур Флагенхајмер) убио је двадесет трогодишњег Винцента Кола званог Луди Пас у двадесет трећој улици у Њујорку. Три године касније двадесет трећег октобра убијен је и Холанђанин Шулц, а његов убица Чарли Воркмен осуђен је на двадесет три године робије.

*

Новембра 1974. породица Ноела Макејба слушала је у свом дому, у улици Кингстон у Дербију, Енглеска, песму Френкија Лејна „Дивља гуска". Усред мелодије зачуо се тресак разбијеног стакла — једна канадска дивља гуска промашила је пут, треснула у њихов прозор и упала у спаваћу собу.

*

У пролеће 1975. године у америчком граду Детроиту једна беба пала је са четрнаестог спрата право на главу пролазника Џозефа Фиглока. Следеће године на Џозефа Фиглока пала је једна друга беба. И он и обе бебе преживели су „судар".

*

Пар месеци пре 6. јуна 1944. године — дана кад су савезничке снаге извршиле изненадну инвазију Нормандије — у укрштеним речима угледног лондонског листа „Дејли Телеграф" појавиле су се речи које су представљале најстроже чуване тајне шифре савезничких операција: ОМАХА, ЈУТАХ, МАЛБЕРТ, НЕПТУН, па чак и шифру самог Ди Деја (D-Day = дан инвазије) ОВЕРЛОРД. Укрштене речи саставио је један учитель који ни у сну није могао да зна врхунске државне тајне.

*

Френк Клатворти се 1974. године враћао са једне седељке кући у Вошфорд, грофовија Сомерсет у Енглеској. Или је био припит, или је задремао за воланом, тек аутомобил му се преврнуо. Само један сат касније његов брат близанац Џек превртуо се у колима на истом путу у повратку са исте седељке.

*

Чарли Дејвиз је изненада умро 28. јануара 1975. у три сата поподне док се налазио у посети код сестре у Лестеру, Енглеска. Кад је уплакана сестра позвала телефоном његову кућу у граду Лидсу да јави тужну вест, пре него што је успела да изусти иједну реч уплакани глас с оне стране

Такозваним идентичним или једнојајичним близанцима често се догађају сличне ствари, нарочито ако не живе заједно. Џемс Луис из Лиме у Охају и Џемс Спрингер из Дејтона, такође у Охају, идентични су близанци стицајем околности растављени убрзо после рођења тако да нису ни знали један за другог. Породице које су их усвојиле нису се познавале, па су сасвим независно бебама дале име Џејмс. Оба Џејмса оженила су се и резвела од жена по имену Линда. Обојица су својим прворођеним синовима наденули име Џејмс Ален. Оба Џејмса имала су исту тежину и висину, обојица су летовала на истом месту у Флориди, завршила школу за полицајце и имала исте хобије. Прву пут су се срели и упознали 1979. када им је било тридесет девет година.

*

Једна од најневероватнијих подударности одиграла се 5. децембра далеке 1664. године. Тог датума потонула је лађа са осамдесет једним путником у Менаи теснацу код обале северног Велса. Једини човек који се спасао звао се Хју Вилијемс. Истог дана и истог месеца године 1785. потонуо је брод са шездесет путника. И опет је преживео само један по имену Хју Вилијемс. На дан петог децембра 1860. брод са двадесет путника отишао је на морско дно. Једини преживели звао се, наравно, Хју Вилијемс!

З. П.

БУДУЋНОСТ: БРЗИНА СВЕТЛОСТИ

Звучни зид одавно је пробијен, светлосна баријера неће вероватно никада. Када је човек достигне, биће то лабудова песма трке у брзинама.

Година 1903. историјска за авијацију, не припада далекој прошлости — многи људи који је памте још живе. За ових непуних осам деценија одиграле су се фантастичне, почетком века незамисливе, промене које нису мимоишле ниједну област живота, па ни авионе. Они су усавршавањем из године у годину постајали све бржи док 1969. није дошло до неочекиваног преокрета који их је укочио.

На самом почетку најбржи је био први и једини. То је двокрилац са клипним мотором браће Вилбера и Орвила Рајта из савезне америчке државе Охајо. Први званично признат лет авионом у историји извела су браћа Рајт 17. децембра 1903. године у Кити Хоку, Северна Каролина. Авион је имао укупну тежину од 350 kg, мотор јачине 12 KS и за 12 секунди лета прешао је растојање од 36,5 m брзином од 48 km/h. То је, колико за почетак, била веома импресивна брзина.

После тријумфа браће Рајт развој авиона преселио се из Америке у Европу, пре свега у Француску. Први светски рат означио је и настанак војне авијације и знатно убрзао рад на усавршавању авиона. После рата спортско такмичење за хидроавионе **Трке за Шнајдеров трофеј**, пехар крупног индустријског концерна Шнајдер из Крезоа у Француској. највише су допринеле развоју аеродинамичког облика авиона будућности. Велика Британија освојила је Шнајдеров трофеј трипут заредом и стога јој је 1931. године, када су се трке последњи пут одржале, пехар припао заувек.

Машина која је те године однела победу — авион **супермарин S. 6B** с мотором ролс-ројс од 2300 KS — поставио је светски рекорд у брзини лета: 668 km/h. Ни друге развијене земље нису седеле скрштених руку. Италијански апарат маки M.67, сличних линија као и британски победник из 1931, подигао је три године касније светски рекорд на 708 km/h.

Творац славног супермарина **S.6B** Енглез Р. Ј. Мичел дизајнер је и авиона **спитфајер** који је одиграо пресудну улогу у такозваној бици за Енглеску у другом светском рату. Овај авион — који је прављен у више каснијих верзија — имао је тако савршен аеродинамичан облик и био тако ефикасан да му је, упркос распону крила од 11 m и великом моћном мотору ролс-ројс смештеном спреда, ваздушни отпор био као код плоче од челика пречника свега 45 cm.

Следећи џиновски корак у развоју авиона представљао је млазни или реактивни погон који им је повећао брзину за више од 200 km/h. Млазни авион **хевиленд D. H. 108** пробио је 1948. године звучни зид, односно успео да званично први на свету лети брзином већом од брзине звука (која износи 332 m/sec).

Током година које су уследиле летело се све брже и брже и званичан светски рекорд у брзини постављен 1976. и до данас необорен износи 3529,56 km/h. Држи га млазни авион америчке компаније Локид **SR-71A „Блекберд"** (енглески: blackbird = црна птица). Ту се са великим брзинама стало као да су људи напрасно одлучили да успоре темпо. У питању је, међутим, нешто сасвим друго.

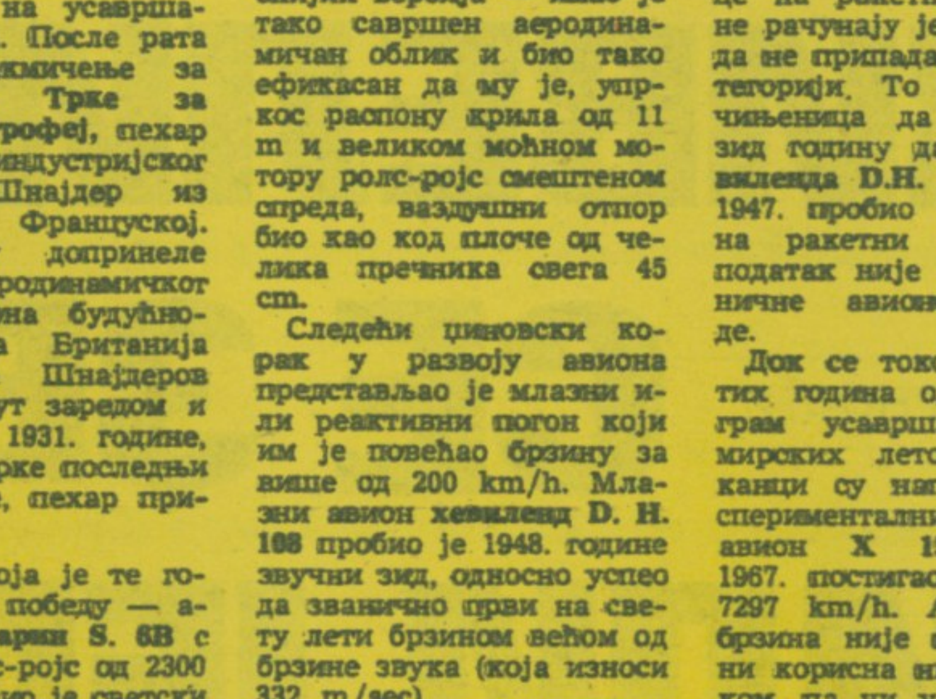
Пре свега, када је реч о брзинама авиона, летелице на ракетни погон се не рачунају јер се сматра да не припадају истој категорији. То показује и чињеница да је звучни зид годину дана пре хевиленда **D.H. 108** октобра 1947. пробио **bel XS—1** на ракетни погон, али податак није унет у званичне авионске рекорде.

Док се током шездесетих година одвијао програм усавршавања свемирских летова, Американци су направили експериментални ракетни авион **X 15** који је 1967. постигао брзину од 7297 km/h. Али, толика брзина није ни потребна ни корисна ни у путничком, па ни у војном ваздухопловству. То је главни разлог зашто се од **lokida SR-71A »Blekberda«** није ишло на веће брзине.

Тако је, на пример, **lokid SR-71**, ранија верзија „Блекберда", септембра 1971. оборио рекорд у брзини прелетања Атлантског океана. Лет од Њујорка до Лондона одвијао се **просечном** брзином од 2924 km/h и трајао је само 1 сат и 56 минута! Просто фантастично али — рекордер због превелике захукталости није могао да слети и не само да је „прескочио" Лондон већ је прешишао целу Велику Британију. Због тога је пре слетања на циљ у Лондону морао да одлети до Амстердама да би смањио брзину и ателирао.

Ракетни **X 15** и није конструисан у циљу повећања брзине авиона већ као експеримент да би (у оно време будуће) ракете могле да се отму сили Земљине теже и вину се у свемир. Човек је, разуме се, у свемиру постигао највеће брзине. **Аполо 10**, враћајући се 1969. године из Месечеве орбите, развио је брзину од 39.897 km/h. Пут на Месец је најдаљи и најбржи који су људи икада извели.

Али, ако човек зажели да оде у посету удаљеним планетама или звездама, биће му неопходне далеко веће брзине које, на жалост, неће моћи да постигне. За разлику од звучне баријере светлосна не може да се пробије јер брзина светлости од око 300.000 km/h представља последњу највећу могућу брзину у космосу. Ако је човек икада достигне, тај тренутак ће представљати крај трке с брзинама.

Авион S.E.5A. један је од ловаца направљених да побеђују у ваздушним биткама изнад ровова за време првог светског рата. Био је за непријатеље тврд орах, лак за управљање и маневрисање и у своје време најбржи од свих.

ЦРНА ПТИЦА
АПСОЛУТНИ РЕКОРДЕР

Спитфајер, и он најбржи у својој епохи, биће запамћен због пресудне улоге коју је имао у борби за Британију у другом светском рату.

Спитфајер

933 km/h
Месершмит 262
1944.

724 km/h
Спитфајер верзија 1943.

1556 km/h
Бел XS1
1948.

1.997 km/h
Даглас D 558 II скајрокет
1951.

4.675 km/h
X15
1961.

7.297 km/h
Модификовани X 15
1967.

39.897 km/h
Аполо 10
1969.

3.220 km/h
Бел X2
1956.

1935. 1940. 1945. 1950. 1955. 1960. 1965. 1970.

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

Локид SR-71A „Блекберд" званично је најбржи авион на свету. Светски рекорд који држи износи 3529,56 km/h мада, наводно, може да лети и брже. Американци чувају тајну овог авиона, па његове праве могућности нису познате. „Црној птици" је велика брзина неопходна јер је извиђач. Он не носи оружје и начињен је тако да може да надлети све друге авионе. Другим авионима такве брзине нису потребне, за њих је лакоћа управљања и маневрисања далеко значајнија.

SR-71.

ПРВА ПОТЕРНИЦА У ОКУПИРАНОМ ЗАГРЕБУ

ЗЛА СРЕЋА ЛЕА РУКАВИНЕ

— МОГУ ЛИ ДА СКИНЕМ МАНТИЛ И ОБУЧЕМ КАПУТ? — УПИТАО ЈЕ ПРОДАВАЦ ЗА ТЕЗГОМ. УСТАШЕ СУ ДОЗВОЛИЛЕ НЕ РАЗМИШЉАЈУЋИ ШТА МОЖЕ ДА СЕ ДОГОДИ.

Продавац за тезгом био је млад — имао је само двадесет година. Упадао је у очи тамнопуташну. У радњи није било превише робе, али и од оно мало бакалука на рафовима могло је да се живи. Уосталом, рат је био, а у рату изобиља нема.

Радња се налазила у Врбничкој 35 на Трешњевки, у једном делу Загреба. Не би била вредна помена, да закупац није била Партија маскирајући радњом илегалну штампарију и шапирограф у скровишту просторије, а продавац Лео Рукавина, загребачки скојевац. Илегалци су ту сакрили чак и радио-станицу тешку 60 килограма коју је кришом једва довукао Мартин Мојмир. Припадала је ЦК КП Хрватске. Преко ње су загребачки илегалци Рајна Кравар, Стипе Угарковић и Мартин Мојмир прочитали 23. јуна 1941. проглас ЦК КП Југославије о нападу Хитлера на Совјетски Савез. Емисија се чула у Сушаку, Дубровнику, Сплиту, Осијеку. После седмог оглашавања радио-станица је склоњена у радњу Леа Рукавине јер су јој се усташе нашле на трагу.

СТАНИТЕ!

Ти први дани окупације текли су у Загребу као и остали после њих: Немци, усташе, редарствени сат, патроле, бат чизама, хапшења и стрељања комуниста... Партијска и скојевска организација започела је борбу. Онај чије би се име нашло у полицијској картотеци прелазио је у илегалу.

Није дуго прошло од пребацивања радио-станице на Трешњевку, а у радњу је бануо Јоцо, син Ђуре Ђаковића. Младић је дошао по неке партијске материјале. Не очекујући муштерије, Рукавина је неопрезно и помало наивно отворио врата скровишта иза рафова и почео да их отабира. Није стигао да оконча посао: усташе су упале као да су из земље изникле.

РЕДАРСТВЕНО РАВНАТЕЉСТВО У ZAGREBU

Pov. broj: 10358/1941.

OGLAS

Redarstveno ravnateljstvo u Zagrebu, poziva ovim putem svakoga, koji znade gdje boravi LEO RUKAVINA, sitničar, sa zadnjim stanom u Zagrebu, Vrbnička ul. 35, a koji je rodjen 20. VIII. 1920. u Konjskom Brdu, općina i kotar Perušić, sin Josipa i Marije, neoženjen, rimokatolik, da to odmah javi najkracim putem ovom Ravnateljstvu, ili uopće najbližem redarstvenom organu.

Pošto se isti traži kao opasan KOMUNISTIČKI AGITATOR, to će svaki onaj za kojega se ustanovi da je znao boravište gore imenovanog a da ga nije prijavio, biti smatran sukrivcem djela zbog kojeg se isti traži i predan nadležnom Pokretnom prijekom sudu.

U Zagrebu, dne 20. lipnja 1941.

Redarstveno ravnateljstvo.

— Станите!

Рукавина није имао куд. Знао је да ће га усташе одвести у затвор, испитивати, тући, најзад и стрељати. Усправио се иза тезге и рукама ослонио о њу. Ђаковић се снашао.

— Молим вас, дајте ми кутију пасте за ципеле! — гласно се обратио продавцу.

Рукавина је разумео. Дохватио је ималин са полице и наплатио робу „муштерији". Младић је захвалио и, као да га се упад усташа уопште не тиче, изашао напоље. Убедљиво је глумио: усташе га нису зауставиле.

Поглед на широм отворена врата скровиште и уредно сложен партијски материјал био је довољан да се све схвати. Усташа са клемпавим ушима и широким раменима се смејао. За скојевце и Рукавину догађај је био утолико трагичнији што се није радило о издаји. Усташе су кренуле у рутинску контролу, по правилу бахато и изненада упадале и... ето.

И поред свега Рукавина се није збунио.

— Могу ли да одем у суседну просторију да скинем мантил и обучем капут? — мирно је упитао.

Не размишљајући много усташе су дозволиле, вичући за њим да пожури.

Чим је за собом затворио врата, младић је брзо свукао бели радни мантил. Није имао времена да обуче сако. Зграбио га је са чивилука и излетео кроз прозор у двориште. На прстима се удаљио од зграде, а затим дао у трк према Сави. Трчао је кроз траву и жбуње, саплитао се, падао, устајао. Губио је дах. Кад се удаљио стотинак метара, зачуо је пуцње. Застао је. Ослонио се рукама о колена да дође до ваздуха. Затим је поново наставио да трчи.

Вече је сачекао у грмљу поред Саве. Чим је пао мрак препливао је реку. Био је жив и слободан!

СЕЉАЦИ СУ ЋУТАЛИ

Следећих дана Загребом је осванула потерница са његовим ликом, прва такве врсте у граду током рата: „Редарствено равнатељство у Загребу позива свакога који знаде гдје борави Лео Рукавина, ситничар, рођен 1920 у котару Перушић да то одмах јави... Исти се тражи као опасни комунистички агитатор..." Грађани су застајали и читали.

Могућност да Рукавина падне у усташке руке биле су мале. Чим се докопао села Хорвати, удаљеног двадесетак километара од места где је препливао Саву, прихватили су га браћа Игнац и Тома Пипић. У селу је било доста скојеваца; одатле је потицао и Стјепан Бенцековић, члан Покрајинског комитета СКОЈ-а.

Хорвати се налазе на путу Загреб — Карловац и тих дана често су се налазили на удару усташких претраживања. Бенцековић је сматрао да ће Рукавина бити безбеднији код родитеља Милке Куфрин, такође познате скојевке. Милкини родитељи живели су у селу Горња Пургарија код Окића у близини Загреба, подаље од комуникација. Поред тога, изван села су имали виноград са малом пољском кућицом, такозваном клети. Бенцековић је нашао Куфринову у Загребу.

— Милка, може ли, знаш и сама...

Није требало ни да пита. Куфринова је пожурила у Хорвате и ноћу пребацила Рукавину у своје село. Првих дана спавао је са укућанима. Затим се сместио у клет. Ноћивао је на тавану. Било је лето, у винограду је владао пријатан мирис, и цврчци су певали. Дању је младић помагао Куфриновима у везивању винограда. Одударао је од мештана изгледом: он је био црнпураст, а Жумберчани већином смеђи. Иако се клонио погледа сељака, они су га уочили. Ћутали су.

Тако је прошло месец дана.

ПУЦЊАВА У ВИНОГРАДУ

А онда, независно од Рукавине, догодиле су се две ствари: из логора у Керестинцу побегла је велика група комуниста и распршила по околини крију̇ући се и за одред „Матија Гу-

бец" на Жумберку сакупљано је оружје.

Бекство комуниста имало је за последицу хајку усташа и прочешљавање свих села по околини. Једног јутра у свитање банули су и у село Куфринових. Претпостављајући да се тако нешто може догодити, Милка и Лео склонили су се те ноћи у клет. Он је спавао под трешњом, она у кућици. Ту би их усташе и затекле, да Милкин отац Иван није пожурио. Стари је стигао да замајка. Пуштени су, али под сумњом.

Чим су се нашли на сигурном, Милка и Лео су се раздвојили: скојевци су касније пребацили Рукавину у оближње село Хорвати, а потом у Мирањац у клет Јанка Станичића.

Младић је веровао да је најзад безбедан. У виноград су допремљена запрежна кола са храном, одећом и оружјем с налогом да буду пребачена с њим у одред „Матија Губец".

Али... Неко је издао.

кућа на врата клети и да викне:

— Милка, бежи!

Девојка је скочила. Узела је ћебе и излетела напоље. Повијена да је усташе које су се управо појавиле на ободу винограда не би виделе, дотрчала је до Рукавине и продрмусала га. Успели су да умакну.

Милкин отац ништа није признао. Трчао је, рекао им је, јер му се учинило да се нешто догађа у винограду. На питање зашто је постеља у клети топла, слегнуо је раменима. Усташе су га повеле у Јастребарско. Ухапшене су и Милкине сестре, касније и неко из села, доушник је био. Предвече су усташе опколиле клет Јанка Станичића. Рукавина је имао пиштољ. С тим није могао много да учини. Жалио је што уз њега нису пушке из кола. Прихватио је борбу. Сетио се како је надмудрио усташе на Трешњевки. Утекао им је и у Горњој Пургарији. Ваљда ће и сада. Обруч је био јак. Пре него што ће испалити последњи метак, погледао је оружје. Шта је тог тренутка мислио, никад се неће сазнати. Можда је рекао себи да је имао злу срећу. А имао је.

Нашли су га мртвог.

Миленко Тодоровић

ШАРЕНИ ГЛОБУС

КРАЈ ТРАДИЦИЈЕ

У добра стара времена у свим бечким кафанама, а данас само у понеким, госту су доносили на сто чашу обичне воде. Бечка вода и данас је позната у читавом свету, па се у мањим количинама и извози. Тајна укуса и чистоће бечке воде је у томе што њу доводе с даљине од две стотине километара из извора на Алпима.

Бечки научник Артур Шпеглер, који проучава резерве воде у аустријским Алпима, израчунао је да оне данас износе око 1,5 милијарду кубних метара. Међутим, милион шест стогина хиљада становника аустријског главног града потроши годишње 220 милиона кубних метара и њихове потребе стално расту. Доктор Шпеглер се прибојава да већ кроз неколико година Беч може да остане без своје чувене воде.

МЕДЕНИ МЕСЕЦ МАЈА

Мексико држи једно од првих места у производњи меда. Од добијене количине извози четири петине. „Најмеденија" област у земљи је Јукатан, и то не цео, већ само њетов јужни део. Ту се добија половина мексичког меда који је веома цењен на светском тржишту.

За древне народе који су некад живели на територији Јукатана, мед је био и посластица и роба за извоз. Није случајно што је у храмовима Маја имао своје место и бог меда који се звао Тцек. Исто то име носио је и пети месец лунарног календара Маја. Тако су сви у народу Маја, без обзира на узраст и брачно стање, сваке године имали по један медени месец.

СУНЦЕ, ЕВО НАС!

Доста вам је кишних лета и страшних зима? Средовечни амерички научник Вилјем Петерсон из Сиетла тврди да зна како би заувек могли да променимо климу на нашој планети.

Како? Врло једноставно, каже Вилјем. Требало би само да променимо путању Земље, односно да је мало приближимо Сунцу у чему би нам лично Вилјем помогао тако што би годину дана, из дана у дан, у Мохавској пустињи у САД испаљивао по милион тона динамита.

Многи нису одушевљени Вилјемовим планом. Буку би, кажу, још некако и поднели, али шта с поларним кругговима? Они би, истичу ови подозривци, могли да се истопе, а снега и леда тамо је довољно да преплаве готово читаву Земљу...

Боље киша него потоп.

ЧИК ОПСУЈ!

Псовке и ружне речи пред женама у Каиру не долазе у обзир. Неко је недавно предложио, а влада и усвојила, закон по коме мушкарац за ког се недвосмислено утврди да се послужио изразима прејаким за нежне женске уши своју неотесаност има да окаје седмодневним боравком у затвору. Толико за први пут. Уколико неваспитани у току године поновић прекршај, прети му шест месеци иза решетака плус новчана казна. Ајд' сад псуј, ако смеш...

НИЈЕ ТВ ЗА МАЈМУНЕ

На страну деца, телевизијско насиље лоше утиче на шимпанза, закључак је једне истраживачке групе из Чикага.

У кавез четворогодишњег шимпанза Џона стављен је ТВ апарат како би мајмунче на миру могло да гледа криминалистички филм. Када је следећег јутра чувар ушао у кавез, Џон га је млатнуо по глави комадом дрвета, баш као у једној сцени од претходне вечери.

Поука? Није ТВ за мајмуне...

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

ВИШЕ ОД НАЈВИШЕГА
ПЛУС УЛТРА

КОБНИ ФЛОМАСТЕРИ

— Да није било присебности вашег старијег сина, мали би у најкраћем времену издахнуо — казали су лекари родитељима једанаестогодишњег Хосе Мануела Гарсије.

Хосе Мануел снимљен у Београду, на завршетку наградног путовања

Први пут у осамнаест година колико траје акција „Плус-ултра“ у Шпанији, за победника те земље проглашено је једно гастарбајтерско дете: једанаестогодишњи Хосе Мануел Гарсија Куберо цео свој живот провео је у СР Немачкој, у Бону. Као толики други сиромашни Шпанци, родитељи малог Хосе Мануела пошли су у свет трбухом за крухом. Отац Мануел Гарсија Тамајо радник је у перионици, а мајка Консепсион Куберо у кухињи једног хотела. Свих десет година колико су већ у СР Немачкој одвајали су све што су могли и полако подизали нову кућу у месташцу Сан Лоренсо де Ескоријал у близини Мадрида. Кућа је скоро готова и већ су увелико маштали како ће им у њој бити лепо кад се заувек врате из печалбе.

Догађај који се збио прошлог лета умало је не само покварио све планове, него је за длаку избегнута страшна трагедија. Избегнута је само захваљујући малом Хосе Мануелу...

СВАЂА

Било је касно поподне 3. јуна 1980. године. Хосе Мануел имао је досадну обавезу да чува четворогодишњег брата Хуана Педра док се отац и мајка не врате с посла — те седмице радили су у поподневној смени. Педрито је невероватно несташан и Хосе Мануел је сваки час погледавао на сат кад ће стићи мама и тата. Онда је мали дохватио фломастере — за њима је био просто луд. Ниједна играчка није имала толику привлачну моћ као те разнобојне писаљке, чији се траг не може избрисати и које најлепше цртају по њиховим светлим тапетима.

Хосе Мануел је одмах прискочио и отео Педриту фломастере, спречивши тиме штету каква се већ догађала: на зидовима је било више места са „уметничким“ траговима најмлађег члана породице. А ускоро треба да се иселе и, зна се, газди ће морати да плате нове тапете...

Педрито је плаховито реаговао кад му је брат склонио фломастере на врх ормана. Појурио је у кухињу да узме столицу и попне се на њу. Рукама је силовито гурнуо стаклена кухињска врата и — зачуло се пуштање и рушење комадића окна на плочице. Готово истовремено и Педритово вриштање. Хосе Мануел је видео како му мали брат лежи, а крв липти из његових ручица!

Дечкићу су оштри комадићи разбијеног стакла посекли десни длан и леви лакат и надлактицу, али тако много да је крв просто истицала! Хосе Мануел је за трен ока дограбио две велике салвете и чврсто их везао око братове руке, а онда скочио до телефона. Позвао је хитну помоћ.

За само неколико минута зачуло се завијање сирене. За то кратко време Хосе Мануел је, бацивши поглед на сат, видео да је шест и по, време када стижу родитељи, па је брзо нашкрабао цедуљицу:

„Хуан Педро се повредио, у болници смо“.

Кад су се лекар и болничар појавили укратко им је објаснио шта се догодило и они су са бледим дечкићем, који је још плакао, хитро кренули ка колима. Хосе Мануел је упитао у коју болницу иду и то је додао на цедуљу, закључао кућу и сам стрчао у амбулантна кола.

Родитељи су одиста дошли тек што се болнички аутомобил завијајући удаљио. Кад је мајка угледала онолику крв, пала је полуонесвешћена. Отац је прочитао цедуљу и њих двоје су одмах одјурили у болницу „Санта Марија“.

Стање малог Хуана Педра било је изузетно тешко. Он је расекао вене и већ је био изгубио три и по литре крви! У болничкој чекаоници налазио се Хосе Мануел. Кад су родитељи ушли, устао је и рекао:

— Мама, најгоре је прошло, малога су већ превили!

Он још није знао да му братићев живот виси о тананој нити. То су све троје схватили кад су видели како пролази време, а нико не долази да им каже шта се догађа са дететом које се налазило у сали за хитне интервенције.

Најзад се појавио лекар. Осмехнуо се и свима је пао камен са срца, а мајка је поново почела да плаче од изнурености. Лекар је рекао:

— Да није било присебности вашег старијег сина, мали би у најкраћем времену издахнуо од губитка крви. Сада је све у реду...

ДРУГОВИ МИ ЗАВИДЕ!

Мали Хуан Педро се данас и даље опоравља. Његове расекотине биле су тако дубоке да у прво време није могао ни мицати леву руку. Полако му се враћа снага, али биће потребно још неколико година, сматрају лекари, да се потпуно опорави. Била је то, ваљда, најтежа лекција коју је једно дете добило за несташлук... Ипак, све се добро завршило.

Када је шпански жири акције „Плус-ултра“ овог лета одлучио да награди Хосе Мануела — његовој радости није било краја. Нарочито се обрадовао путовању:

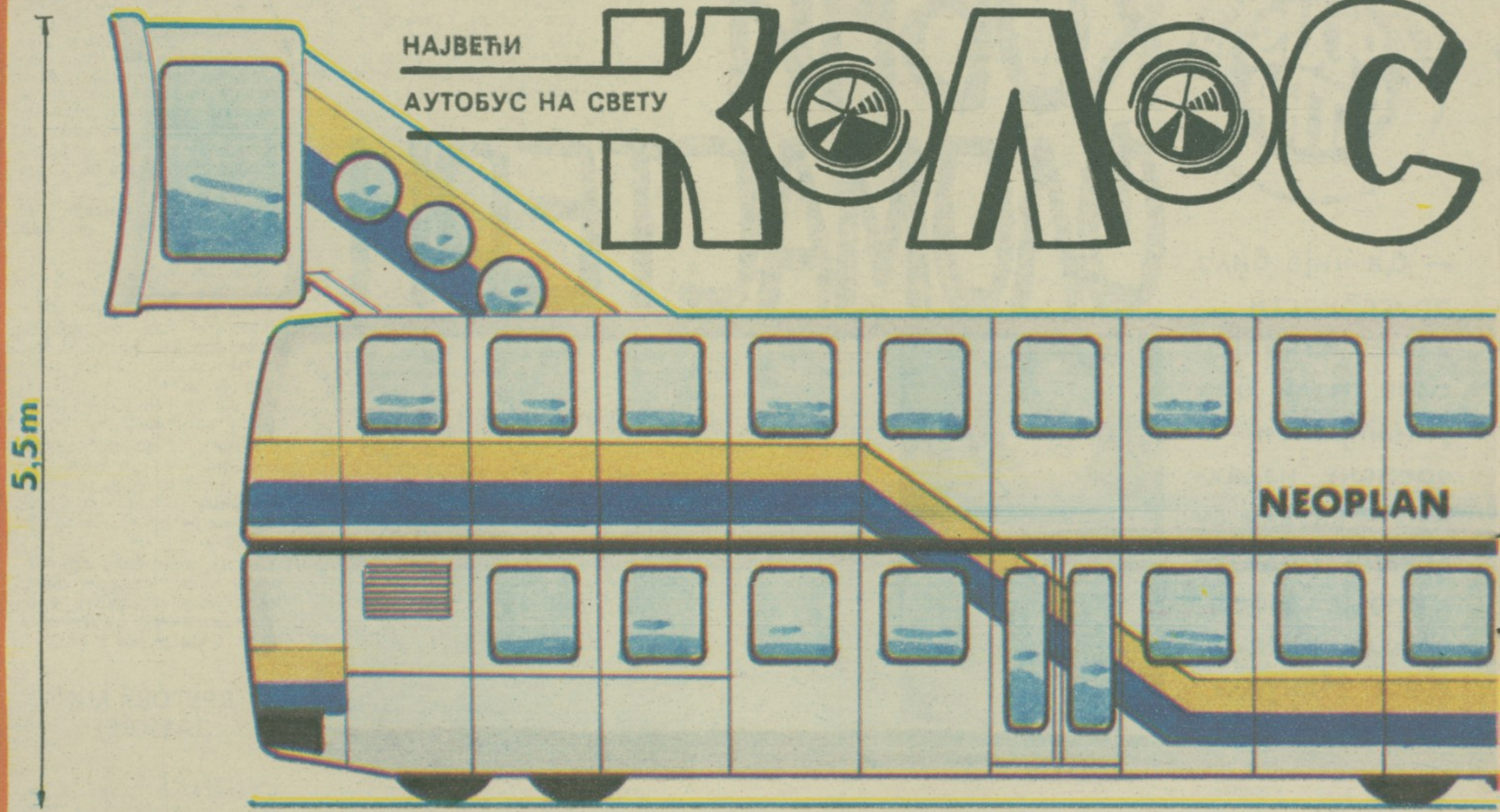
— Другови ми страшно завиде — признао је новинарима који су га, разуме се, одмах салетели. Тако се сазнало и да овај крупан дечак, који немачки говори као и шпански, воли много да чита, у школи му најбоље иде физика, а од игара му је најдражи фудбал. Шта би друго! Он је, каже, голман јер има добре рефлексе.

Шта још додати сем да је награда „Плус-ултра“ овога пута двоструки погодак: она ће много допринети да се породица Хосе Мануела што пре врати у домовину, јер је сада за старијег сина обезбеђено школовање укључивши и универзитет. То је онај други и за све победнике много важнији део награде од путовања. Јер, после раскошног провода од неколико седмица, они би се вратили у свој свакодневни, најчешће сиротињски начин живота. Овако — будућност им је обезбеђена.

Мирјана Крстуловић

НАЈВЕЋИ
АУТОБУС НА СВЕТУ

КОЛОС

На овогодишњој Међународној аутомобилској изложби (IAA) у Франкфурту било је новитета као никада досад. Посебно у халама путничких аутомобила где су, као и увек, опседани нови модели тако да су се, преко глава посетилаца, могли видети једино њихови кровови. Највећу радозналост изазвали су, разумљиво, они који су покушали да дају одговоре на питања о будућности четвороточкаша у ери несташице горива.

У хали за возила масовног превоза били су изложени најсавременији аутобуси у пуном сјају својих разноврсно компонованих боја, облика и опреме. Не може се рећи да је овде било мање знатижеље посетилаца, поготово за оне велике и брзе аутобусе на чијим су каросеријама, дискретно и попут звездица на флашама добрих коњака, биле означене класе комфора.

Оно што је у тако импресивној скупини на први поглед збуњивало, можда због једноставне беле боје или неслућене величине која као да је део изложбене хале, био је највећи досад изграђени аутобус на свету. За разлику од своје многобројне сабраће најлуксузнијих једно и двоспратних аутобуса немачког произвођача Неоплана, његов нови колос аеродромског аутобуса, под називом „Галакс", био је прави новитет, премијера и јединствена атракција изложбе, па и више од тога.

Но, најпре мало о концепцији подухвата. Боб Ли, технички директор Неоплана, рекао нам је да су још пре једне деценије планирали овакав концепт аеродромског аутобуса који би био бржи и рационалнији за саобраћај на аеродромима, а у складу са капацитетима савремених авиона. Специјално за аеродром „Краљ Абдулах" у Саудијској Арабији начињен је овај концепт широког двоспратног аутобуса са помичним ходником у виду сурле, предвиђеним за пролаз и смештај путника комплетног џамбо џета, што ће аеродромима пружити нове могућности.

Са друге стране, ово није само решење масовног превоза на аеродромима већ и других осетљивих техничких и енергетских детаља у склопу авион — аеродром. У том погледу као да се пошло од оне: „Ако брег неће Мухамеду тада ће Мухамед брегу". Јер, довођење великих путничких авиона до зграде аеродрома и на тзв. „фингер", у ствари ходник за пролаз путника, представља сложену, дугу и енергетски скупу операцију која понекад може имати и непријатне последице.

За решење ових проблема и специфично климатско подручје, Неоплан је свео дужину четвороосовинског возила на 15 м, док је у спуштеном положају ходника за пролаз путника у чијем се предњем делу налази и кабина возача, на укупну дужину од 17,5 м. Ширином и висином од 4,5 м створен је простор за 350 путника па је укупна дозвољена маса возила 48 тона. При том максимална брзина возила може да буде 80 km/h. Кад возач приведе ово џиновско возило близу авиона, тада се заједно са кабином диже и степениште до висине џамбо џета — преко 5,5 м.

Додатним хидрауличним уређајем „сурла" се прикључује на авион при чему се све кочнице аутоматски блокирају како би возило остало непомично на месту. Тада преко степеништа ширине 1,8 м у две колоне може да почне прелаз путника из возила у авион и обрнуто.

За осматрање у вожњи служе и 4 ТВ-камере које на једном специјалном монитору, у кабини возача, истовремено дају 4 слике, спреда са леве и десне стране. За управљање возилом служи даљински хидраулични уређај који с обзиром на промену висине кабине возача представља најповољније решење.

С обзиром на велика оптерећења на 4 осовине две предње су управљачке од којих је једна и погонска. За погон возила служи један Дајмлер-Бенцов V 10 дизел мотор од 261 kW (365 KS) док један други V 6 дизел генератор (истог произвођача) од 120 kW снабдева електроенергијом све потрошаче у возилу као и један клима уређај од 140 килокалорија. Ко је био у прилици да слети на неки жарки аеродром брзо ће схватити да оволика снага служи да путник најпре дође до даха или, сликовитије, да зној не стигне од главе до пете. Наравно, ово се може десити у Џеди где ће овај аутобус, после завршних провера на штутгартском аеродрому, отпловити.

На крају да се вратимо одакле смо и кренули. На изложбеном простору овај аутобус представљао је још један својеврстан куриозитет. Служио је његовом творцу за пословне разговоре и за то био опремљен са 11 кабина, кухињом и једним бироом, што би одговарало величини зграде са два трособна комфорна стана!

М. Борисављевић

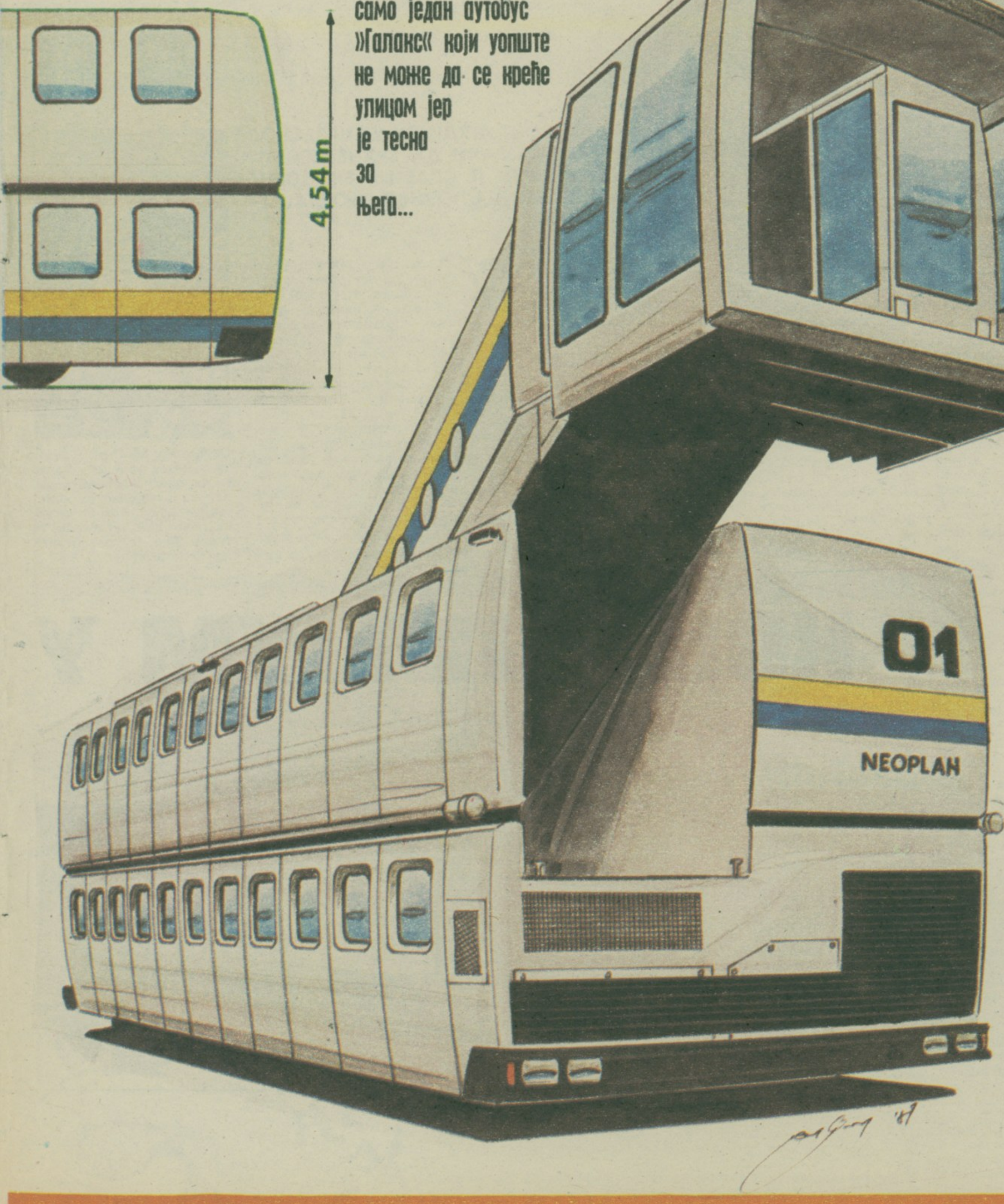
ЗА ТАМО-ДАМО

Конструктор Боб Ли

4,54 m

До сада је склопљен само један аутобус »Галакс« који уопште не може да се креће улицом јер је тесна за њега...

ТОЈАГОМ ДО ИСТИНЕ

Сукоби око поседа најчешће су решавани тучом: завађене стране су бирале најјаче делегате, битка је трајала све док један не би победио или до тренутка кад је због подигнуте прашине морала да се прекине.

СВОЈУ НЕВИНОСТ ЉУДИ СУ У ЕНГЛЕСКОЈ СТОЛЕЋИМА МОРАЛИ ДА БРАНЕ ПЕСНИЦАМА, ПРИ ЧЕМУ ЈЕ СЛАБИЈИ ЕМ ДОБИЈАО БАТИНЕ ЕМ НЕОПОЗИВО ПРОГЛАШАВАН КРИВЦЕМ.

Битка је започела одмах после изласка сунца. На бојишту су се нашла два снажна сељака у црвеним кожним оделима, са црвеним кожним ципелама и чарапама у истој боји. Разлог: да би се крв коју је у име закона требало просути што мање видела. Једино оружје била им је дугачка мотка.

Заузели су борбени став, завладало је напето ишчекивање. Онда је један од њих муњевитом брзином сручио на противника серију страховитих удараца. Овај је узвратио само једним, али лукавим: борба је прекинута.

Догађај се одиграо у норманској Енглеској (11. век) а битка није имала никакве везе са витешким турниром већ је представљала прави правцати судски процес. Судова готово да и није било и неспоразуми су решавани кратко — тучом. Управо је била озаконьена процедура која је у Енглеској увеђена доласком Виљема Освајача. На импровизованим трибинама ипак су седеле судије. Именовао их је краљ лично, а они су попут осталих који су имали право да присуствују „суђењу", очито веровали да ће сам бог подржати праведника.

Овај вид истеривања правде задржао се у Енглеској безмало две стотине година и временом је толико постао обична ствар да су завађене стране, чак иште дотле да су тренирале људе за ове битке и они су се као нека врста „делегата" појављивали на бојишту, а двобој би трајао све дотле док један не би победио, односно био протлашен победником или све до тренутка кад би подигнута прашина онемогућила наставак борбе. Ако би се она неким случајем завршила нерешено, што је такође било прихватьиво, оптужени је проглашаван невиним. „Делегати" су, за велике паре наравно, одлазили кућама разбијених носева, а тужитель и тужени су се најчешће један другоме у брк смејали.

УКЛЕТИ ЗАЛОГАЈ

Проба невиности, коју су још називали и божји суд, практикована је и то у различитим облицима. Осуђеном су обично давали да прогута „уклети залогај" који се састојао од парчета хлеба или сира и неки додатак са надражујућим својством, перје на пример. Ако би га човек појео и при том не би имао никаквих проблема, сматрали су га невиним. Међутим, ако би се догодило да се накашље или да га испљуне — зна се, проглашаван је кривим и ништа више није могло да га спасе. Многи окривљени су зато, у очекивању суђења, данима гутали перје како би се на њега што више навикли, али уклети залогај не би био то кад не би приредио и неко непријатно изненађење... А највеће од свих изненађења свакако

Осуђенику су често давали „уклети залогај": морао је да прогута парче хлеба или сира заједно са кокошијим пером. Ако би се закашљао или почео да се гуши, био је то сигуран доказ да је крив.

КОНЗИЛИЈУМ У

Колико људи данима лежи у болничкој постељи чекајући резултате заморних анализа, дуготрајних испитивања, једне, друге, треће контроле. Циљ је, наравно, да лекар са сигурношћу постави праву дијагнозу а самим тим предузме и одговарајуће мере лечења. На жалост, често се догађају и грешке јер лекар није мађионичар: у многим случајевима он мора да донесе свој суд о болести а да не види оболели орган: ослања се на посредне податке као што су састав крви, пулс, температура...

Но, наука, односно медицина не мирује. Замислите да уђете у лекарску ординацију и нађете се у унутрашњости правог правцатог човечијег желуца. Фантастика?! Не треба журити са таквим закључцима. Наравно, то још није пракса али је, несумњиво, будућност медицине.

— Будућност која почиње већ данас — тврди истакнути совјетски научник Шермазан Дмитријевич Какичашвили.

Све је започело у лабораторији оптичких истраживања Кибернетског института Академије наука Грузијске ССР. Доктор Какичашвили, руководилац одељења у научном свету познат је и као човек који је први у свету успео да забележи и холограм и добије четврту и последњу карактеристику светлосних и електромагнетских таласа — поларизацију.

Познато је да обични холограми имају недостатак, односно приказан предмет могуће је видети само са једне стране. Увођењем у холографију новог параметра — поларизације добија се слика која се не разликује од реалног објекта.

Да би новинару совјетског листа „Недеља" и практично дочарао могућност новог холограма, Какичашвили је сам пришао цилиндру начињеном од прозрачне опне, и, попут опсенара, гурнуо у њега руку: „Видите, празно је!" Затим је

ко је била примена неког другог система по судијској одлуци донетој у задњи час.

Рецимо, човека би добро увезали и полако спустили на површину неке овеће баре. Ако би случајно остао да плута на води, сматрало се да га она не прихвата и да је — крив. Уколико би се догодило да потоне, а то се срећом редовно дешавало, био је то знак да је невин.

Или, окривљени је приморан да гурне руку у кључалу воду и ако би му опекотине зарасле у року од три дана (слична одредба постоји и у Душановом законику), ослобађали су га кривице.

ПАРАДАЈЗ У ЧЕЛО

Норманска и средњовековна Британија готово је вапила за законима и људима који би их установили и осигурали. Одметници су харали по унутрашњости земље, тукли се, пљачкали, убијали. Хајке на њих ретко су успевале а затварање у тамницу није коришћено као казнена мера. Затвори су, иначе, постојали али су у њима само држали осуђенике до доласка судија. А они су увек журили на ове својеврсне представе на отвореном.

Треба рећи да су за неке мање преступе постојала сасвим практична решења: сваки град па и село имало је посебне одаје за такозвани притвор, а њихови најчешћи гости били су

Судије су често биле подмитљиве па су тако многи недужни људи завршили на вешалима. Наравно, било је и случајева кад је подвала на време откривена.

алкохоличари и силеџије. У притвору би их држали дан-два, док се не охладе, односно истрезне. Затим су их, уз наплату „пансиона", отпуштали кућама.

Судбина преступника стављеног на стуб срама углавном је зависила од тога како су посматрачи видели њега и његов преступ. То значи: ако је макар иоле био симпатичан а гомила добро расположена, казна се лако претварала у своју супротност, људи су се ругали судијама тако што су кажњеника засипали цвећем, давали му да једе и пије, свирали му на уво, певали шаљиве песме. Али, догађало се и обрнуто: ако је преступ био такав да је изазивао њихов гнев, људи су били у стању да га једноставно налепе парадајзом, трулим воћем или јајима али и да га каменују.

Прве професионалне судије за свој труд добијале су онолико колико су и заслуживале: догађало се да годинама нису примали ни паре. Али, ако би се сазнало да су примили мито, немилосрдно су кажњавани. У време владавине Хенрија II, на пример, за главног судију наименован је неки Ранаф. Није се много двоумио да ли да прихвати мито богатог земљопоседника — под условом да једног младог витеза осуди, ништа мање него на смрт. Недужног човека убрзо су затворили а затим му судили за упадање у туђи посед, недозвољен лов и крађу уопште. Узалуд се Гилбет, како се витез звао, бранио тврдећи да је невин, осудили су га на смрт вешањем.

КУНЕМ СЕ . . .

Догодило се, међутим, да се за овај случај лично заинтересовао бискуп од Вустера, открио о чему се ради, интервенисао и о томе обавестио краља. Онда се све одиграло као на филму: у тренутку кад је витезу већ била стављена омча око врата, дојурио је гласник . . . Гилбет је ослобођен а судија кажњен тешком новчаном глобом која га је одвела до просјачког штапа.

Да би новим судовима обезбедили и учврстили ауторитет, судије су морале да буду сигурне да сведоци говоре истину. Тако је временом уведена свечана заклетва као део церемоније суђења: држећи руку на светој књизи, сведоци су се заклињали да ће говорити само истину. При том нису смели да замуцкују нити да трепћу јер је то значило њихову аутоматску „дисквалификацију".

Нова судска палата у Есајзу и краљевски суд у Вестминстеру, мало-помало, постојала су места где је човек могао да очекује правду и где су закони земље били поштовани и доследно примењивани. Присуство и учешће пороте приликом судског процеса још није гарантовало поштено суђење мада су за то постојали далеко већи изгледи него у прошлости. Пороту је сачињавало дванаест особа, углавном мештана, који су морали да познају живот у дотичној средини, обичаје и законе. Познавање са преступницима, наравно, било је необавезно али је ипак много обећавало . . . Батина је коначно протнана из суднице.

Д. В.

ЖЕЛУЦУ

укључио извор светлости и у цилиндру се појавила његова глава висећи у ваздуху. Потпуно жива, само што не говори. Затим је окренуо цилиндар и она је нестала.

Какичашвили је потом понудио новинару да уђе у цилиндар. Овај је то учинио с нелагодношћу. Унутра је празно као и раније, али је његова рука одједном постала прозрачна и њен одраз одсликао се на бочним зидовима.

Али где је ту дијагностика и уопште медицина? Чим су чули о „чудесној глави", лекари су први дошли у лабараторију оптичких истраживања с идејом да се искористи нов метод холографског снимања. Ако је већ у принципу могуће добити слику ма чега, у овом случају и живог објекта снимљеног споља, зашто не направити холограм изнутра?! Истина, фотографисање унутрашњих шупљина човека већ одавно се примењује у медицинској пракси, али је то до сада било само равно, плитко приказивање одређених делова органа који се испитују. А то је неизбежно изобличавало праву слику.

Институт за кибернетику заједно са Државним медицинским институтом из Тбилисија данас је већ брижљиво припремио методе холографских снимања, израђени су експериментални обрасци главе са снимцима унутрашњих шупљина. Једном речју, радови су почели. И можда ће ускоро, пише новинар „Недеље", завршити репортажом из желуца болесника који ће у то време мирно шетати и не слутећи да читав конзилијум већа у његовом стомаку.

У ЛОНЦУ И КАРИКАТУРИ

ПЛАВА ВРПЦА ОД МЕСА

Телећи одрезак са сиром и шунком толико је познат да се неколико земаља препире за право рецепта. Претпоставља се, ипак, да је ово јело светлост дана угледало негде у Швајцарској. У неким старијим кулинарским књигама налази се под именом „швајцарски одрезак са сиром". Само име „кордон бле" у преводу значи „плава врпца", а односи се на једно одликовање. Некада се плава врпца носила уз орден „витезова Духа светог" којим су одликовани заслужни људи уопште, не само они најхрабрији. Једном приликом је француски краљ Луј XV овим орденом одликовао куварицу своје љубавнице познате и злогласне грофице Ди Бети, у знак захвалности за изузетно припремљени „швајцарски одрезак са сиром". Од тог времена потиче у француском језику назив „кордон бле" за сваку куварицу која је „виртуоз" свог заната, а овим именом се исто тако назива и јело које је кувару посебно успело.

Да би ваше јело добило назив „кордон бле" потребно вам је: осам танких телећих шницли, бибер, со, кечап од парадајза, 4 шните прашке шунке, 4 шните старог качкаваља, брашно, 1 јаје, презла, уље за пржење и лимун.

Телеће шницле мало истучемо, побиберимо и посолимо па их с једне стране премажемо танким слојем кечапа. По једну шниту качкаваља обавијемо шнитом шунке и ставимо између две шницле, тако да стране намазане кечапом гледају

ка унутра. Све то прободемо ражњићима за роладу да се не би разишло. Овако припремљене шницле ваљамо у брашно, па у размућено јаје а на крају у презле. Шницле пржимо тако да са обе стране добију смеђезлатну боју. На сто их износите уз обавезно барено поврће гарнирано са лимуном. Уз мало добре воље и ви можете понети назив „кордон бле" за добро припремљено јело.

Црта и пише:

Бошко Стаматовић

СУДАР СУНЦА

НЕОБИЧНЕ ПРИЧЕ ИЗ СВЕМИРА

Уметникова визија неба над планетом у систему Алфа Кентаури, са два сунца и једним месецом.

СА

ОВАНВИХ И СЛИЧНИХ ПРЕТПОСТАВНИ БИЛО ЈЕ И РАНИЈЕ, ЧАК СЕ ПОЈАВИЛА И ТЕОРИЈА ДА ЈЕ НАШ СУНЧЕВ СИСТЕМ НАСТАО ЗАХВАЉУЈУЋИ ЈЕДНОЈ КАТАСТРОФИ. НАУКА ДАНАС О ТОМЕ ГОВОРИ СА ВИШЕ АРГУМЕНАТА.

Последњих тридесет година из основа је измењено наше виђење свемира: његов изглед, садржина и развој. У 19. веку научници су сматрали да се већина звезда у свемиру налази у конструкцији која има облик огромног сочива, врло уског на рубу, а широког у средини. Ово огромно сочиво пуно мили она звезда било је познато као Галаксија, односно Млечни пут. Изван тога, сматрало се, има мало звезда. Касније су откривене друге галаксије: бројке којима се у астрономији данас барата прелазе често наше моћи поимања даљина и времена.

Нови велики телескопи, подаци добивени преко радио-телескопа и радара, сателити и летелице упућене изван нашег сунчевог система, донели су нам нове фантастичне податке. Данас знамо да је галаксија Андромеда удаљена од нас око 2,3 милиона година светлости. (Светлост путује брзином од 300 хиљада километара у секунди и у једној години пређе 9,44 билиона километара. Ова удаљеност је астрономска мера, данас често у употреби, а назива се „светлосна година"). Откривен је огроман број галаксија у разним правцима које су удаљене често и више од десет милиона светлосних година. Ако на основу досадашњег знања покушамо да представимо свемир као целину, њега у ствари сачињавају велике скупине галаксија које су подједнако распрострањене, крећу се огромном брзином, удаљују од средишта (свемир се шири), а свака садржи од неколико милијарди до неколико трилиона звезда. Оне галаксије које нису далеко једна од друге (наравно, астрономски гледајући) формирају групе или јата.

Наша галаксија или Млечни пут је спирала огромних димензија, на најширем месту удаљеност с краја на крај износи око 100 хиљада светлосних година, а садржи око триста милијарди звезда. Звезде се у Галаксији одржавају на окупу међусобним деловањем гравитационих сила. У нашој галаксији, као и у другим, звезде се крећу у широким путањама око центра Галаксије која има огромну масу. Захваљујући силама међусобног привлачења галаксије остају не такнуте ћелије и разрађују свој облик и садржину кроз много милијарди година. Наше сунце налази се негде на рубу Галаксије, а од центра је удаљено око 32 хиљаде светлосних година док је нама најближа звезда Алфа Кентаури далека 4,4 светлосне године.

КАО ПЧЕЛЕ У РОЈУ

Да звезде на небу нису фиксирана тела у једној сфери, како се раније сматрало, људи су сазнали доста касно, тек у 18. веку, дуго после револуционарног открића Коперника да Земља није центар света него део система у чијем се центру налази Сунце и да се окреће око њега као и друге планете. Звезда се може кретати у правцу нашег сунца или се удаљавати од нас. Астроном Хершел је 1783. утврдио да се и наше сунце креће у једном одређеном правцу, према сазвежђу Херкулес.

У 19. веку је било јасно да ће се небеска тела, ако се налазе близу, окретати једно око другога, услед деловања сила гравитације, као што то чини Земља и остале планете око Сунца. Што се тиче звезда, које су много удаљене једна од друге или једна од њих доминира (као наше сунце), сматрали су да се оне крећу насумице, у разним правцима, као пчеле у року. И у то време, на основу таквих схватања било је логично претпоставити да може доћи до судара звезда. Одмах се наметнуло питање шта је било или шта може да се деси са нашим сунцем?

Крајем прошлог века енглески астроном Бикертон поставио је теорију да је Сунчев систем настао приближавањем једног другог сунца (звезде) нашем сунцу. „Пре много година једна звезда је прошла у великој близини Сунца, деловале су гравитационе силе и једне и друге, с обе звезде један део материје се одвојио и од тога су настале планете. Две звезде су се приближиле као једноставна тела, а удаљила се једна од друге као планетарни системи у формирању. Ова „Теорија катастрофе" о постанку нашег сунчевог система била је неко време широко прихваћена.

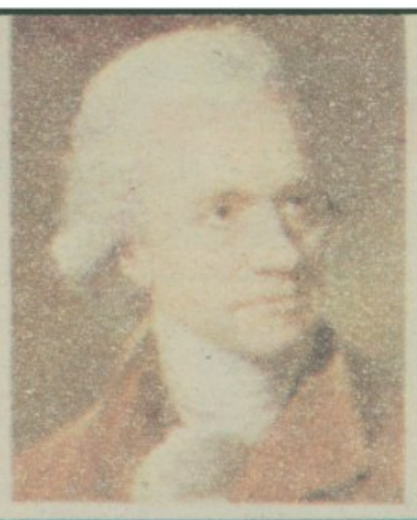
Ако је једна оваква необична катастрофа означила почетак постојања нашег света, уколико би се она поновила, онда би то била катастрофа која би изазвала крај тог, истог света. Кад би се једна велика звезда у неодређеној будућности приближила нашем сунцу, Земља би била под јаким утицајем топлоте и зрачења тог другог светлећег тела. Дошло би до гравитационих поремећаја на Сунцу и Земљи, што би изазвало озбиљне поремећаје орбите Земље. Живот на нашој планети не би могао да се одржи под условима који би наступили.

Како данашња наука гледа на могућност да дође до оваквог опасног приближавања или судара звезда? На рубу наше Галаксије, где се налази и наше сунце, звезде су тако много удаљене једна од друге и крећу се тако полако у односу на међусобну удаљеност да је судар заиста тешко и замислити.

НА ИВИЦИ ГАЛАНСИЈЕ

Просечна удаљеност између звезда у нашем делу Галаксије износи 7,6 светлосних година а просечна брзина којом се оне крећу једна у односу на другу 100 километара у секунди. Да би створили реалнију слику шта то представља, применићемо једно специфично поређење смањивањем величина.

Светлосне године ћемо смањити на километре, а замислити да су звезде величине једне десетинке милиметра у пречнику. Ове мале звезде, које би подсећале на сићушна зрнца песка, биле би распоређене, односно одвојене једна од друге за 7,6

Вилљем Хершел (1738—1822)

ЗВЕЗДОМ?

километара. Свака звезда редуцирана на зрнце песка кретала би се брзином од 30 центиметара годишње. Замислимо сада 14 лоптица ситног песка које су удаљене 7,6 километара једна од друге, разбацане на разне стране у простору пречника 50 километара и свака се креће у неодређеном правцу по 30 центиметара годишње. Какве шансе постоје да се оваква два мала тела сударе или прођу врло близу једно покрај другог? На ово није тешко дати одговор.

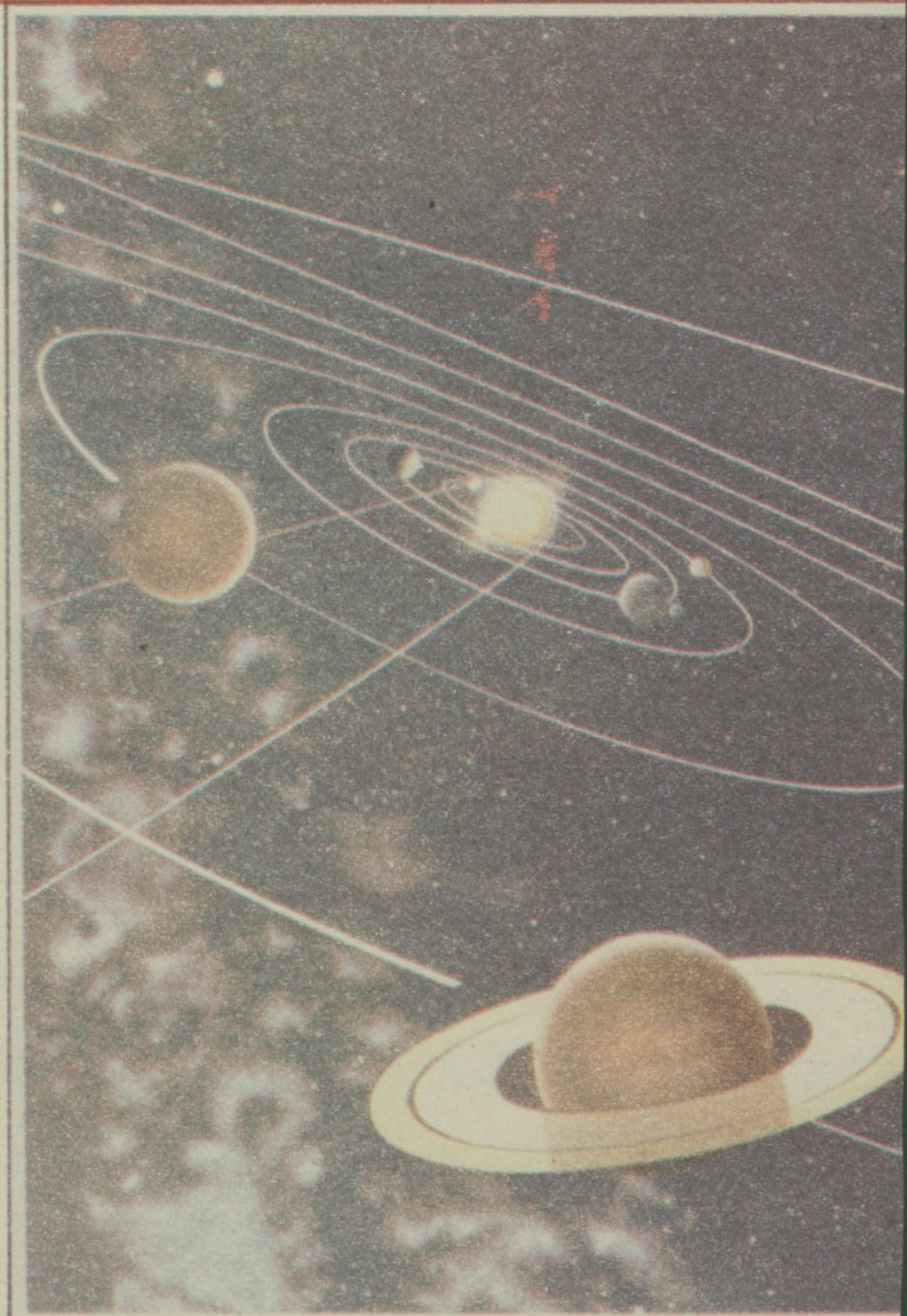
Рачуна се, иначе, да су шансе да се две звезде на рубу Галаксије приближе једна другој врло мале, готово безначајне, математички изражено 1:5.000.000 и то у дугом животу Галаксије, за коју се претпоставља да је стара око 15 милијарди година.

Један од разлога што није вероватно да ће доћи до катастрофалног судара или приближавања нашег сунца другој звезди, заснива се на чињеници да се звезде у нашој близини не крећу насумце, као пчеле у року... На рубу Галаксије ситуација је слична оној у нашем сунчевом систему. Галактичко језгро, које заузима мали централни део Галаксије, има масу десет милијарди пута већу од масе нашег сунца. Ово језгро, које се састоји од звезда, делујући као целина, игра улогу галактичког сунца. Милијарде звезда на рубу Галаксије окрећу се око галактичког центра путањама, као што се планете окрећу око Сунца. Наше сунце, на пример, које је удаљено 32 хиљаде година светлости од центра, креће се око галактичког центра готово кружном путањом, брзином од око 250 километара у секунди, а треба му 200 милиона година да заврши једно кружење. Пошто је Сунце формирано око галактичког центра за време свог живота, уз претпоставку да му је орбита била увек иста. Наравно, звезде које су ближе галактичком центру крећу се брже, стаза им је мања и заврше кретање у краћем времену.

Чињеница да је Сунце извршило 25 кружења по својој орбити без икаквог знака незгода које би могли открити на Земљи путем „геолошких записа" јасно указују на ефикасност са којом ово кретање у овом аранжману делује.

Никола Коперник (1473—1543)

Дијаграм путања планета Сунчевог система, на рубу галаксије Млечни пут.

Навешћемо пример Алфа Кентаури, нама најближе звезде. Она се креће према нама и приближава се, али се креће постранце. На крају, када нам се највише приближи, биће три светлосне године удаљена од нашег сунца и после тога ће нас проћи и почети да се удаљава. Дакле, нема могућности да утиче на Сунчев систем.

МОЖЕ ЛИ ДОЋИ ДО ИЗМЕНА?

А шта ако се догоде измене у кретањима неких звезда које би биле неугодне и опасне за нас?

Навешћемо овде неколико случајева који су више теоретски и тешко могу да се остваре, бар не за неколико стотина милиона или чак милијарду година.

Премда се већина звезда на рубу Галаксије креће у својим орбитама и понаша нормално, може у одређеним случајевима доћи до промене у њиховом кружењу и ове звезде постати неугодне.

Неке звезде имају стазе елиптичног типа у кружењу око центра Галаксије. Таква једна орбита звезде може да се приближи орбити нашег сунца на релативно малу удаљеност. Али, углавном кад се Сунце налази близу тачке приближавања, ова звезда је на другој страни Галаксије и обратно. Требало би да се наше сунце и друга звезда нађу на тачки сближавања путања у исто време да би дошло до њиховог приближавања. Али да се то деси има врло мало вероватноће.

Може се догодити да једна звезда, која има елиптичну стазу а није много удаљена од нас, у свом кружењу кроз стотине милиона година, зарони мало дубље у Галаксију и приближи се галактичком центру на малу раздаљину. Тада ће центар деловати на њену путању. На тај начин један број звезда на рубу Галаксије чије ће се елиптичне путање приближити језгру, могу накнадно да се појаве са промењеном орбитом која је ближа Сунцу, што би за нас могло да постане опасно иако раније стотине милиона година то није било. Значи, овакве пертурбације путања могу да нас евентуално доведу у опасну ситуацију?

Таква једна звезда која се приближи Сунцу, али на удаљеност, која неће бити опасна по Земљу и живот на њој, може изазвати неприлике друге врсте. Она може да делује гравитационо и, на пример, успори Сунце у његовом кретању око центра Галаксије. У таквом случају орбита Сунца може постати мање или више елиптична и може да се приближи центру Галаксије много више него што је то радило у својих досадашњих 25 окретаја. Што ближе Галактичком центру, шансе за нове поремећаје постају веће. Ако би се, на несрећу, у тако претпостављеном случају, наше сунце одвеј приближило унутрашњем региону Галаксије тако да опште зрачење буде превише снажно, оно би уништило сав живот на Земљи. Можемо замислити да би се тако нешто могло десити од сада па за милијарду година. Али, шансе су ипак врло мале, израчунате математички оне се могу упоредити са могућношћу која ће бити 1:80 хиљада у следећих билион година.

То су разне могућности у каквим би све случајевима могло доћи до судара нашег сунца са другом звездом или опасног приближавања. Оне су толико мале да о њима не треба размишљати.

(Према књизи Исака Асимова „Избор катастрофа")

М. Ч.

ТАКО ЈЕ ПОЧЕЛО

ПОП НОСИ ТОП

У ШАХУ ЈЕ И ПРЕ ПЕТСТО ГОДИНА БИЛО БУРНО: МРЗЕЛИ СУ СЕ ПРОТИВНИЦИ, БОРИЛИ БЕЗ МИЛОСТИ ЗА НАГРАДУ У ДРАГУЉИМА, БИЛО ЈЕ И КИДНАПОВАЊА. ПРЕТЕРАНЕ АМБИЦИЈЕ ПРВИХ ШАМПИОНА ШАХОВСКЕ ИГРЕ ОДВЕЛЕ СЕ МНОГЕ ОД ЊИХ У БЕДУ, ИЗГНАНСТВО, ПА ЧАК И У СМРТ — ОД РУКУ ЉУБОМОРНИХ ПРОТИВНИКА.

Шаховска игра, онаква какву је данас знамо и играмо, настала је у ренесансној Италији око 1480. године и за кратко време постала толико популарна да је потпуно засенила претходну, такође средњовековну, такозвану „спору верзију" из које је практично произашла. Новим правилима снага краљице увећана је за пет а ловца за три пута, док је пионима (пешацима) при првом померању дозвољено напредовање и за два поља, уместо за само једно, као што је дотад био случај. У исто време, борба између црних и белих фигура, што је уведено нешто раније, учинила је игру занимљивијом и далеко живљом него раније.

Први признати шаховски мајстор био је шпански свештеник по имену Руј Лопес. Иако се овим спортом бавио узгред и више аматерски, од почетка је имао много успеха тако да је прича о изузетном шаховском таленту допрла и до ушију шпанског краља Филипа II, великог поклоника шаховске игре. Како се убрзо и сам уверио да је Лопес истински шампион, без оклевања је постао његов покровитељ, и још исте године, 1560, омогућио му да отпутује у Рим и одмери снаге са водећим италијанским шахистима. Наравно да је то за Шпанца била права прилика да покаже своје шаховско знање и постигне запажени успех — с лакоћом их је „тукао" све без изузетка.

Филип II је овим победама свог штићеника био готово очаран, па му је у одушевљењу поделио мноштво разноврсних поклона. Међу њима се нашла и једна златна фигура топа коју је Лопес до краја живота носио око врата...

Охрабрен успесима Лопес је пожурио да изда књигу о шаху у којој се, поред упутстава за почетнике, могу наћи и потези за отварање познато и данас као Лопесово. Књига је и сада, после више од пет стотина година, веома актуелна и спада на пример у најомиљенију шаховску литературу садашњих шампиона Бобија Фишера и Карпова.

Лопес је био лукав и веома практичан играч. Почетницима је већ на првом часу давао следећи савет: „Таблу увек поставите тако да светлост удара у очи противника!"

ОКРШАЈ С ГУСАРОМ

Догодило се, међутим, да су Лопесове лаке победе у Риму изазвале велико незадовољство поражених и биле узрок његовог каснијег страдања. Један од њих био је и Ђовани Леонардо, „дечак из Рима", који је тада имао само осамнаест година. Амбициозни младић, који је овим поразом изгубио много од свог престижа, морао је да се одлучи на реванш супрет. Заједно са неколико својих колега, италијанских шаховских мајстора, он је 1575. отпутовао за Мадрид и на меч изазвао Руја Лопеса и друге најбоље шахисте Шпаније. У мечу који је одржан у краљевској палати Руј Лопес је коначно изгубио титулу најбољег! Сликарско платно којим је овековечен овај тренутак представља Леонарда са победоносно уздигнутим рукама и широким осмехом задовољства. Причало се да је подједнако био задовољан и кад је од одушевљеног краља као награду добио стотину шпанских круна, прегршт драгуља и много скупоценог крзна.

Леонарда су затим позвали у Португалију да пред овдашњим сувереном Себастијаном прикаже своје знање и умеће. Како није изневерио поверење, и овај краљ га је издашно наградио и уз пут му измислио надимак „лутајући витез".

Одавде се Леонардо вратио у свој родни Напуљ с намером да оснује сопствени шаховски центар у овом граду. Готово истовремено стигла је и једна непријатна вест: гусари су отели његовог брата и били су спремни да га пусте уз откуп од две стотине круна. Леонардо је похитао да преговара са гиратима, и тад се догодило нешто што нико није очекивао: испоставило се да је гусарски вођа заражени шахиста што је Леонардо веома мудро искористио понудивши му двоструки износ откупа уколико с њим изгуби партију. И — обрнуто.

Потценивши Леонардову способност гусар је оберучке прихватио његов предлог тако да се на крају овај вратио кући, не само са братом за кога није платио ни пребијене паре, већ и с кесом препуном злата.

Леонардова урођена надменост била је узрок многих неслагања са околином и противницима за шаховском таблом, као и његове преране смрти: отровао га је, 1578. године један љубоморни противник. Његов пријатељ и наследник Паоло Бои доживео је исту судбину! Њиховом смрћу центар европског шаха преселио се истовремено у Француску и у Енглеску чији су неки владари такође били одушевљени шахисти, рецимо краљица Елизабета, Чарлс I и Чарлс II..

ТО ШТЕТИ ЗДРАВЉУ!

Отварање локала попут данашњих кафеа у обе ове земље допринело је да се интересовање за шах нагло повећа: у њима су се окупљали најталентованији играчи, међусобно одмеравали снаге и пружали прилику аматерима да се покажу. Оним најслабијима, као што се и данас чини, давали би и понеку фигуру форе...

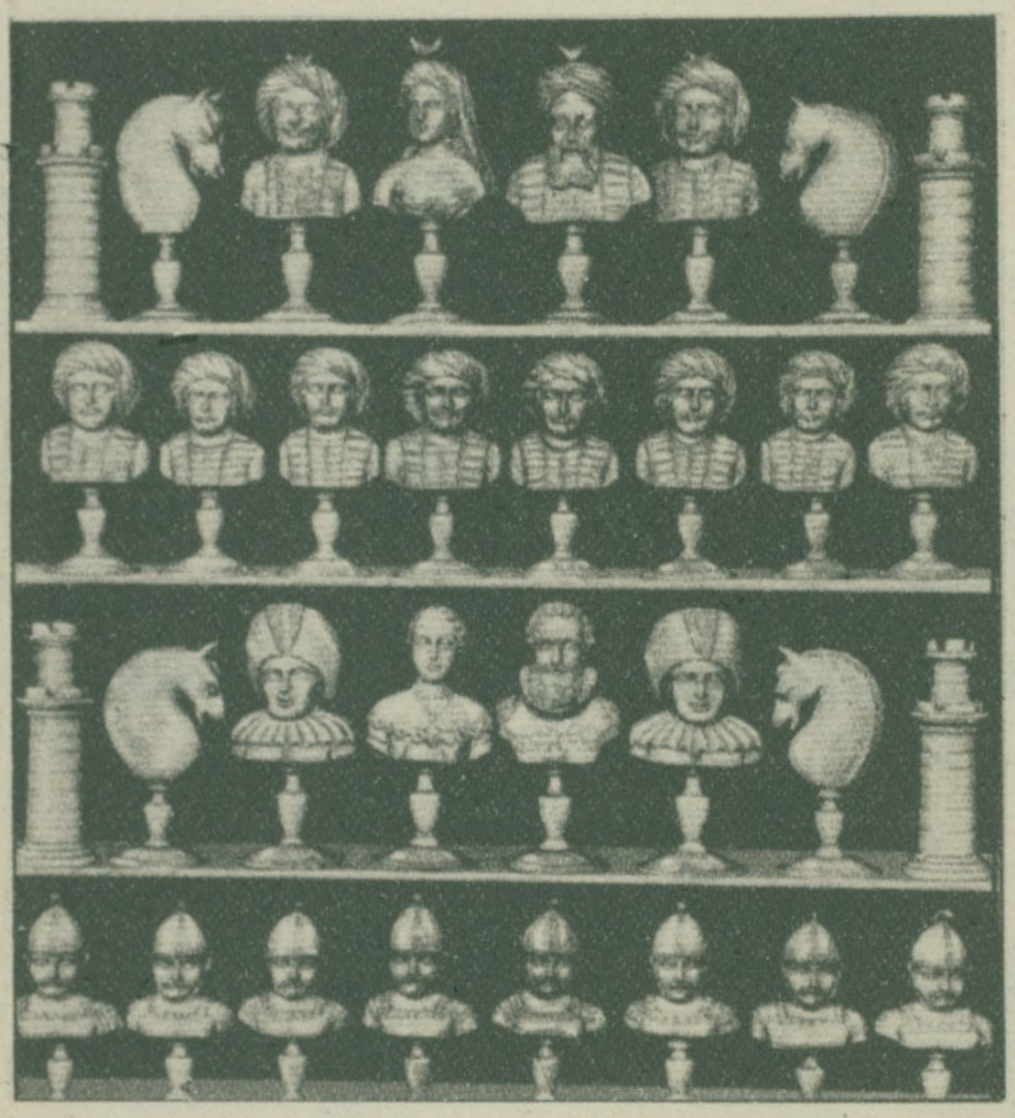
Најпознатији локал за окупљање шахиста у Паризу био је Кафе д ла Режанс чији су стални посетиоци били Робеспјер, Наполеон Бонапарта, Волтер, Русо. Засигурно је познато да је Наполеон био слаб шахиста као и то да су „свеноци" његове бриљант-

ХАУАРД СТАУНТОН, КОЈИ НА СЛИЦИ ДРЖИ РУКУ НА ШАХОВСКОЈ ТАБЛИ, БИО ЈЕ ВОЂЕЋИ ЕНГЛЕСКИ ШАХИСТА ДЕВЕТНАЕСТОГ ВЕКА. ИЗДАО ЈЕ ПРВИ ЕНГЛЕСКИ ШАХОВСКИ ЧАСОПИС И ПРОИЗВЕО ШАХОВСКЕ ФИГУРЕ КОЈЕ СЕ И ДАНАС ЗОВУ „СТАУНТОНКЕ". ОВДЕ ЈЕ У ДРУШТВУ НАЈБОЉИХ КОЛЕГА ИЗ ТОГ ВРЕМЕНА.

ХОЗЕ РАУЛ КАПАБЛАНКА СА КУБЕ ПОСТАО ЈЕ СВЕТСКИ ШАМПИОН 1921. ГОДИНЕ ПОБЕДОМ НАД НЕМАЧКИМ ИГРАЧЕМ ЕМАНУЕЛОМ ЛАСКЕРОМ. КАПАБЛАНКА, У СРЕДИНИ, ИЗГУБИО ЈЕ ОВУ ТИТУЛУ ПОСЛЕ ШЕСТ ГОДИНА У МЕЧУ КОЈИ ЈЕ ТРАЈАО БЕЗМАЛО ТРИ МЕСЕЦА И СМАТРАН ДОТАД НАЈДУЖИМ МЕЧЕМ У ИСТОРИЈИ ШАХА. ТО СЕ ДОГОДИЛО У БУЕНОС АИРЕСУ, А ПРОТИВНИК МУ ЈЕ БИО АЉЕХИН.

У ВРЕМЕ ВЛАДАВИНЕ ШПАНСКОГ КРАЉА ФИЛИПА II — 16. ВЕК — ШАХОВСКЕ ФИГУРЕ СУ ОВАКО ИЗГЛЕДАЛЕ, А ПРЕДСТАВЉАЛЕ СУ ШПАНЦЕ И МАВАРЕ. ГОДИНЕ 1830. ЗАМЕЊЕНЕ СУ НЕШТО ПРАКТИЧНИЈИМ ФИГУРАМА.

ности у шаху пишући касније о томе свесно мењали потезе како би сачували илузију о Наполеоновој величини и на овом пољу. Тврди се чак да су најбољи шахисти тог времена у Француској, из страха да не изгубе живот, напустили своју родну земљу! Кажу да је један од њих био и Андре Филидор, подједнако успешан у шаху као и у музици. Његова музичка дела извођена су у Версају кад је имао само једанаест година, а већ са четрнаест година био је признати шаховски мајстор.

Филидор је први доказао да шах може да се игра и жмурећи, с повезом преко очију, уз помоћ неког другог шахисте који прати ситуацију на табли и извршава наредбе „слепог" играча. Забележено је да је Филидор чак био у стању да под оваквим условима игра са двојицом противника и да су, при том, и адвокати били умешани како би заштитили његова права и одбранили га оптужбе да вара.

Лекари и пријатељи упозоравали су га да играње шаха на овај начин може да утиче на његово здравље, али је Филидор чија је музичка слава нагло почела да опада морао да настави по старом да би себи осигурао зараду, не само за живот већ и за даљу организацију својих егзибиционистичких шаховских наступа пред публиком. Временом се испоставило да они нису били у праву, јер је Андре у добром здрављу дочекао старост. Његов рекорд од две истовремене игре на слепо одавно је премашен и данас износи: педесет две симултанке наслепо!

ГИЉОТИНА ЗА ЕМИГРАНТА

Филидор се у време француске револуције највероватније игром случаја нашао у Лондону одакле му је било немогуће да се врати кући. Један пакосни противник је то искористио и потказао га тако да су га прогласили за бегунца кога је, заједно с осталима са ове листе, чекало хапшење и гиљотина. Ипак, умро је у Лондону 1795. године и сахрањен у Сент Џемсу у Улици Пикадили. Његовим одласком Енглеска постаје водећа шаховска нација.

Главно лондонско шаховско састајалиште била је Симпсонова кафетерија која се налазила у близини моста Ватерло. Одатле је „поникао" чувени шахиста, издавач, историчар и коментатор Шекспирових дела Хауард Стаунтон.

Почео је да игра шах у деветнаестој години што је за шаховске стандарде прилично касно. Брзо је, међутим, постао најбољи у Енглеској, а кад је 1843. поразио Француза Сент-Амана проглашен је за водећег шахисту у Европи.

Стаунтонов утицај у шаховском свету трајао је веома дуго. Први је издао шаховске новине у Енглеској и написао приручник о шаху којим се почетници и данас служе. По њему носи назив и специјална врста шаховских фигура које се још производе и користе на турнирима широм света. Он је такође дошао на идеју да организује први велики међународни шаховски турнир, у Лондону 1851.

Надао се и с правом очекивао да ће на овом турниру бити овенчан славом најбољег. Али, планове му је покварио Немац Андерсен који га је тукао са 4:1 и изишао као победник турнира. Изненађени и разочарани Стаунтон изгубио је чак и партију са земљаком Вилијамсом. Кажу да га је овај победио више срећом него добром игром. Тада још није било сатова, али је сасвим сигурно да је Вилијамс заслужио да уђе у историју шаха као најстворији играч свих времена.

Турнир из 1851. године означио је уједно и крај енглеске шаховске владавине, а турнири су постали све бројнији и све занимљивији. Рађањем нових мајстора у Европи, Русији, Америци и другим земљама шаховска игра је коначно освојила свет.

Д. В.

ЗАНИМЉИВА ИМЕНА

КЛЕОПАТРА — СЛАВНА ПО ОЦУ

Имена као Љубомир, Владислав, Радивој, Бранимир, Богољуб, Милисав, у лингвистици се називају „битематским", што значи да су састављена од две теме, или како обично кажемо, две основе. Није тешко погодити које су то основе и шта значе, јер већину њих имамо и у данашњим добро познатим речима: **љуб**-ити, **влад**-ати, **мир**, **слава** итд. (Завршетак — **сав** настао је од — **слав**, сажимањем у брзом говору).

Претпоставља се да је овај начин грађења имена постојао још у индоевропском прајезику, од кога воде порекло готово сви данашњи језици Европе. Отуда се битематска имена могу наћи и код других словенских народа, код старих Германа, код Келта, у грчком, у староиндијском (санскриту) и другим језицима.

Стари Грци су имена састављали од основа речи **теос** (бог), **анер, андрос** (човек), **патер** (отац), **клеос** (слава), **биос** (живот), **демос** (народ), **хипос** (коњ), **дорон** (дар), **нике** (победа), **агора** (трг, збор, беседа), **полис** (многи), **еу** (добро), **аристос** (најбољи), **фанос** (светао), **софос** (мудар) и још много других; посебно се истичу речи које значе власт и снагу, као **архо** и **анаксо** (оба: владам), **кратос** (власт, сила), **стенос** (снага), **махе** (борба), **стратос** (војска) итд. Отуда, рецимо, Софокле значи „по мудрости славан", Анаксагора „који влада на збору", Полибије „са много живота", Аристофан „светао међу најбољима", Демостен „снажан у народу", Андромаха „која се бори с људима", Никомах „победник у борби", Хипократ „силан на коњу", Клеопатра „славна по оцу", Теодор и Доротеј „божји дар" и тако даље.

Многа имена која се данас употребљавају у већини западноевропских језика воде порекло од германских двојних сложеница. Тако Бернард значи „снажан као медвед" (од основа које налазимо и данас у енглеском bear, медвед, и hard, тврд); Валтер значи „који влада војском" (упореди немачко walten, владати, и Heer, војска); Херман је „човек-војник", Фридрих или Фредерик „моћан у миру", Фердинанд „храбар у миру", Лудвиг „славан у борби", Роберт „сјајан по слави", Алберт „сјајан по племенитости", Алфонс „жељан племенитости", Арнолд „силни орао", Сигмунд „заштитник победе", Конрад „смели саветник", Рудолф „славни вук"...

Приметиће се да у овим именима, још више него у грчким, преовлађују појмови силе, борбе и славе. У поређењу с њима, словенска имена много су нежнија и мање ратоборна. Истина, имамо и ми нашег Војислава (од исте основе као војска, војевати итд.), имамо Боривоја и Владислава; али знатно је већи број имена на **Драго-, Мило-, Добро-, Радо-**, или оних са завршетком **-мир, -љуб, -драг**... Рекло би се да, док су стари Германи желели да им сваки син буде славан ратник, словенским родитељима било је важније да путем имена изразе љубав према детету и радост због његовог рођења.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ДАНАК БОГУ ВАТРЕ

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ГРОМОГЛАСНА ТУТЊАВА ИЗНЕНАДА ЈЕ ЗАПАРАЛА УШИ ШЕСТОРИЦЕ АЛПИНИСТА КОЈИ СУ ГОТОВО СТИГЛИ НА ВРХ ПЛАНИНЕ И С НЕСТРПЉЕЊЕМ ОЧЕКИВАЛИ ДА УГЛЕДАЈУ ГРОТЛО ВУЛКАНА.

Људи који су се нашли у великој неприлици сачињавали су британску научну експедицију која је имала задатак да истражи планину Санги, како се у ствари зове овај непредвидиви живи вулкан у јужноамеричкој држави Еквадор.

Специјално одабрани чланови експедиције били су: тројица официра, двојица фотографа и један професор геологије. Они су 12. августа 1976. године око 6.30 часова ујутро напустили логор и започели пењање.

Шест часова касније, само три стотине метара далеко од врха планине, захватио их је густ облак магле помешан са димом, и били су принуђени да употребе апарате са кисеоником. Убрзо затим до њих је допрла подземна тутњава...

УСИЈАНА РЕКА

Планина бога ватре у Андима — један од најнеприступачнијих и најактивнијих вулкана у свету — проговорила је језиком пламена. Док су се престрашени људи припијали уз ледене и веома стрме падине кратера који је све више подрхтавао, из његовог средишта са скорелим наслагама преливене лаве сукљао је дим.

Према речима тридесет седмогодишњег мајора Ника Кука све је подсећало на пальбу тешког артиљеријског оружја:

— Ужарено камење покуљало је из протла и сручило се право на нас. Нисмо имали куд: сваки ударац значио је опекотину или тешку повреду. Избегавао сам ударце како сам знао и умео, све док у једном тренутку нисам угледао како се низ падину слива усијана река. Али, лава је на необјашњив начин скренула с правца и поштедела нас сигурне смрти. Онда ми је нешто пало на затиљак и готово ме онесвестило. Истовремено једна огромна каменица погодила ме је у ногу, почео сам да се котрљам. У том тренутку имао сам довољно разлога да поверујем како нико од нас неће успети да извуче живу главу из овог пакла.

До Кукових ушију допирали су јауци његових другова који су заједно с реком камења летели ка подножју...

Онда је наступио привидан тајац. Чуло се само удаљено цврчање и пуцкетање ужареног стења, низбрдо се још котрљао понеки заостали камичак. Људи расути по падини лежали су непомично. Кук је с муком успео да се усправи. Иако му се мутило у глави могао је да констатује да је од свих био најмање повређен.

Двадесет шестогодишњи поручник Адријан Смит, припадник армијског корпуса из Сасекса, имао је тешку рану на глави и живот му је већ тада висио о концу. Његов вршњак Рон Мејс, фотограф из Лондона, био је у несвести и јако је крварио. Инжењеријски поручник и вођа експедиције Јан Иванчук имао је такође тешке повреде: глава му је била сва у крви.

Ричард Снејлем, четрдесет шестогодишњи професор геологије на војној академији у Сандхерсту, и тридесетогодишњи фотограф Питер Чедвик из Лондона такође су били у јадном стању: задобили су мноштво мањих повреда по глави и рукама и по једна нога им је била поломљена.

ЗАЛУТАЛИ

Док је помагао најтеже повређеном Адријану да заузме што повољнији положај на једној заравни, мајор Кук је предложио Снејлему и Чедвику да се некако спусте до базе и потраже помоћ. Затим је друга на самрти упитао да ли може за њега нешто да учини. Овај је крајњим напором из џепа извадио писамце.

— Предај га мојој девојци — замолио је и затворио очи. Умро је десетак минута касније.

Кад је Кук схватио да бдење над Адријаном ничему више не користи, осигурао је место на којем је лежао и похитао Мејсу и Иванчуку с намером да их смести у вреће за спавање.

Док је на стрмом и неподесном терену покушавао да за своје тешко повређене другове учини највише што може, Снејлем и Чедвик су се већ били изгубили у магли која је испуњавала и најмању увалу. У ствари, залутали су. Кук то, наравно, није знао и то је била велика срећа јер вероватно не би имао довољно снаге да тешки другове крај којих је остао. Стално им је понављао:

— Надајте се, издржите што више можете, ускоро ће стићи помоћ — говорио је иако је осећао да то није истина.

Спустила се ноћ, температура је пала испод нуле. Кук је лежао у снегу и телом подупирао вреће за спавање бојећи се да не склизну низ падину. Повремено је дувао у своју пиштаљку и давао сигнале батеријом верујући да ће тиме омогућити спасиоцима да их лакше пронађу.

СМРТ ИЛИ ЖИВОТ!

Али, време је пролазило и нико се није појављивао. Повређенима је било све теже. После дужег размишљања Кук је схватио да нема другог избора: повезао је вреће, подупро их камењем и са једне стране направио узвишење како би несрећне другове заштитио од ветра, а затим и сам кренуо да тражи помоћ.

Ни он, међутим, није успео да пронађе пут, па је остатак ноћи провео у лутању, као и читав следећи дан. У базу је стигао касно по подне, измучен и крајње исцрпљен. Снејлем и Чедвик који су се, после много лутања, и на једвите јаде докотрљали до кампа, били су у очајном стању — ране су им већ биле инфициране.

Кук се добро намучио док је успео да сујеверне мештане, њихове помоћнике који су са страхопоштовањем гледали у Планину бога ватре, убеди да се са њим попну до места где су се налазили Јан Иванчук и Рон Мејс.

Вратили су се пре мрака носећи дупли пртљаг. Али, упркос свим напорима и жељи да се повређени другови спасу, Мејс је на путу ка бази умро, док је Иванчук био готово на издисају.

Борећи се са сопственом исцрпљеношћу Кук је успео да тројици преживелих другова испере, дезинфицира и превије ране. Уз то, стигао је и да припреми нешто топле хране за оброк. У међувремену, носачи су украбили тренутак да се у ноћи изгубе без трага.

ПОМОЋИ НИОТКУД

Надвили су се облаци, почела је киша. Шатор није прокишњавао али је људима, остављеним на милост и немилост планини и невремену, хладноћа почела да се увлачи у кости: збили су се један уз другога.

Од помоћи није било ни трага. Кук је своје другове некако обезбедио под шатором и, не оклевајући много, упутио се према северу знајући да једна француска експедиција има свој логор четири километра далеко од њих. Знао је да ће на путу морати да прегази једну речицу. А киша је све јаче лила и претила правом провалом облака.

Завезавши конопац за један огроман камен Кук је загазио у набујали поток. У истом тренутку изгубио је тле под ногама и вода га је снажно повукла. Некако се докопао обале, а онда је поново покушао. И овог пута без успеха. Био је упоран, али није вредело: последњи пут умало га бујица није однела. Није му остало ништа друго него да се врати у сопствени логор, где је стигао кад је већ био на измаку снага — готово слеђен и очајан.

Док је онако прозебао лежао под шатором и тупо пиљио у једну тачку, кроз главу му је поново пролетела мисао: мора имати снаге да из ове недаће извуче бар сопствени живот. Али, већ у следећем тренутку одустао је од тога: остаће и поделити судбину својих другова.

Није знао да је спасилачка екипа већ била на путу ка њиховом логору. Пре сумрака наредног дана небо се разведрило и на заравни испред шатора спустио је хеликоптер еквадорске армије. Петодневна одисеја Кука и његових другова била је завршена. Четворица преживелих успешно су се опоравили. Мајору Нику Куку додељена је Џорџова медаља за храброст.

Д. В.

БИМ И БУМ

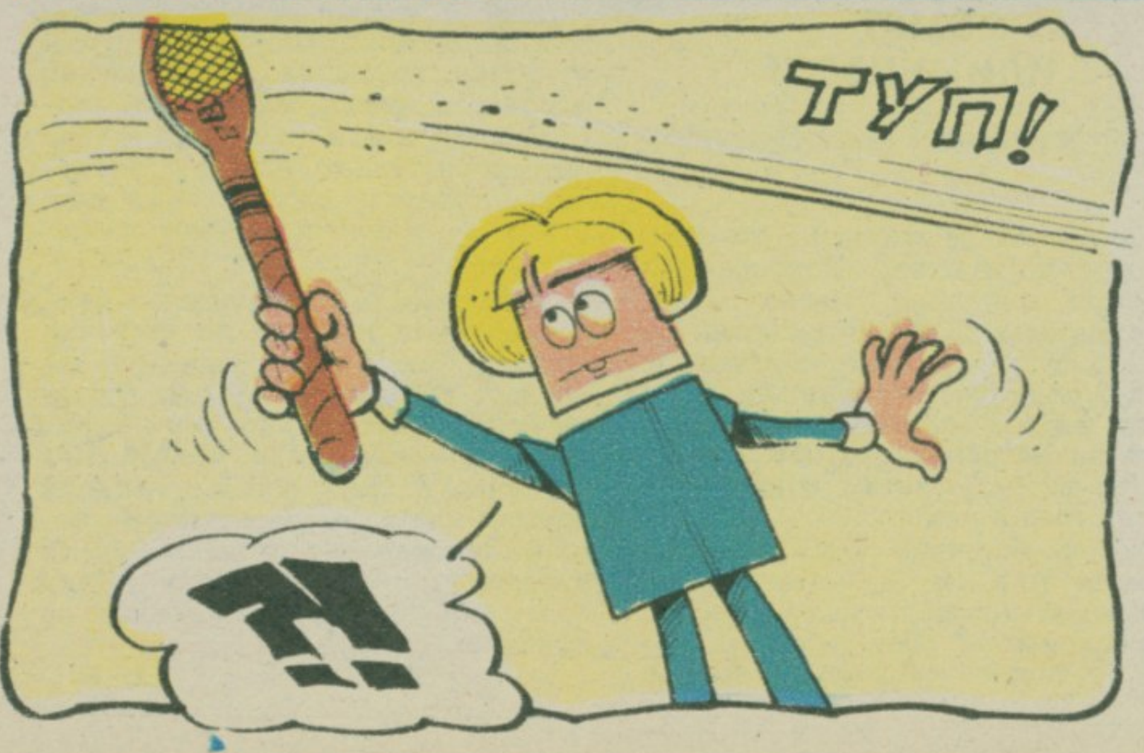

ШРАФКО

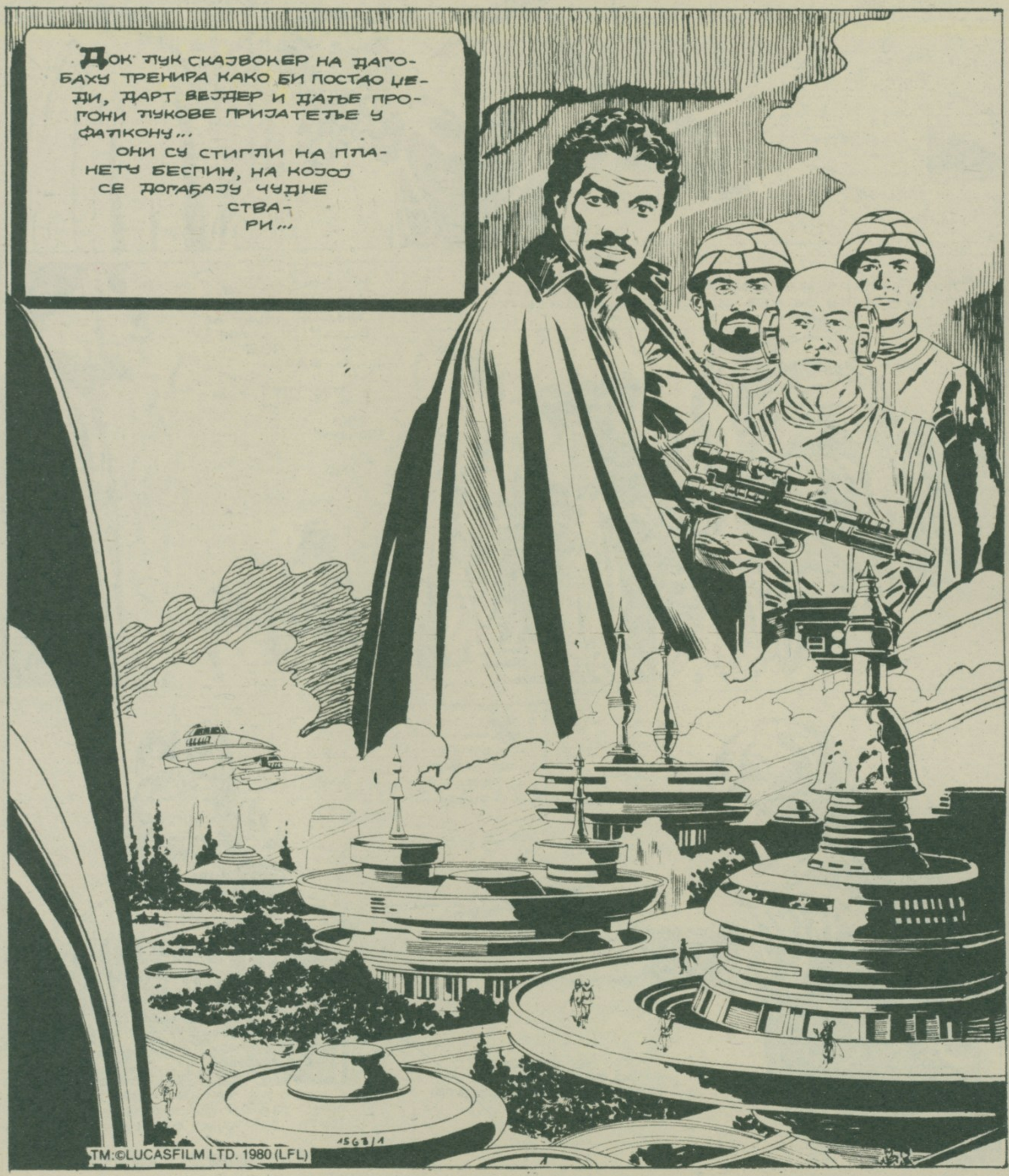

ИМПЕРИЈА УЗВРАЋА УДАРАЦ:

ИЗДАЈА НА БЕСПИНУ

ДОК ЛУК СКАЈВОКЕР НА ДАГОБАХУ ТРЕНИРА КАКО БИ ПОСТАО ЏЕДИ, ДАРТ ВЕЈДЕР И ЊЕГОВЕ ПРОГОНИ ЛУКОВЕ ПРИЈАТЕЉЕ У ФАЛКОНУ...

ОНИ СУ СТИГЛИ НА ПЛАНЕТУ БЕСПИН, НА КОЈОЈ СЕ ДОГАЂАЈУ ЧУДНЕ СТВАРИ...

TM:©LUCASFILM LTD. 1980 (LFL)

НЕ БОЈИШ СЕ ДА ЋЕ ВОЂЕ ИМПЕРИЈЕ САЗНАТИ ЗА ТВОЈУ РАБОТУ?

ТО ЈЕ РИЗИК...

...И ЗАТО САМ СЕ ОБЕЗБЕДИО! УПРАВО САМ СКЛОПИО ПОГОДБУ...

ЧУИ ПОКУША ДА ЗАРЕЖИ У ЗНАК УПОЗОРЕЊА, АЛИ ВРАТА СУ СЕ ВЕЋ ОТВОРИЛА, А ИЗА ЊИХ...

ЖАО ТИ ЈЕ, ПРИЈАТЕЉУ, НИСАМ ИМАО ИЗБОРА! СТИГЛИ СУ НЕШТО ПРЕ ВАС!

АХ, ЛАНДО!

И МЕНИ ЈЕ ЖАО!

ХАН НИКАДА НИЈЕ БРЖЕ ОПАЛИО...

...АЛИ НЕ ДОВОЉНО БРЗО ДА БИ САВЛАДАО ДАРТА ВЕЈДЕРА, ГОСПОДАРА СИТА...

...КОЈИ ЈЕ ЗРАКЕ ОДБИО ТАКО ДА СУ ЕКСПЛОДИРАЛИ ДАЛЕКО ОД ЊЕГА...

А ОНДА ХАНОВО ОРУЖЈЕ ПОЛЕТЕ ПРЕКО ОДАЈЕ...

БОБА ФЕТ И ЈА ЋЕМО БИТИ ПОЧАСТВОВАНИ АКО НАМ СЕ ПРИДРУЖИТЕ!

ИЗА ЛЕЂА ТРИ ПОБУЊЕНИКА ЗАЧУ СЕ ПОЗНАТО ЛУПКАЊЕ ЧИЗАМА...

НА ДАГОБАХУ ЈЕ НОЋ. ЛУК СЕ ПРОБУДИО ИЗ СТРАШНОГ СНА...

ЈОДА, ЕВО ЈЕ ОПЕТ... ВИЗИЈА МОЈИХ ПРИЈАТЕЉА!

ЈОДА, АКО ИМ НЕ ПОМОГНЕМ, УТРЕКЕ! ОСЕЋАМ ТО!

МОРАМ ПОЋИ!

УЈУТРО, ЛУК КРЕНУ ПРЕМА СПРЕТНОМ БРОДУ ГДЕ ГА ЈЕ ЧЕКАЛА СВЕТЛУЦАВА ВИЗИЈА БЕНА КЕНОБИЈА...

ЈОШ НИСИ СПРЕМАН, ЛУК? ОСЕЋАШ СИЛУ, АЛИ НЕ МОЖЕШ ДА ЈЕ КОНТРОЛИШЕШ? ПРЕВЛАДУЈЕ ЊЕНА ТАМНА СТРАНА?

ДА, ДА! ОБИВАНЕ! КАО У СЛУЧАЈУ ДРВЕТА, СЕЋАШ ЛИ СЕ?

ОД ТАДА САМ МНОГО НАУЧИО! ОБЕЋАВАМ, ВРАТИЋУ СЕ!

САМО ПРАВИ ЏЕДИ МОЖЕ ДА ПОБЕДИ ВЕЈДЕРА, А ТИ ТО ЈОШ НИСИ?

ПОСЛЕДЊИ СИ ЏЕДИ, ЛУК? БУДИ СТРПЉИВ?

А ДА ЖРТВУЈЕТ ХАНА И ЛЕИУ, НЕ МОГУ, БЕНЕ?

МЛАДИ ЈУНАК СЕ СПРЕМИО ЗА ПОЛАЗАК...

НЕ МОГУ ТЕ ШТИТИТИ, ЛУК? МОРАЋЕШ САМ! СИЛУ КОРИСТИ ДА БИ СЕ БРАНИО? МРЖЊА, БЕС И СТРАХ БИ ТЕ ОДВЕЛИ НА СТРАНПУТИЦУ?

НЕЋУ ТО ЗАБОРАВИТИ И, ВРАТИЋУ СЕ?

И ПЕТЕЛИЦА ПОЛЕТЕ КРОЗ МАГЛУ ...

БОЈИМ СЕ ДАЋЕ СТВАРИ КРЕНУТИ НАГОРЕ? АЛИ ОН НАМ ЈЕ ПОСЛЕДЊА НАДА?

НИЈЕ, ОБИ-ВАНЕ ИМА ЈОШ ЈЕДАН?

У ГРАДУ ИЗНАД БЕСПИНА РАЗЛЕГАЛИ СУ СЕ УРЛИЦИ ХАНА СОЛОА...

ДАРТ ВЕЈДЕР ИХ ЈЕ ТРЕНУТАК СЛУШАО, А ЗАТИМ ОТИШАО...

... ДА СЕ ПРИДРУЖИ БОБА ПЕТУ И ЛАНДУ КАЛРИСИАНУ...

ДОВИЋЕШ ГА ТЕК КАДА БУДЕТ ИМАО СКАЈВОКЕРА?

ЖЕЛЕО БИХ ДА ОСТАНЕ ЧИТАВ... ЏА БА ХАТ ЋЕ ПЛАТИТИ ДУПЛО, АКО БУДЕ ЖИВ?

ШТА ЋЕ БИТИ СА ЛЕИОМ И ВУКИЈЕМ?

ЧУО САМ ДА ЋЕ ОСТАТИ ОВДЕ ЗАТОЧЕНИ! НИСТО СЕ ТАКО ПОГОДИЛИ КАО НИ ДА ЋЕ ХАН ПАСТИ У РУКЕ ОВОГЕ ОВДЕ!

МОЖДА МИСЛИШ ДА СИ ОШТЕЋЕН, АЛИ...

...НЕКУ ВАЉДА ТОРАТИ ОВДЕ ДА ОСТАВИТ ГАРНИЗОН ЗА СТАЛНО?

ЛАНДО ЈЕ ИСУВИШЕ ВОЉБО СВОЈУ КОЖУ ДА БИ ИШТА РЕКАО ДАР ТУ ВЕЗДЕРУ...

ОВО МИ БАШ НИЈЕ ТРЕБАЛО!

ЛОШЕ МИ СЕ ПИШЕ!

А У ЈЕДНОЈ ОД ЋЕЛИЈА У ГРАДУ, ЧУИ ПОКУШАВА ДА САСТАВИ ТРИПИА...

ШТА СИ ТО УЧИНИО, КРЗНЕНИ? ЛИЦЕ ТИ ЈЕ НА ЛЕБИТА!

ЗАР НИКАДА НЋЕ ПРЕСТАТИ ПАТЊЕ ДРОИДА?

ВРАТА СУ СЕ ОТВОРИЛА...

ВААРК!

ХАНЕ!

...И ЗУРИШНИЦИ ИЗИШЛИ...

ДОБРО ТИ ЈЕ! МАЛО СУ МЕ ПРИТЕГНУЛИ, АЛИ МЕ НИСУ ИСПИТИВАЛИ!

ЛАНДО! ИЗЛАЗИ!

ЗАВЕЖИ И СЛУШАЈ! НИСАМ ЗНАО ДА СИ УЦЕЊЕН... ЖЕЛИМ ДА ПОМОГНЕМ...

ВАРАШ СЕ АКО МИСЛИШ ДА ЋЕ НАС ПОШТЕДЕТИ!

НЕ ЖЕЛИ ВАС! ВИ СТЕ САМО МАЛАЦ ЗА НЕКОГ СКАЈВОКЕРА!

ЧУО САМ ДА ЈЕ ТАЈ МАЛИ ВЕЋ НА ПУТУ ОВАМО...

ЛУК ДОЛАЗИ? ДОБРО СИ НАС УДЕСИО...

...ПРИЈАТЕЉУ!

ИЗБИЛА ЈЕ ТУЧА, А ТАДА СУ УШЛИ ЛАНДОВИ ЉУДИ...

ДОСТА! УЧИНИО САМ КОЛИКО САМ ТОГАО!

ЧАК И ВИШЕ!

АХ, ЛАНДО! ПРАВИ СИ ХЕРОЈ!

ПОСРКУБИ, ЛАНДО ИЗИЂЕ...

ТИ БАШ УТЕШ С ЉУДИМА!

ЧИМ ЈЕ ИЗИШАО, ПАНДО ЈЕ САЗНАО ДА ГА ТРАЖИ ДАРТ ВЕЈДЕР КОГА ЈЕ НАЈТАЊЕ ЖЕЛЕО ДА ВИДИ...

ГОСПОДАРУ ВЕЈДЕР! ПРИБЛИЖАВА СЕ ЛЕТЕЛИЦА КОЈУ СМО ПРАТИЛИ!

ОДЛИЧНО! ПУСТИТЕ ГА ДА СЛЕТИ! ЧЕКАТО ГА!

ПОСТРОЈЕЊА СУ ПРИМИТИВНА, АЛИ ПОСЛУЖИЋЕ!

КОРИСТИТО ИХ САМО ЗА УПЉЕБЉИВО ЗАТРЕЗАВАЊЕ! МОРАЛО БИ ГА УБИТИ...

НЕ ЖЕЛИМ ДА ОШТЕТИМ ПОКЛОН ЗА ЦАРА! НАПРАВИЋЕМО ПРОБУ!

ДОВЕДИТЕ СОЛОА!

ЛЕТЕЛИЦА ЛУКА СКАЈВОКЕРА ЛАГАНО СЕ ПРОБИЈАЛА КРОЗ АТМОСФЕРУ БЕСПИНА...

БРР-КЛИК ДИТ ДИТ... ВХ БЛЕЕП?

НЕМА ПАТРОЛНИХ БРОДОВА? ДА, АРТУ, ТО ЈЕ СУМЊИВО?

АЛИ СУВИШЕ СТО БЛИЗУ ДА БИСТО ОДУСТАЛИ?

ЈУРИШНИЦИ СУ СТЕСТА ДОВЕТЛИ ХАНА...

ШТА АКО СОЛО НЕ ПРЕЖИВИ? ПОТРУДИТЕ СЕ, ПОТРЕБАН МИ ЈЕ ЖИВ!

ЦАР ЋЕ ТИ НАЂОКНАДИТИ ГУБИТАК!

СТАВИТЕ ГА У КОТОРУ!

НЕ!

НА ЛЕИН КРИК, ВУКИ ЈУРНУ, АЛИ ХАН СЕ УТЕША...

ХВАТА ТИ, ПРИЈАТЕЉУ!

НЕ, КРЗНАТИ, ЧУВАЈ СНАГУ!

НОВРРРАГХ!

АХ! ЗНАМ... И САМ СЕ ТАКО ОСЕЋАМ!

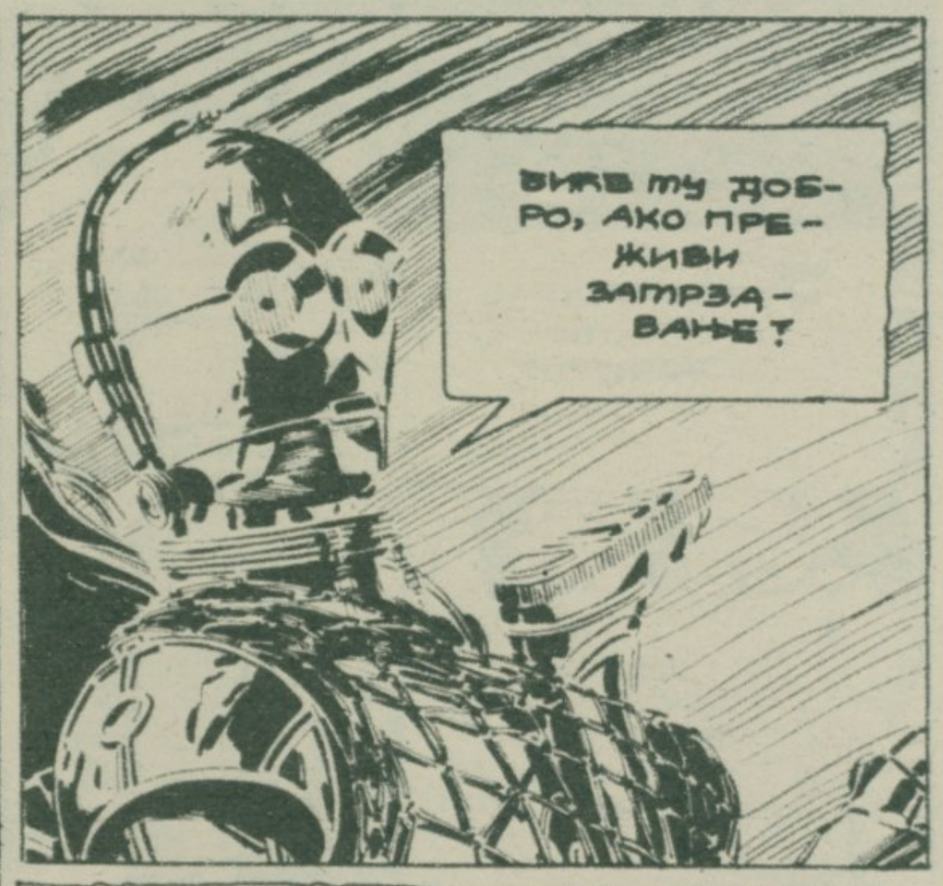
ХАНЕ... ОХ, ХАНЕ..! ВОЛИМ ТЕ! НИСАМ МОГЛА РАНИЈЕ ДА ТИ КАЖЕМ...

НЕМОЈ ТУГОВАТИ...

... ЈЕР, ЈА ЋУ СЕ ВРАТИТИ!

ХАН ЈЕ СТЕШТЕН У ЛИФТ ЗА КОТОРУ. ИМАО ЈЕ ВРЕМЕНА САМО ДА ЈОШ ЈЕДНОМ ПОГЛЕДА ПРИЈАТЕЉЕ, А ЗАТИМ ЈЕ НЕСТАО...

ВИКЕ ТУ ДОБРО, АКО ПРЕЖИВИ ЗАТРЗАВАЊЕ!

НИКО БОЉЕ ОД ЛАНДОА НИЈЕ ЗНАО КОЛИКО ЈЕ ВЕЛИКО ТО **АКО**...

"...СХВАТИО ЈЕ ДОКЛЕ ГА ЈЕ ДОВЕЛА ПОХЛЕПА..."

НА НЕКОМ ДРУГОМ МЕСТУ, ОТВОРИШЕ СЕ ВРАТА. ЛУК СКАЈВОКЕР ЈЕ ОКЛЕВАО...

"...А ЗАТИМ ХИТРО УШАО У ГРАД У ОБЛАЦИМА..."

ЗА ТО ВРЕМЕ У ОДАЈИ ЗА УПЉЕНИЧКО ЗАТРЗАВАЊЕ ВЛАДАЛА ЈЕ ТИШИНА. ПРОЦЕС ЈЕ БИО ЗАВРШЕН. ЛАНДО ПРОВЕРАВА ДА ЛИ ТУ ЈЕ ПРИЈАТЕЉ КОГА ЈЕ ИЗДАО МРТАВ ИЛИ...

ЖИВ ЈЕ..! ХИБЕРНАЦИЈА ЈЕ УСПЕЛА!

СОЛО ЈЕ САДА ТВОЈ, БОБА ФЕТЕ! НОСИ ГА ЏАБИ ХАТУ, АКО ЖЕЛИШ!

А САДА, ПРИПРЕМИТЕ КОТОРУ ЗА СКАЈВОКЕРА!

ЈАВЉАЈУ ДА СЕ СПУСТИО, ГОСПОДАРУ!

ПОБРИНИТЕ СЕ ДА СТИГНЕ ОВАМО!

НЕКА СЕ ПРИПРЕТИ И СТАЛНИ ГАРНИЗОН КОЈИ ЋЕ ОСТАТИ ОВДЕ...

...КАКО БИ ПРИНЦЕЗА И ВУКИ БИЛИ ПОД СТАЛНОМ ПРИСТОТРОМ!

НИСТО СЕ ТАКО ПОГОДИЛИ!

САД ТЕЊАТ ПОГОДБУ! А ТИ СЕ ПОТИРИ СА ТИМ ДА ЋЕ ОСТАТИ НА ОВОМЕ!

ЛАНДО ОСЕТИ КАКО МУ СЕ ГРЛО СТЕЖЕ...

У ТЕБУВРЕТЕНУ, КРОЗ НАПУШТЕНЕ ХОДНИКЕ ТУК ЈЕ НАПРЕДОВАО ПРЕТА УПРАВНОМ ЦЕНТРУ. ТАДА...

ТИХО, АРТУ!

НЕКО ДОЛАЗИ!

ХАН! ТО ЈЕ ХАН!

ШТА СУ ТУ УЧИНИЛИ?!

БОБА ФЕТ И ЈУРИШНИЦИ ИЗ ПРАТЊЕ, ОСУШЕ ПАЋЕБУ...

Али они нису били одрасли будућем чеђу ...

Лука заустави бараж Боба Фета...

... и спуштање заштитних врата...

Лук се окрену...

Леиа? Чуибака? Трипио?

Лук?

Бежи одавде!

Бежи са Беспина?

Упао си у замку!

И заштитно поље поново одвоји Лука од оних које је дошао да спасе...

Пробијајући се ходницима, Пук је изгубио и Артуа. На крају се нашао надомак одаје за затварање...

...Најзад је схватио да је било неизбежно да се сретне са...

Дарте Вејдере, осећам твоје присуство!

Покажи се... или се плашиш?

Посведочићеш снагу, сказвокеру, али још ниси џедит

Истог трена севнуше два ласерска мача...

Пук поскочи...

...започе дуго очекивана борба...

У међувремену стража је спроводила Леју, Чуа и напола поправљеног Трипија. Изненада, Ландо рече...

Порука снага број седам!

Ландова стража стеста их окружи...

Шта се дешава, Чуи? Обрни ме, коспати!

Јуришници су ускоро били разоружани...

Стести их у кулу... Да нико не зна!

Шта се дешава?

Рецимо да исправљат велику грешку... Ћидето!

Више ти не верујем, Ландо!

Али, изненада...

...чији се окоми на Ландоа...

Нрававк!

Има још наде! Брод Боба Фета је на источној платформи!

Пусти га, чуи!

Ни за тренутак га не испуштај из вида!

Чини ми се да опет грешим!

Ландо се убрзо усправио...

...и повео групу према рампи...

Арту, овудат пожури!

Вреета блит ва-дооот!

Знам! Не брини за господара Лука! Спасимо прво капетана Солоа!

Али, Боба Фет је већ био узлетео...

Не вреди... Ван домета су!

Нет нет!

Јуришници им нису допустили да дуго жале за ханом...

Хајде, крећите!

Леиа и Чуи искалише бес на јуришницима...

Ако стигнемо до Фалкона, поћи ћемо за Боба Фетом!

И они кренуше за Ландоом...

Дотле, у одаји за затварање, Лук је лагано напредовао...

Превазишао си страх... нисам то очекивао!

Пун сам изненађења, видећеш већ!

Као и ја!

Лук је морао да се повуче на несигурно степениште платформе...

... А ЗАТИМ СЕ ОТКОТРЉА У СТРАНУ, КАКО БИ НАСТАВИО БОРБУ...

ГОСПОДАР СИТА ГА ЈЕ ПРАТИО ПОПУТ НЕКЕ ОГРОМНЕ УРНЕ ПТИЦЕ...

САДА ЋЕШ УПОЗНАТИ ТАМНУ СТРАНУ!

МНОГО ТОГА ТИ ОВИ-ВАН НИЈЕ РЕКАО? УПОТПУНИЋУ ТВОЈ ТРЕНИНГ!

НЕ! ПРЕ ЋУ УМРЕТИ!

НА МЕСТО ГДЕ СЕ ЛУК НАЛАЗИО СРУЧИ СЕ СТЕСА КОЈА ЈЕ ЗАРОБИЛА И ХАНА...

СУВИШЕ ЛАКО...

МОЖДА И НИСИ ТАКО ЈАК КАО ШТО ЈЕ ЦАР МИСЛИО!

ВРЕМЕ ЋЕ ПОКАЗАТИ, ПОРЂЕ ВЕЈДЕРЕ... СТИГАО САМ ДОВЂЕ!

ОБИ-ВАНТЕ ЈЕ НАУЧИО ДА КОНТРОЛИШЕШ СТРАХ, АЛИ ТЕБИ ЈЕ САД ПОТРЕБНА МРЖЊА! ЗНАШ ДА САМ УНИШТИО ЧЕЛУ ТВОЈУ ПОРОДИЦУ...

ЛУК ЈЕ БИО СПРЕМАН, АЛИ ДОЧЕКАО ГА ЈЕ САМО ЕХО ВЕЈДЕРОВОГ ГЛАСА...

... ОСВЕТИ СЕ! ЈЕДИНО ТЕ ТВОЈА МРЖЊА ТАЈЕ УНИШТИТИ! ИСКОРИСТИ ЈЕ!

АЛИ, ЛУК СЕ СЕТИО БЕНОВИХ РЕЧИ...

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ДРУГАРЧИНЕ: ЗИМСКА ВЕЖБА

НЕ ПРИЧАЈ ТУ, ВЕЋ УТОВАРИ СНЕГ НА КАМИОН И ОДВЕЗИ ГА!

ЗБОГ ОВЕ ДВОЈИЦЕ ЈОШ ЋУ ЗАКАСНИТИ НА ПОСАО!

ЈЕ Л' ПУН КАМИОН?

'АЈДЕ, БРЖЕ!

ДА! КРЕЋИ!

ДОБРО, СТАВИЋУ МЕЊАЧ У ПРВУ И...

ДУУТ!

ЈАО! ОНО ИЗГЛЕДА НИЈЕ МЕЊАЧ!

НАРАВНО ДА НИЈЕ!

ТРЗИТ СНЕГ? ТРЗИТ ГА!

БЕЖИТО!

СТООЈ! ОВОГ ПУТА ВАМ НЕ ОПРАШТАМ!

УТАКОШЕ МИ! ГДЕ ЛИ СУ СЕ ЗАВУКЛИ?

ХЕ! СРЕЋА ШТО ОВДЕ! УТАЛ' ДА СЕ ПРЕТВОРИМ У ЛЕДЕНИЦУ!

И ЈА!

ОХ! КАКВА ЈЕ ОВО ВОДА?

К'О ДА ЈЕ НЕКА БАРА!

ПРОКИШЊАВА ТИ КРОВ! ТОРАТО ГА ПОПРАВИТИ!

ТИ СЕ ПОПНИ, А ЈА ЋУ ДРЖАТИ ТЕРЕВИНЕТ

ВАЖИ! КАКО ТИ КАЖЕШ...

ОХ, ЗАБОРАВИО САМ? ЗА ПАТИМ ОД ВРТОГЛАВИНЕ?

ШТА?

ЗНАЧИ, НЕКЕШ ДА СЕ ПОПНЕШ?

ПА ДА? ТАКО ЈЕ ТО КАД ТЕБЕ ЧОВЕК НЕШТО ЗАМОЛИТ

КО БИ РЕК'О? ТОЛ'КИ ЧОВЕК, А ТАКВА КУКАВИЦА?

ООО? СВЕ МИ СЕ КЛАТИ ПОД НОГАТА!

АХА! ОВДЕ ЈЕ ПУК'О ЦРЕП!

PINEDA BONO

ПРОМЕНИКУ ГА...

...АААА!

УУХ! СКРОЗ САМ ТОКАР!

МОРАМ ПОПИТИ НЕШТО ТОПЛО?

ДА ВИДИМО КУВА ЛИ СЕ СУПИЦА У ОВОМ ЛОНЦУ?

!?

ПЛОУС!

ШТА? ТИ ВАШ У СВАКОЈ ЧОРБИ МОРАШ ДА БУДЕШ ТИРОБИЈА?

ШТА ВАМ ЈЕ? САБЕРИТЕ СЕ...

НЕ СХВАТАМ? ЗАР НИЈЕ РЕКАО ДА ЋЕ ПОПРАВИТИ КРОВ?

КРАЈ

20

ПОПАЈ

By Bud Sagendorf

У ОНУ КУКУ НА КОШКУ СЕ ДОСЕЛИЛИ НЕКИ...

НАДАЈМО СЕ ДА ЋЕ БИТИ БОЉИ ОД ОНИХ НИКОГОВИКА!

?

ЈА САМ ТВОЈ НОВИ КОМШИЈА!

ДОБРО ДОШАО, ДРУГАР!

ОД ПРВОГ ДАНА ХОЋУ ДА СЕ СВИМА ПРЕДСТАВИМ!

ТО ЈЕ БАШ ЛЕПО ОД ТЕБЕ!

ЈА САМ МИКА СНАГАТОР...

?

ТРАС!

...И СТРАШНО МРЗИМ КОМШИЈЕ!

А КО СИ ТИ?

!

©1981 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

БУМ!

ЈА САМ МОРНАР ПОПАЈ...

...И УВЕК САМ ЉУБАЗАН СА СУСЕДИМА!

?

?

?

?

8-30

ИМА ЛИ ЖИВИХ ДИНОСАУРА?

УЛОВИТЕ ЗМИЈОГЛА

Годинама се већ проносе приче о сусретима са џиновским житељима мочварних предела Африке за које се претпоставља да су рептили из праисторије.

Сваки основац зна — а тако смо и ми учили — да су диносауури изумрли пре више милиона година и да се у неким значајнијим музејима у свету могу још само видети њихови окамењени остаци. А да ли су они коначно нестали с лица Земље?

То је, судећи по неким подацима и сведочењима која су научници узели у озбиљно разматрање, у најмању руку ствар за размишљање. Ако изузмемо случај свима познатог али неухватљивог чудовишта из Лох Неса у удаљеним крајевима света већ годинама круже приче о огромним животињама чудесног изгледа и застрашујућих навика. И ево, један стручњак се већ спрема да организује специјалну експедицију која ће имати задатак да истражи неке мочварне области у Африци где су ови монструми, наводно, виђени и евентуално уловљени неког од њих.

ПРЕТЕЋИ ГУШТЕР...

Енглеском биологу др Роју Макалу одавно је познато да се Пигмеји настањени у Конгоанском басену смртно боје огромног змијоглавог створења глатке коже које повремено помаља главу из вода оближње реке или се шуња њеним обалама: насрће на њихове кануе, преврће их и нештедимице сакати или убија људе ударајући их својим огромним репом!

Прошле године др Макал је посетио ову област и потрудио се да је пажљиво истражи и истовремено саслуша, односно прикупи што више казивања о оваквим сусретима како би, кад већ није имао „среће" да их види, стекао најјаснију могућу представу о томе како ова створења изгледају. На основу онога што је сазнао о наводном чудовишту, закључио је да се највероватније ради о бронтосаурусу, диносауру чије име у преводу значи „претећи гуштер".

Др Макал није једина особа коју је вест о могућем постојању праисторијских животиња посебно заинтересовала и инспирисала на необичну авантуру у забачене крајеве Африке. Још 1919. године ветеран британске армије, капетан Лестер Стивенс, објавио је да одлази у Африку „да улови бронтосауруса!" Пошто је вест о овоме објављена у новинама, на његову адресу за кратко време стигла је гомила писама: јављали су му се ловци из свих крајева земље, спортисти, бивши ратници, сви су желели да пођу с њим. Стивенс се, међутим, одлучио да у ову авантуру крене само са својим љубимцем — псом Ледијем.

...УБИЈА НИЛСКОГ КОЊА

Није прошло дуго а он је на необјашњив начин заувек нестао. Али, пре него што му се изгубио сваки траг новине су објавиле његов извештај с пута у којем, између осталог, каже да је видео необичну мочварну животињу диносауросовског изгледа, десетину пута већу од слона, и чак успео и да је сними.

Неколико година касније становници једне области у Камеруну испричали су управнику ловишта да су видели џиновског створа дугачког снажног врата како исто тако снажним репом убија нилског коња и повлачи се у дубину остављајући га недирнутог. Готово истовремено у ову пространу област допутовао је један пасионирани ловац који је већ после неколико дана лутања по мочварним теренима са узбуђењем причао о сусрету са огромном и веома раздражљивом животињом која, наводно, неодољиво подсећа на „диносаура...

Како је науци познато да су диносауури изумрли пре 64 милиона година кад су се природним процесима исушиле огромне мочваре, њихово главно станиште, да би установили колико има истине у тврдњи да диносауури још постоје, новинари једног енглеског научног часописа потрудили су се да прибаве мишљења стручњака из свих крајева света.

— Није искључено — каже један угледни биолог из Чикага — да се они још могу наћи у неким забаченим крајевима државе Конго, где хиљадама година на није било већих климатских промена .Тамо није дошло до померања тла и стварања планинских венаца и, упоредо с тим, глечера који су углавном допринели исушењу праисторијских мочвара у другим деловима света.

И остали су сличног мишљења, иако опипљивих доказа још нема.

ШИШТАЊЕ И УРЛИЦИ

Изгледа да „диносауури" нису само виђени на „црном" континенту: Брачни пар из Америке који је свој медени месец проводио на једном од острва Нове Гвинеје тврди да је доживео сусрет са сличном животињом што је, осим узбуђења, могло да има и трагичне последице. Реч је о холивудском камерману Чарлсу Милеру и његовој супрузи Леони.

Милер је најпре од домородаца чуо причу о огромној животињи таласастог тела, са веома дугим вратом и огромним коштаним крљуштима дуж кичме. По природи авантуриста и жељан узбуђења, Милер их је замолио да га одведу до места где су тврдили да се ово чудовиште појављује. После дводневног пешачења кролона људи стигла је до стене изнад једне простране мочваре. Чарлс је заједно са својом супругом заузео бусију и притајио се у очекивању да се чудовиште појави.

— Касно у ноћ — тврди он — зачуло се пљускање воде и шум мочварног растиња, а затим се појавило огромно степенасто тело жућкастбраон боје са застрашујућом главом која је шиштала и испуштала урлике од којих се ледила крв у жилама...

Леона се моментално онесвестила, док је Милер, наводно, успео да сачува хладнокрвност и добро осмотри животињу: клапарала је чељустима и махнито ударала репом на све стране а затим, пошто је овај, ипак, испалио неколико хитаца у њу, нестала под водом.

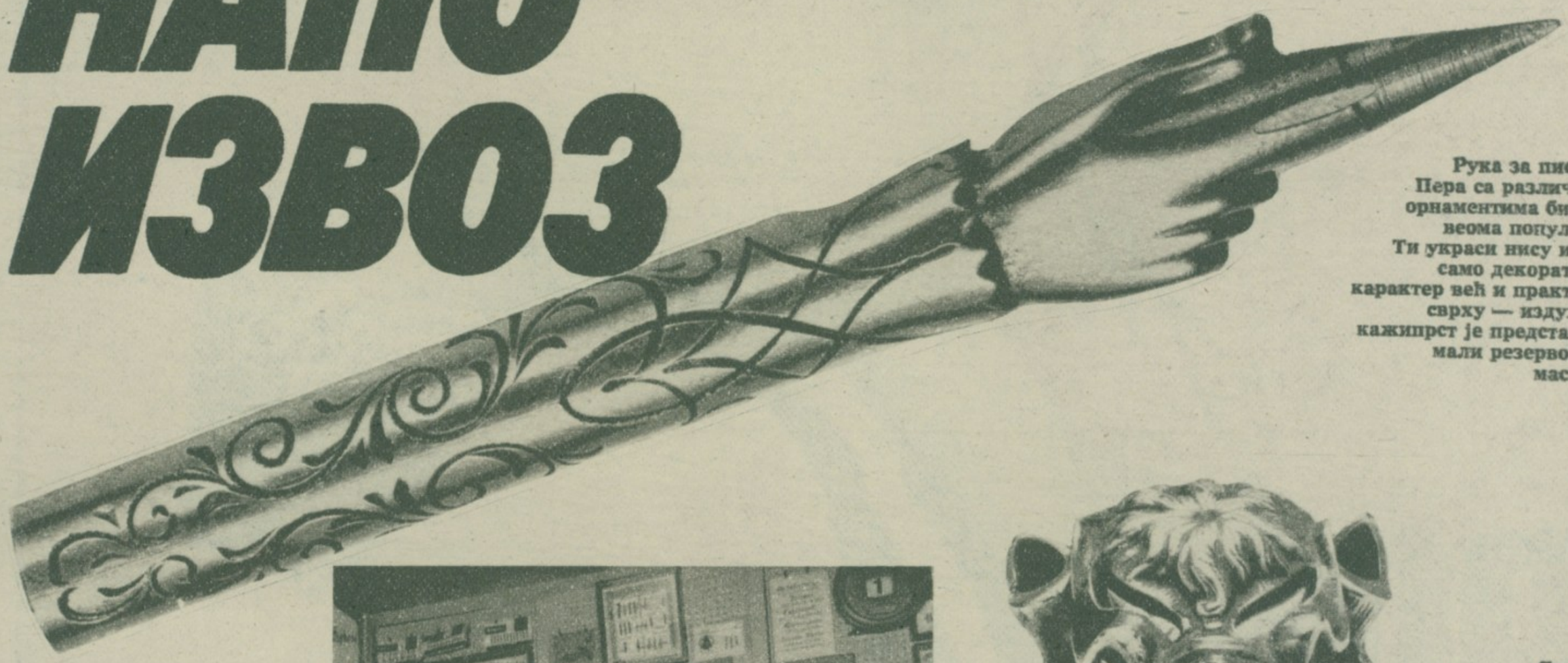
Поборници тезе о постојању диносаура не крију да ова и сличне приче могу изазвати нечији подсмех, али истовремено додају да се у сваком зоолошком врту данас може наћи биће које сасвим сигурно припада ери диносаура и од тог времена готово да се ни трунчицу није променило, а то је крокодил.

Д. В.

ABOT

НЕОБИЧНЕ КОЛЕКЦИЈЕ

НАПОЛЕОН ЗА ИЗВОЗ

Рука за писање? Пера са различитим орнаментима била су веома популарна. Ти украси нису имали само декоративни карактер већ и практичну сврху — издужени кажипрст је представљао мали резервоар за мастило.

ДОСКОРА ЈЕ ГОТОВО СВАКА КУЋА ИМАЛА БАР ДРЖАЉУ И ПЕРЦЕ. ПРЕ ЊИХ СЕ ПИСАЛО ПЕРИМА ОД ПТИЦА — У СВАКОДНЕВНОЈ УПОТРЕБИ КОРИСТИЛА СУ СЕ ГУШЧИЈА, ДОК СУ ОНА ФИНИЈА БИЛА ОД СОВЕ, ОРЛА ИЛИ ЛАБУДА.

У овој кутији у облику зарубљене пирамиде смештено је преко 200 пера која су служила као узорци. Кутија је шетала од сајма где су се уговарали послови. Сада је само један од експоната у музеју Филипа Пула.

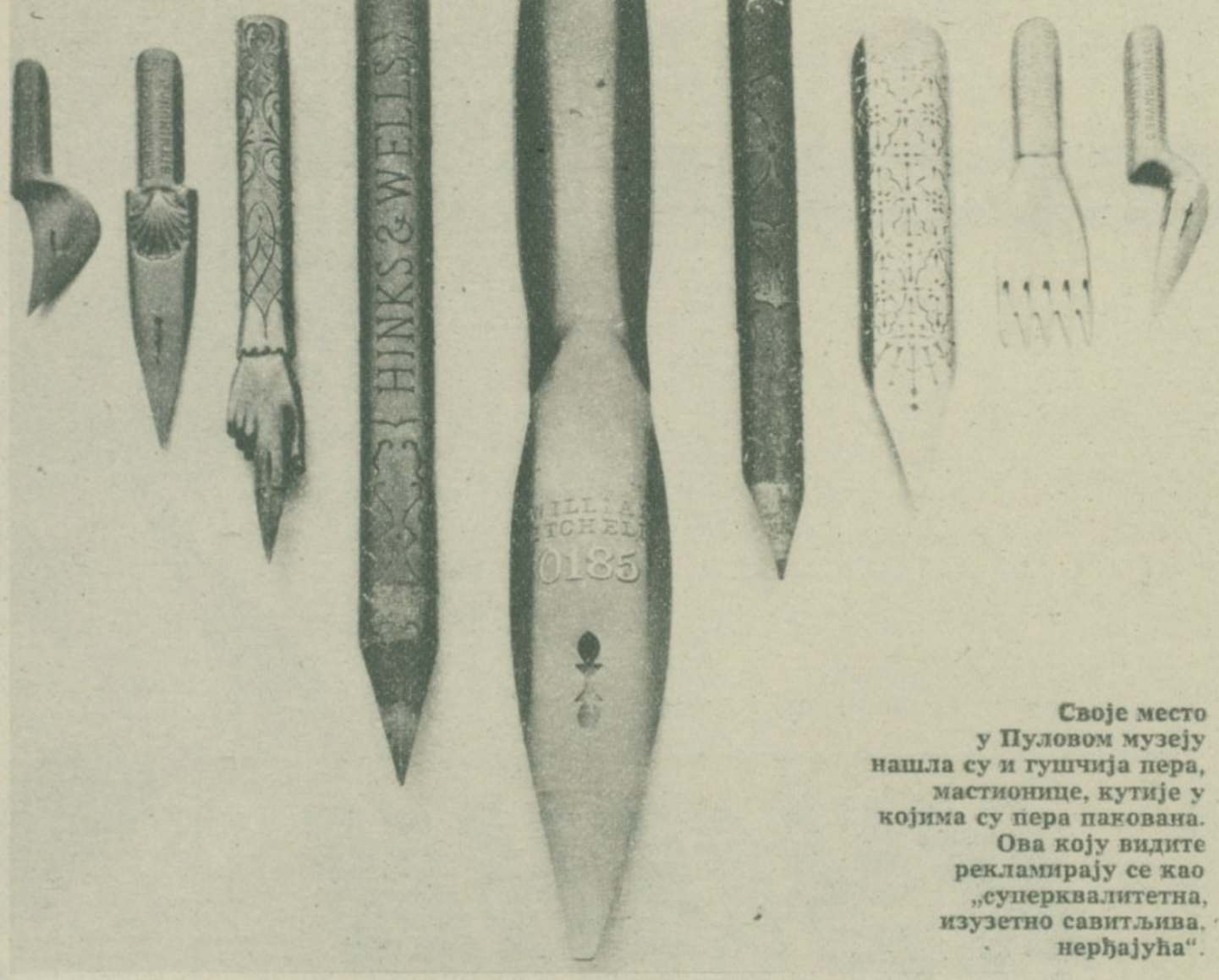
Сва ова пера датирају из 19. века, а произведена су у чувеној фабрици у Бирмингему што се види и по заштитном знаку града.

Тешко је и замислити да смо тако рећи до јуче писали пером умоченим у мастило. Мали музеј пера који држи Филип Пул у лондонској улици Дрјури Лејн управо нас подсећа на ту блиску прошлост. У њему је изложено преко пет хиљада пера најразличитијих облика, фине израде, материјала!

ГОСПОДИН ПЕРЦЕ

Све до 1960. године Филип Пул је у Блумзбериј у Лондону држао радњу у којој је поједине примерке пера продавао, док је она уникатна или из малих серија чувао у својој колекцији. У то време поједине фирме још су израђивале ове металне стварчице за писање мада су тржиштем већ увелико овладале знатно практичније хемијске оловке које су истискивале и налив-пера.

Како су се захтеви време на из године у годину мењали, темпо живота био све динамичнији, пера која су забадана у мастионицу више нису успевала да држе корак са овим променама. Полако су истиснуте из употребе.

Своје место у Пуловом музеју нашла су и гушчија пера, мастионице, кутије у којима су пера паковна. Ова коју видите рекламирају се као „суперквалитетна, изузетно савитљива, нерђајућа".

Ова пера припадају малим, скупим серијама, једно је стајало читаво богатство.

Филип Пул је схватио да је дошло ново време, па је све што се затекло у његовој радњи задржао, настојећи при том да своју колекцију што је могуће више употпуни. Закупио је нове просторије у Улици Дрјури Лејн где је изложио све оно што је представљало плод његовог дугогодишњег сакупљања.

Данас људи, посебно млађе генерације, радо свраћају да виде највећу колекцију пера на свету: с помало носталгије разгледају „експонате", сведочанство прошлих времена. А власника Филипа Пула нико не зове по имену, сви га зову Господин Перце.

КАЛИГРАФСКИ ЗАПИС

На једном од зидова који су, иначе, претрпани писмима љубитеља старина из читавог света, рекламама за различите врсте мастила, старим кутијама са перцима, стоји и запис писан једним од „експоната": кратак историјат пера. Да завиримо и ми у њега.

Најстарији познати облик пера била је шупља зашиљена шипчица од трстике или бамбуса. Метална перца су у то време била реткост што не значи да нису постојала. На пример, бронзано перо откривено је приликом ископавања Помпеја! (Везув је затрпао град пре готово две хиљаде година). Ове шипчице нису остале дуго у употреби, замењене су перима птица. Најстарија датирају из 6. века а употребљавала су се све до почетка 19. века. Најчешће се користило гушчије перо, али су и она од сове, вране, орла, посебно лабуда била на цени.

Проналазак челичног пера приписује се Семјуелу Харисону који је 1780. направио ту неопходну справицу за писање за извесног Јосефа Прислија. Његов изум усавршио је Џемс Пери 1830. године тако што је при врху додао рупицу или зарез чиме је регулисан равномеран прилив мастила.

Главни центар за израду челичних пера био је смештен у Бирмингему док је масовна производња започета у САД 1860. За 1926. годину везана је израда првих пера од нерђајућег челика.

Као што се данас произвођачи из разних земаља утркују у производњи што јефтинијих, а што бољих хемијских оловака или оних које се намењују купцима дубоког џепа тако су и некада на тржишту била пласирана перца различитог квалитета. Поред оних за широку потрошњу израђивана су и пера у малим серијама и луксузном паковању. Тако су у Бирмингему ове справице намењене извозу попримале ликове чувених личности — Наполеона, Гетеа, Шилера, Гарибалдија. А на домаћем тржишту могла су се наћи пера са грбовима породица, градова или са ликовима појединих животиња.

Закони тржишта нису били ништа друкчији него данас. Мале серије или уникати биле су направљене за оне привилеговане, са много пара који су себи могли да дозволе тај луксуз да пишу перима израђеним од злата, платине и других племенитих метала. Веће серије биле су за „обично" писање. Међутим, није примећено да су држаље с дијамантима утицале на квалитет оног што је писано: највећа дела књижевности, музике, науке 19. века написана су најобичнијим најпростијим перцима.

В. С.

ЈЕДАН „ЗАМОЧАЈ" — 500 РЕЧИ

Добра реклама продавала је производ. Пера у малим серијама била су упакована у кутије фине израде изнутра пресвучене сомотом. И поруком и изгледом погодовале су различитим укусима, свака је имала неки свој „штос": „пера погодна за сваку руку", „моћнија од мача", „за што ефикасније писање", „перо које исписује 500 речи само једном замочено у мастило".

УПОРНОСТ ПОЛИЦАЈЦА ЗЕРИЛИЈА

КУЦНИ ЈЕДНОМ ЗА „ДА"

Човек на другом крају жице био је у животној опасности. Али ко је он? Где се налази?...

Петог фебруара прошле године педесет седмогодишњи Кес Фредерик седео је у кухињи своје куће у Сент Клер Шорзу у Мичигену и спремао себи ручак. Одједном је осетио неку чудну утрнулост у левој руци. Пре годину дана доживео је срчани удар због кога је провео неколико недеља у болници. Застрашујућа мисао пролетела му је кроз главу: да ово није почетак новог напада?

Осетио је како му се у грлу стеже. Посегао је за зидним телефоном али је, пре него што је успео да га дохвати, лева рука почела неконтролисано да му скаче по столу. Покушао је да заустави грчеве притискајући десном шаком помахниталу руку надоле, али чим би олабавио стисак млатарање се настављало.

Евелин... морам да јој се јавим, помислио је и поново посегнуо за телефоном. Евелин, његова жена, у том тренутку се налазила на послу. Кес Фредерик је био потпуно сам у кући. Овога пута успео је да положи телефон на сто и окрене број. Надвио се над слушалицу која је лежала на столу и зачуо звоњаву на другом крају жице...

— Рачуноводство фирме „Меклуен", изволите.

Уместо речи, из грла Кеса Фредерика навро је неко сабласно кркљање... То се Евелин јавила, ваљда ће схватити шта се дешава и одмах позвати помоћ, помислио је. Пре него што је имао времена да покуша још једном да изговори бар своје име, левом руком је закачио телефон и оборио га на под...

Евелин Фредерик се управо спремала да пође на ручак када је, неколико минута после дванаест, телефон у канцеларији зазвонио. Подигла је слушалицу, неколико тренутака изненађено слушала неко удаљено крчање и затим поново спустила слушалицу уверена да нешто са преоптерећеним телефонским везама компаније опет није у реду..

МИСЛИМ ДА НИЈЕ ЛУД!

Лева рука Кеса Фредерика је потпуно утрнула, а стезање у грлу се из часа у час само појачавало. Бар тело могу да помичем, помислио је, с крајњим напором се сагао ка поду, дохватио телефон и положио га на сто. Евелин је сада сигурно на ручку, остаје ми само полиција!

Овог пута је био опрезнији: углавио је телефон између ивице стола и стомака и почео пажљиво да окреће број... Чекајући на вези хтео је да још једном опроба глас... Исто нестварно стењање и кркљање, ма коју реч да је покушавао да изговори. Угушиће се, угушиће се пре него што помоћ стигне, помислио је ужаснут.

Слушалицу је подигао дежурни Џими Зерили:

— Сент Клер Шорз полицијска станица.

Никакав глас, само неко пригушено шиштање... Зерили је чвршће приснио ухо слушалици и чекао. И даље ништа. Одједном, стравичан звук налик урлику разбеснелог лава...

После првог шока, Зерили се мирно завалио у столицу. Са тридесет четири године живота и тринаест година проведених у полицији доживео је на стотине сличних позива — неслане шале шаљивџија и пијанаца, брбљарије поремећених...

Сабласни звук се поновио. Зерили се таман спремао да спусти слушалицу, али га је неко чудно осећање навело да причека. „Рика" се зачула још једном, пратило ју је тешко, дубоко дисање. Окренуо се ка наредник Џемсу Белу који је седео до њега и додао му слушалицу:

— Шта кажете на ово, наредниче? Мислим да, ипак, није у питању лудак.

— Неко је у невољи — одговорио је Бел, подигао слушалицу и окренуо број централе.

— Можете ли да утврдите одакле долази овај позив? Одмах!

Зерили је тада већ био сигуран да је непознати човек у озбиљној невољи и да није у стању да говори. Али ко је он? У каквој се то опасности налази? И што је најважније: где је?...

Кес Фредерик је дуго успевао да се савладава, али су га после свега беспомоћност и страх обрвали: што се више напрезао да говори, то му се грло више стезало. Лева рука наставила је да млатара. Молим вас... не прекидајте везу, помислио је. Онда му је поглед пао на кашику која је лежала на столу. Почне ли њом да лупа, хоће ли можда схватити да покушава да им се обрати, да му је потребна помоћ?

1:25 ХИЉАДА

Подигао је кашику и замахнуо... Једном, па још једном...

— Покушавате ли да ми нешто кажете том лупом? — упитао је Џими Зерили.

Кес Фредерик је поново залупао — што је јаче и брже могао... Почели су да се споразумевају. Коначно! Трен касније, левом руком је по други пут оборио телефон на под. Следио се од ужаса: шта ако се веза прекинула?

Џими Зерили је сасвим јасно чуо Кесово лупање, а затим и тресак телефона: сада је био сигуран да је незнанац претрпео срчани удар. Сви дотадашњи покушаји централе да утврди одакле је позив упућен били су безуспешни, морао је сам некако да сазна адресу како би могао да пошаље помоћ.

Док је Зерили грозничаво смишљао начин да му помогне, Кес је још једном — сада много теже и неспретније — морао да се бори да дохвати и подигне апарат с пода. Покрети су му били успорени, чинило му се да никада неће успети... Када је коначно положио телефон на сто и принео слушалицу уху, зачуо је врву полицијске станице. Имао је среће, веза се није прекинула.

— Чујете ли ме сада? Куцните једном за „да" и два пута за „не". Можете ли то да учините? — огласио се Зерили.

Неколико часака владао је мук, а онда се зачуло једно јасно „тап".

За тих неколико минута колико су били на вези, полицајац Зерили се тада први пут понадао: можда ће ипак успети.. па они сада како-тако разговарају!

— Одлично, дивно! Јесте ли болесни"

Тап.

— У реду — наставио је — сада ћу покушати да сазнам где живите. Важи?

Тап.

Сент Клер Шорз има 75 хиљада становника, отприлике по троје на један стан или кућу. Изгледи да ће успети да открије адресу незнанца износили су можда 1:25 хиљада. Морао је да покуша. И да се нада...

МОЖДА ЋЕ БИТИ ПРЕКАСНО

Зерили се питао одакле да почне. Читав Сент Клер Шорз изграђен је тако да му се све улице укрштају под правим углом. Од неколико главних авенија, морао је да се одлучи за две и да одатле крене... Почећу с Ејт мајл роудом у јужном делу града и Фортин мајл роудом у северном, решио је.

— Налазите ли се између Ејт мајл роуда и Најн мајл роуда — упитао је.

Тап.

Џими Зерили је једва поверовао у толику срећу.

— Одлично! Живите између Ејт и Најн мајл роуда. Сада ћу почети да наводим имена улица. Важи?

Тап.

Насумице је изабрао прво име:

— Да ли је то Улица Колони?

Тап. Тап.

Друго и није могао да очекује. Нагађање ће сигурно потрајати, а гушење и све теже дисање човека на другом крају жице упозоравали су га да ће морати да пожури. Како? Погледао је у лавиринт на мапи града — између Ејт и Најн мајл роуда протезало се седам вертикалних и више од 50 хотизонталних улица... Полицајца Зерилија је поново преплавио осећај беспомоћности. Биће му потребан бар сат да наведе имена свих тих улица. Хоће ли тада већ бити прекасно?

— Гледам на мапу... ух... а да није Калифорнија? — упитао је не слутећи да га је, по други пут, послужила невероватна срећа.

Тап.

— Живите у Улици Калифорнија. Калифорнија! — повикао је одушевљено Зерили.

Смири се, не губи драгоцено време, помислио је одмах затим и погледао на мапу: још је био далеко од циља, Улица Калифорнија дугачка је 16 километара, у ком се њеном делу налазио његов саговорник?

— Да ли је то део Калифорније између улица Харпер и Експресвеј?

Тап. Тап.

— Харпер и Грејтер Мек?

Тап. Тап.

Џими Зерили је живнуо, преостајала је још само једна могућност, једна вертикална улица:

— Између улица Грејтер Мек и Џеферсон? — упитао је и стао напето да ишчекује одговор.

Човек с другог краја жице је грозничаво лупао... Џими Зерили је био потпуно збуњен. Мора да смо се негде погрешно разумели...

ГДЕ САМ ПОГРЕШИО?

Кес Фредерик је истог часа схватио да је начинио кобну грешку... Када га је Зерили упитао да ли живи између улица Харпер и Грејтер Мек он је, узбуђен, два пута лупнуо кашиком, а хтео је да каже „да“... Пошто је полицајац наставио набрајање, преостало му је само да силовито залупа и да му тако да на знање да је погрешио. Али како да га врати на прави траг?

После првих неколико тренутака разочарања, Џими Зерили је закључио да му преостаје само да почне из почетка. Али где је то погрешио? Навео је све улице с којима се Калифорнија укршта.

— Живите у Улици Калифорнија, зар не?

Тап.

— Да ли је то део Калифорније поред улице Хелен?

Тап. Тап.

Све је поново изгледало безнадежно. Онда се Џими Зерили нечега сетио: покушаћу с блоковима, одлучио је.

— У реду. Да ли се ваша кућа налази у блоку 21 000?

Тап. Тап.

Зерили је брзо навео и остале могућности: блокове 22 000, 23 000, 24 000 — свуда негативан одговор.

— Да ли ваш блок почиње бројем два?

Тап. Тап.

Џимију Зерилију ништа ново није падало на памет. Узалуд је покушавао да се досети неког начина да сазна незнанчеву адресу. Онда му је синуло: па он уопште не зна тачно ни од чега је тај човек болестан!

— Да ли сте претрпели срчани напад?

Тап. Тап.

После толиких промашаја, овај потврдан одговор као да је улио полицајцу Зерилију нову снагу: како је могао да заборави на најзападнији блок кроз који Калифорнија пролази — на блок 19000?

— Да ли ваш блок почиње бројем 1?

Тап.

Круг се сужавао. Зерили је сада могао брзо да напредује: извикивао је број по број све до броја десет... Коначно је добио и свих пет жељених бројева: кућни број незнанчеве куће био је један-девет-девет-шест. Зерили није могао да се уздржи — вичући је поновио потпуну адресу...

Тап.

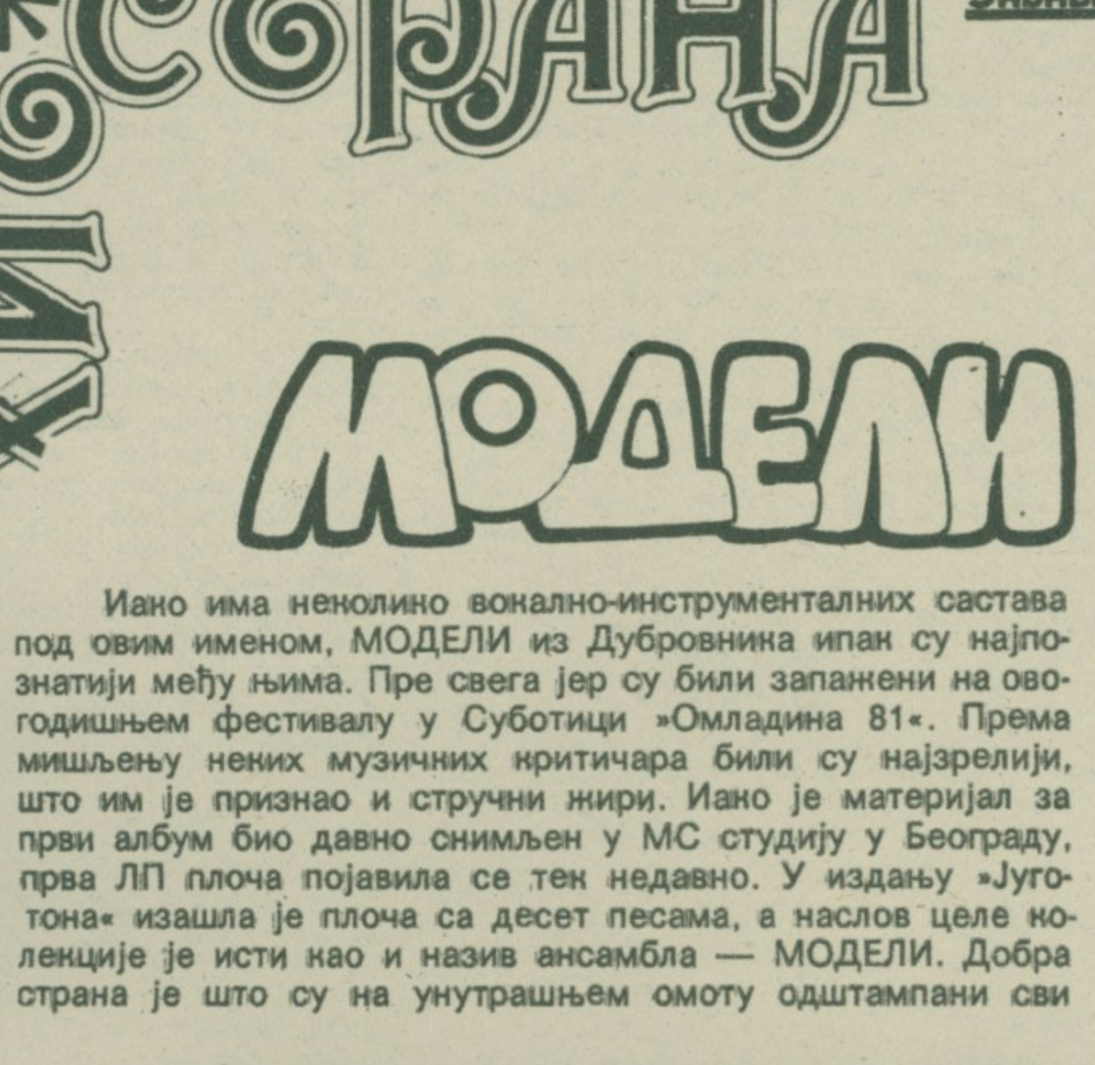
* * *

После шест недеља Кес Фредерик је отпуштен из болнице. Неколико дана касније, полицајац Џими Зерили свратио је да га посети. Кес је устао и загрлио човека у униформи. Заједно су извели мало чудо — чудо за које је било потребно много сналажљивости, присебности и стрпљења.

М. И.

МОДЕЛИ

Иако има неколико вокално-инструменталних састава под овим именом, МОДЕЛИ из Дубровника ипак су најпознатији међу њима. Пре свега јер су били запажени на овогодишњем фестивалу у Суботици »Омладина 81«. Према мишљењу неких музичких критичара били су најзрелији, што им је признао и стручни жири. Иако је материјал за први албум био давно снимљен у МС студију у Београду, прва ЛП плоча појавила се тек недавно. У издању »Југотона« изашла је плоча са десет песама, а наслов целе колекције је исти као и назив ансамбла — МОДЕЛИ. Добра страна је што су на унутрашњем омоту одштампани сви

текстови који се углавном дотичу тема из живота младих. (Не само младих Дубровчана »Дубровник — град се звао«). Ту су још песме »Јутарњи модели«, »Драги мој тата«, »Данас је мој радни дан«, »Маја« и др.

На омоту плоче чланови МОДЕЛА представљају се уз „иностране додатке", њихова права имена су **Вјекослав Зајец,** гитара, **Шиме Рестовић-Миме,** ударачки инструмент и **Срећно Кљунак,** бас.

С обзиром да им се први албум зове »Модел 1«, значи ли то да ћемо ускоро слушати и »Модел 2«?

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ДЈЕЧАЦИ И ДЈЕВОЈЧИЦЕ

Музика: С. Кљунак
Текст: Д. Мојаш
Изводи: група МОДЕЛИ

Дјечаци су се синоћ
први пут потукли
није се знало тко је
тучу почео први.

Дјевојчице су биле
онако са стране
као декор те мале
уличне драме.
Онда их је све скупа
прогутала ноћ
позив бјеше изазов
„О, једном се мора поћ'!"

Није било мјесеца
тврде бјеху стијене
оне су биле драге
они хијене. Дјечаци су синоћ
шаптали први пут
дјевојчице су синоћ
отвориле свој скут.
Море је било тихо
рибе сите хране
бор се нијемо њихо'
да све у пјесму стане.

Дјечаци и дјевојчице
изгубили су ноћ
позив бјеше изазов
„О, једном се мора поћ'-"

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ ПАНЧЕВА

У Панчеву су се појавили „неки нови клинци". Имају свега 13 година па им је и име групе у том стилу. Зову се НАСЛЕДНИЦИ! Полако али сигурно напредују, свирају композиције Битлса и Чак Берија, али имају и неколико сопствених песама као што су „Генерација", „Зашто ја нисам женско", „Чудна игра смрти". НАСЛЕДНИЦИ за сада свирају само у Панчеву, али се надају да ће се за њих чути и шире.
Чланови су Роби Рсановић, ритам гитара и вокал, Александар Филиповић, бас гитара, Бранче Тодоров, соло гитара и Влада Митровић, бубњеви. **Небојша Дикић**
Војвођански булевар 12
26000 Панчево
(хонорар 150 динара)

БРЗА ПЛОЧА

Продајем добро очуване ЛП плоче: »Greatest Hits No. 2« (ABBA), »Spring having flown« (BEE GEES), »Parallel lines« (BLONDIE), »Leave a light« (ERUPTION).

Купујем следеће албуме под условом да су добро очувани: »Strange days«, »Waiting for the sun«, »Other voices«, »L. A. Woman« (DOORS).

Драган Миловановић
Чарнојевићева 4/87
18000 Ниш

●●●

Купујем албуме: »High voltage«, »Dirty deeds«, »Powerage«, »Let there be rock«, »Highway to hell«, »If you want blood« (AC/DC).

Дарко Матијевић
Јурија Гагарина 193,
Блок 45
11074 Нови Београд

●●●

Продајем добро очуване ЛП плоче: »Greatest Hits« (SMOKIE), »Night flight to Venus (BONEY M.), »The Music for Uniceff concert« (разни извођачи).

Томица Чулина
Моше Пијаде 32
41000 Загреб

●●●

Желео бих да купим »Fire ball«, »Who de we think we are«, »Stormbringer« (DEEP PURPLE).

Зоран Савић
Бранка Крсмановића 7
35230 Ћуприја

●●●

Продајем велики број сингл плоча. Домаће по 15, стране по 17 динара. Списак шаљем онима који ми пошаљу марку за одговор. Купујем ЛП „Season of glass« (JOKO ONO).

Зоран Савић
ЈНА 40/1 — ст. 4
18220 Алексинац

САРАДНИЦИ — ЦРТАЧИ

АУТОР: НЕНАД МИЛИЋЕВИЋ — ЗЕМУН

ОДИСЕЈА »ОДИСЕЈЕ«

Београдска група ОДИСЕЈА постоји већ две године у овом саставу. Некада се звала „Група 3“ и као трио свирала само акустичарску музику. Обогатила је звук неким електронским инструментима као и вишегодишњим певањем. Занимљиви су и њихови аранжмани јер на нека снимања доводе и гудачки квартет! „Посаду“ данашње ОДИСЕЈЕ сачињавају **Срђан Поповић**, гитара, усна хармоника и вокал, **Небојша Петровић**, гитара и вокал, **Мирослав Глишић**, бас и вокал, **Бранко Сретеновић**, виолончело и вокал. Стални сарадник групе је и Хонорио Гомес Семедо из Гвинеје Бисао који свира удараљке.

ОДИСЕЈА је ове године учествовала на фестивалу „Београдско пролеће“ и постигла запажен успех песмом „Змај од папира“. Недавно је изашла и сингл плоча са овом песмом. Међутим, група увелико спрема материјал за свој први албум којим би желела да се представи широј публици.

Контакт адреса: Срђан Поповић, Сењачка 35, Београд.

ИЗЛОГ НОВИХ ПЛОЧА

»ДОБРО СЕ ЗАБАВЉАЈ« (АЕРОДРОМ) — — Југотон SY 23830

Очигледно да је група АЕРОДРОМ добро прошла са својим албумом „Танго-банго“ јер ево и једног сингла који је узет са ове ЛП плоче. Обе песме „Добро се забављај“ и „Твоје лице“ по-

стале су врло популарне. Леп звук гитаре, пријатан глас, модерни текстови, мелодична музика — све су то разлози да се овај сингл нађе у вашој дискотеци.

»ЕКСПЛОЗИЈА ЉУБАВИ« (БОБ ДИЛАН) CBS 85178

Некада је био догађај и сама најава новог албума Боба Дилана. Данас је то све мање догађај а све више повод за сетна размишљања. Да аутор није Боб Дилан него неки непознати почетник нашло би се низ замерки

које су овако остале у сенци великог ауторитета. Али ни ауторитет не може да сакрије испрозност „нових“ порука: „Срце, остани мирно (ако се играш ватром опржићеш прсте), избегавај ту цуру, не чини од себе будалу, хеј срце, не падај у грешку“.

»БИСТРИЈИ ИЛИ ТУПЉИ« (ШАРЛО АКРОБАТА) — Југотон LSY 66145

Ако постоји антироман, антипозориште, — зашто не би постојала и антимузика. Ако је то била идеја „Шарла акробате“ снимивши албум „Бистрији или тупљи човек бива кад...“ онда су вероватно успели у овој другој намери — да човек буде тупљи! Неразговетни текстови, неартикулисани повици, намерне „техничке“ грешке, неуротична музика — све су то елементи који ову плочу чине неприкладном за уши обичног слушаоца. Но, можда је она намењена само „необичним“ слушаоцима?!

МОЈ ИЗБОР

Зовем се **Зоран Поповић**, имам 16 година и идем у I/1 Машинског образовног центра у Београду. Волим све што воле моји вршњаци, а нарочито уживам у музици. Зато вам и шаљем свој избор најрадије слушаних песама.

ДОМАЋЕ	СТРАНЕ
1. БАНАНЕ — Неца Фалк	1. FLASH GORDON — Queen
2. НЕ ВЕРУЈ У ИДОЛЕ — Пилоти	2. ПРИЧАНКА — Kurts Blow
3. НА ЗАПАДУ НИШТА НОВО — Рибља чорба	3. STARS ON 45 — Stars on 45
4. ДОЖИВЈЕТИ СТОТУ — Бијело дугме	4. FUNKY TOWN — Lipps Inc.
5. ХИР, ХИР, ХИР — Јосипа Лисац	5. VIENNA — Ultravox

МИСТЕР

Готово да смо заборавили на велики трио Емерсон, Лејк и Палмер. Растали су се неславно и неповратно пре три године. Између егзибиционисте, Кејта „технобаха“ Емерсона и брзометног Карла „„Шиве“ Палмера, налазио се неупадљиви модератор — гитариста Грег Лејк. Он је први обележио свој повратак на музичку сцену соло албумом различитих стилова — од ублаженог хеви метала, до фолк балада.

На питање како је провео време од растурања трија ЕЛП, Грег је у једном интервјуу одговорио:

— *Тражио сам сопствени правац. После десет година проведених у групи ЕЛП где смо сваке вечери свирали двадесетак истих композиција постојала је опасност да се ја као личност изгубим у интересу групе. Мислио сам да је било крајње време да са таквим начином свирања престанем и да почнем да размишљам својом главом. Пре свега сам желео да установим шта ја то желим од музике. Зато сам радио са разним музичарима у Лос Анђелесу, после тога сам основао сопствени ансамбл — „Грег Лејк Бенд“. Ту свира гитариста Гари Мур, некадашњи члан Колосеума и Тин Лизи, затим Тед Макена, некадашњи бубњар Алекса Харвеја и Рори Галахера, клавијатуриста је Томи Еир (екс Гриз), а за басисту сам узео друга из детињства Триса Маргетса.*

— Композитор једне ваше песме је Боб Дилан. Да ли сте почели сарадњу с њим?

— *Не. Његов издавач је мој добар познаник и он ми је дао да чујем једну недовршену композицију Боба Дилена. Мени се свидео рефрен који сам задржао, а остало сам ја додао и тако је настала та песма.*

— А планови?

— *Да што више свирамо пред публиком.*

ТОМ И ЏЕРИ

НАУКА ЈЕ ТОЛИКО НАПРЕДОВАЛА ДА ЧОВЕК ПРОСТО НЕ ВЕРУЈЕ!

МА ШТА МИ РЕЧЕ...

ПОГЛЕДАЈ ШТО ЈЕ ТЕХНИКА!

ОПЕТ НЕКИ ГЛУПИ РАЗГОВОРИ!

ОВА МАЛЕЦНА БАТЕРИЈА ЈЕ ПРАВО ЧУДО ТЕХНИКЕ...

СТАВИШ ЈЕ У ОВАЈ МЕГАФОН И ПОСТАНЕШ ГРОМОГЛАСАН!

© METRO-GOLDWYN-MAYER INC.

ХА-ХА!

8/16 GOTT & KAY

ДАЈ ТО ОВАМО!

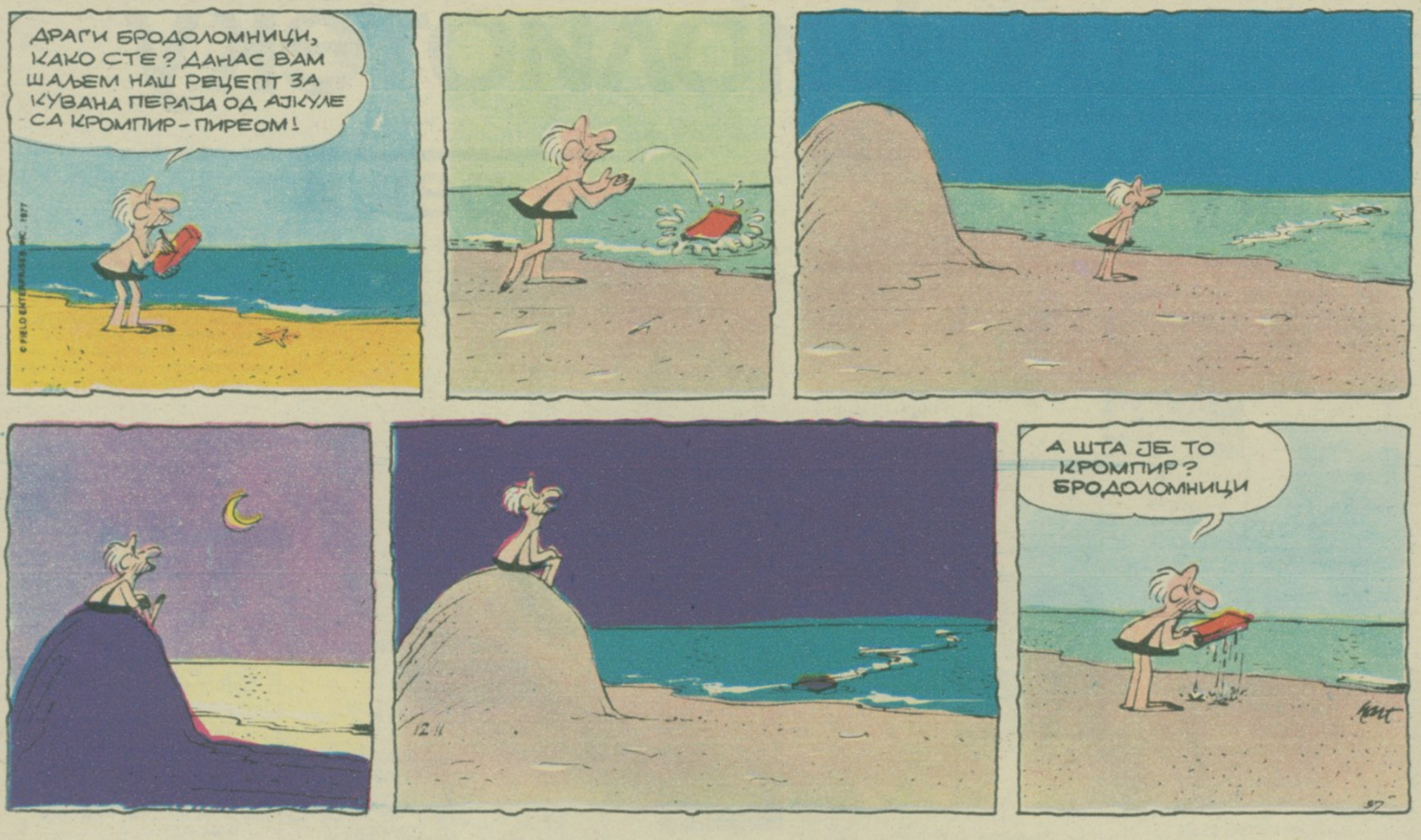
ТРАС!

ДА ЛИ ВАС ЧУЈЕТЕ, МИШОЊЕ!

СМАЗАЋУ ВАС У СЛАСТ!

КОЛИКИ ЈЕ ВЕК ОВЕ БАТЕРИЈЕ?

ПЕЉИНАРИ

САМО ЗА ЧЛАНОВЕ PEZ КЛУБА

Сваког месеца награђујемо 1.000 чланова ексклузивним наградама — PEZ ФИГУРИЦАМА, које се продају широм света.
Овог пута још једна награда у децембру
ПЕЗ ПРАСЕНЦЕ
Награђене бројеве PEZ чланских карата објавићемо: 18. XII у Забавнику.
Постани и ти члан!
Пошаљи 5 омота бонбона PEZ и попуњен купон на адресу:
PEZ КЛУБ, 61111 Љубљана, п. п. 8

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

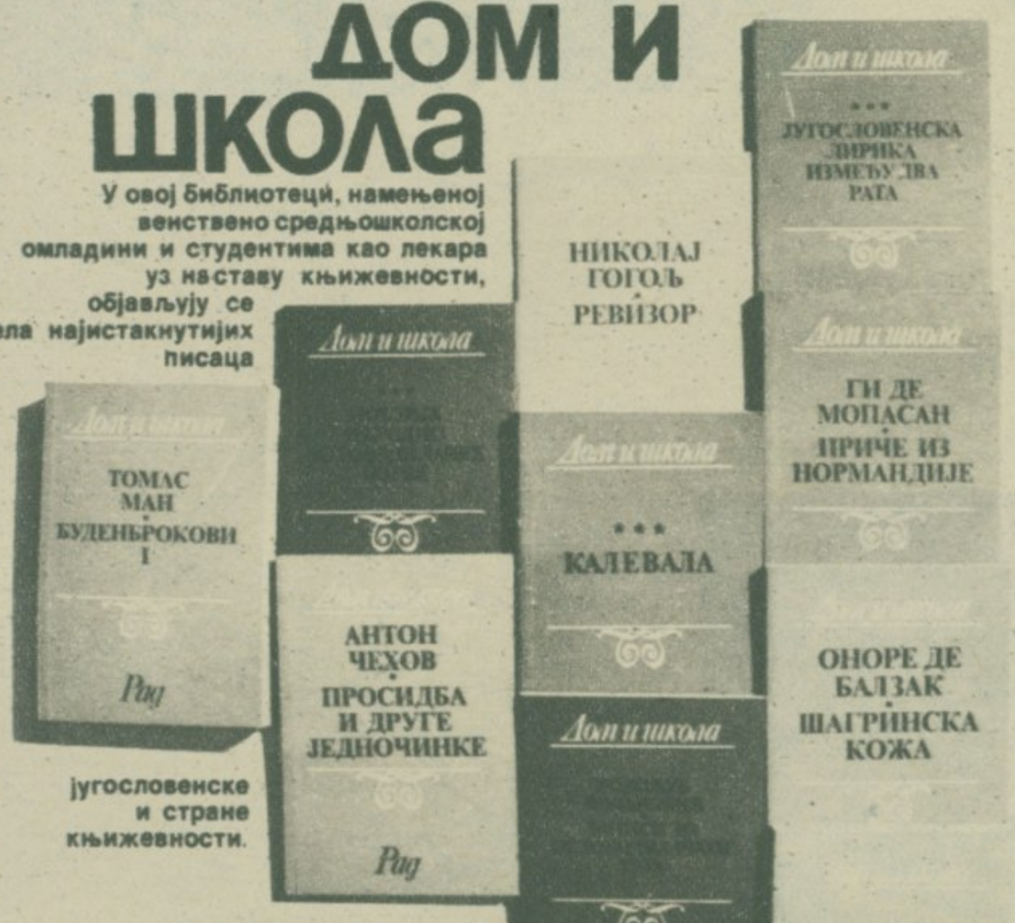
поштански број

Датум рођења

за вашу библиотеку

дом и школа

У овој библиотеци, намењеној већинствено средњошколској омладини и студентима као лекара уз наставу књижевности, објављују се дела најистакнутијих писаца

југословенске и стране књижевности.

ЈУГОСЛОВЕНСКА КЊИЖЕВНОСТ

1. Андрић: **О ВУКУ** 30
2. И. Гундулић: **ДУБРАВКА** 70
3. П. Воранц: **САМОНИКЛИ** ... 90
4. х х х: **БУГАРШТИЦЕ** 33
5. Ј. Веселиновић: **ХАЈДУК СТАНКО** 110
6. Ч. Вуковић: **МРТВО ДУБОКО** 28
7. Глишић: **ПРИПОВЕТКЕ** 80
8. Домановић: **МРТВО МОРЕ** .. 110
9. Дучић: **ПЕСМЕ** 45
10. Држић: **ДУНДО МАРОЈЕ** ... 80
11. Жупанчич: **ЦИЦИБАН И ДРУГЕ ПЕСМЕ** 50
12. А. Исаковић: **ЦРВЕНИ ШАЛ** . 60
13. Илић: **ПЕСМЕ** 70
14. Ђ. Јакшић: **ПРИПОВЕТКЕ** ... 100
15. Змај: **ПЕСМЕ** 80
16. х х х **ЈУГОСЛОВЕНСКА ЛИРИКА ИЗМЕЂУ ДВА РАТА** 90
17. х х х **ДВОРИ САМОТВОРИ — ТУЖБАЛИЦЕ** 40
18. Кочић: **ОДАБРАНА ДЕЛА** ... 80
19. И. Горан Ковачић: **ЈАМА И ДРУГЕ ПЕСМЕ** 35
20. Л. Лазаревић: **ПРИПОВЕТКЕ** 70
21. С. М. Љубиша: **ОДАБРАНА ДЕЛА** 38
22. Мажуранић: **СМРТ СМАИЛ АГЕ ЧЕНГИЋА** 26
23. М. Мијушковић: **ЉУБАВ, БРАК И ПОРОДИЦА У ПОСЛОВИЦАМА ДРУГИХ НАРОДА** 125
24. Матавуљ: **БАКОЊА ФРА БРНЕ** 80
25. Сава Немањић: **ЖИВОТ СТЕФАНА НЕМАЊЕ** 50
26. Назор: **ПЕСМЕ** 50
27. П. П. Његош: **ЛУЧА МИКРОКОЗМА** 49
28. Прешерн: **ПЕСМЕ** 70
29. Ј. Стерија Поповић: **КОМЕДИЈЕ** 100
30. Б. Поповић: **ИЗАБРАНИ ОГЛЕДИ** 28
31. Дис: **ПЕСМЕ** 35
32. Ракић: **ПЕСМЕ** 35
33. Прерадовић: **ПЕСМЕ** 50
34. Б. Радовић: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** 48
35. Рацин: **БЕЛА ПРАСКОЗОРЈА** 65
36. Б. Радичевић: **ПЕСМЕ** 40
37. Сремац: **ПРИПОВЕТКЕ** 48
38. Шеноа: **СЕЉАЧКА БУНА** ... 120
39. Станковић: **КОШТАНА, ГАЗДА МЛАДЕН, УВЕЛА РУЖА** 55
40. Б. Ћосић: **ПОКОШЕНО ПОЉЕ I/II** 60
41. Цанкар: **НА КЛАНЦУ** 60
42. Цанкар: **СЛУГА ЈЕРНЕЈ И ЊЕГОВО ПРАВО** 60
43. х х х **ШАЉИВЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ** 40
44. х х х **ЈУНАЧКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ** 69
45. х х х **ПОЕЗИЈА НОБ-а** 100
46. х х х **НАРОДНЕ ЗАГОНЕТКЕ** 49
47. х х х **НАРОДНЕ ПРИЧЕ** 80
48. х х х **НАРОДНЕ ЛИРСКЕ ПЕСМЕ** 90
49. Чолаковић: **ЗАПИСИ ИЗ ОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА** 90
50. Шантић: **ПЕСМЕ** 50
51. Ујевић: ПЕСМЕ 90
52. Вук Караџић: **ПРВА ГОДИНА СРПСКОГ ВОЈЕВАЊА НА ДАИЈЕ** 40
53. х х х **КОПИТАР И ВУК** 150
54. х х х **КЊИЖЕВНОСТ, ИСТОРИЈА, САВРЕМЕНОСТ** 150
55. х х х **СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК — АКТУЛЕНИ ПРОБЛЕМИ** 50

СТРАНА КЊИЖЕВНОСТ

56. Балзак: **ЧИЧА ГОРИО** 59
57. Балзак: **ШАГРИНСКА КОЖА** 100
58. Балзак: **ЕВГЕНИЈА ГРАНДЕ** 110
59. Брехт: **МАЈКА ХРАБРОСТ** .. 50
60. И. Буњин: **ЖИВОТ АРСЕЊЕВА** 65
61. Гоголь: **ТАРАС БУЉБА** 90
62. Гоголь: **РЕВИЗОР** 45
63. Горки: **МАТИ** 78
64. Достојевски: **КОЦКАР** 51
65. Чехов: **ИЗАБРАНЕ ПРИЧЕ** .. 70
66. Чехов: **ПРОСИДБА И ДРУГЕ ЈЕДНОЧИНКЕ** 70
67. Т. Ман: **БУДЕНБРОКОВИ I/II** 260
68. х х х **КАЛЕВАЛА (фински народни еп)** 160
69. Мајаковски: **ПЕСМЕ** 55
70. Платон: **ПИСМА** 35
71. Софокле: **ЦАР ЕДИП — АНТИГОНА** 60
72. Мопасан: **ПРИЧЕ ИЗ НОРМАНДИЈЕ** 80
73. Шекспир: **РОМЕО И ЈУЛИЈА** 65
74. Шекспир: **ХАМЛЕТ** 90
75. Ла Фонтен: **БАСНЕ** 70
76. Петрарка: **СОНЕТИ И КАНЦОНЕ** 80
77. Превер: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** 100
78. Иго: **ЈАДНИЦИ (1—5)** 390

Све књиге су штампане ћирилицом у брошираном повезу.

за вашу библиотеку

реч и мисао

обухвата најбоља класична и савремена остварења светске и домаће књижевности. Сви књижевни родови, све књижевне епохе и готово све књижевности света, заступљене су у овој познатој џепној књизи.

х х х

95. Т. Вулф: **ТКАЊЕ ЖИВОТА** 18
96. Неруда: **СУНЦЕ У РЕПУ ВЕТРА** 80
97. Матавуљ: **БЕОГРАДСКЕ ПРИЧЕ** 20
98. Андрић: **ЈЕЛЕНА, ЖЕНА КОЈЕ НЕМА** 20
99. Кашанин: **ИЗАБРАНИ ЕСЕЈИ** 20
100. С. Раичковић: **ПЕСМЕ** 20
101. Д. Солев: **КРУЖНО ПУТОВАЊЕ СЕНКЕ** 20
102. А. Шопов: **ДУГО ДОЛАЖЕЊЕ ОГЊА** 20
103. Ильф и Петров: **НОВА ШЕХЕРЕЗАДА** 20
104. М. Цветајева: **НЕОВДАШЊЕ ВЕЧЕ** 20
105. Платон: **О ЈЕЗИКУ И САЗНАЊУ** 20
106. Монтењ: **ОГЛЕДИ** 20
107. Ростан: **СИРАНО ДЕ БЕРЖЕРАК** 20
108. Монтерлан: **МРТВА КРАЉИЦА** 20
109. Кено: **СТИЛСКЕ ВЕЖБЕ** ... 20
110. С. Мом: **ИЗАБРАНЕ ПРИПОВЕТКЕ** 20
111. Лоренс: **ТАЈНЕ ФЕНИКСА** . 20
112. Елиот: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** . 20
113. П. Вајт: **НОЋ ЛУПЕЖА** 20
114. Барка: **ЖИВОТ ЈЕ САН** 20
115. Хименес: **ЈА НИСАМ ЈА** 20
116. Ч. Павезе: **ДОЋИ ЋЕ СМРТ И ИМАЋЕ ТВОЈЕ ОЧИ** 20
117. Д. Буцати: **ПРОДАВНИЦА ТАЈНИ** 20
118. Тагора: **ХИМНА ЧОВЕКУ** .. 20
119. Притам: **ТАЈ ЧОВЕК** 20
120. * * *: **АРАПСКА ПОЕЗИЈА** .. 20
121. И. Кадаре: **ГЕНЕРАЛ МРТВЕ ВОЈСКЕ** 20
122. В. Десница: **ПРОЉЕЋА ИВАНА ГАЛЕБА** 80
123. Кош: **САТИРЕ** 40
124. М. Павловић: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** 40
125. Р. Шелиго: **ДА ЛИ ДА ТЕ ПОСПЕМ ЛИШЋЕМ** 40
126. Лењин: **МАРКСИСТИЧКО-ДИЈАЛЕКТИЧКА ФИЛОЗОФИЈА** 40
127. Достојевски: **КРОТКА** 40
128. Паустовски: **НОВЕЛА О ШУМАМА** 40
129. А. Грин: **ПАЦОЛОВАЦ** 40
130. О. Мадељштам: **РАЗГОВОР О ДАНТЕУ** 40
131. Мрожек: **ПРОЛЕЋЕ У ПОЉСКОЈ** 40
132. Н. Хајтов: **ДИВЉЕ ПРИЧЕ** . 40
133. Виљапати: **ПЕСМЕ О ЉУБАВИ** 40
134. Кавафи: **ПЕСМЕ** 40
135. Ниче: **ОСВИТ** 40
136. Селинџер: **ЛОВАЦ У РАЖИ** 80
137. Апдајк: **РАЗУЗДАНИ ЕРОС** 40
138. В. С. Мервин: **ВАШКЕ** 40
139. Борхес: **КРАТКЕ ПРИЧЕ** ... 40
140. Маркес: **ОЧИ ПЛАВОГ ПСА** 40
141. Е. Монтале: **ЛЕПТИР ИЗ ДИНАРА** 40
141. О. Пас: **ЛУКОВИ** 40
143. Сартр: **НОВИ ЕСЕЈИ** 40
144. Пруст: **ЈЕДНА СВАНОВА ЉУБАВ** 40
145. Андрић: **ЗНАКОВИ ПОРЕД ПУТА** 80
146. Нушић: **ТАКО ЈЕ ПИСАО БЕН-АКИБА** 80
147. Р. Константиновић: **ДАВИЧО** 80
148. Н. Станеску: **СТАЊЕ ПОЕЗИЈЕ** 80
149. Валери: **МЕЛАНЖ** 80
150. Б. Шулц: **МАНЕКЕНИ** 80
151. Маркс: **КРИТИКА ХЕГЕЛА** . 160
152. П. Хандке: **ГОЛМАНОВ СТРАХ ОД ПЕНАЛА** 80
153. Сенгор: **КУМБА ТАМ СПАВА** 80
154. Ј. Сефери: **МИТСКА ИСТОРИЈА** 80
155. В. С. Најпол: **У СЛОБОДНОЈ ДРЖАВИ** 80

Све књиге су штампане латиницом у брошираном повезу (пластифициране корице).

рад

„РАД" — ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
11000 БЕОГРАД, Моше Пијаде 12, Телефони: 422-517 и 404-765

НАРУЏБЕНИЦА — П3/82

Овим неопозиво наручујем (упишите бројеве књига које наручујете): _____

ЗА ГОТОВО — Вредност наручених књига уплатићу поузећем (приликом преузимања од поште),

НА ОТПЛАТУ — Вредност наручених књига уз годишњу камату од 8% отплатићу у ..... редовних месечних рата по пријему књига, рачуна и уплатница, с тим што ћу прву рату уплатити поштару приликом пријема. Књиге се могу отплаћивати у 12 месечних рата, а најмања рата је 200.— динара. Купци на отплату, оверавају наруџбеницу у организацији где раде, а пензионери достављају претпоследњи чек од пензије. У случају спора надлежан је Први општински суд у Београду.

_____
(Презиме и име)

_____ _____
(Занимање) (Број личне карте и место издавања)

_____
(Број поште, место и адреса стана)

_____
(Радна организација и место где је купац запослен)

_____ (М.П.) _____ _____ _____
(Датум) (Овера о запослењу и потпис овлашћеног лица) (Потпис купца)

Useful hobby

СИРЕНА

У данашњем броју показаћемо вам како да направите луткицу — морску сирену. Ова лутка је таквог облика да може да седи на полици за књиге. Најпре узмите једну стару чарапу, најбоље дечију доколеницу лепих боја и шара у горњем делу. Одсеците стопало, па ту где сте одсекли усеците утао (црт. 1), зашијте отвор пустим бодом. Затим, на неколико центиметара од зашивеног дела благо нацртајте — све то се види на црт. 1. Потом узмите парче дебље и савитљиве жице, савијте је у полукруг са једне стране, ставите у реп сирене, тј. у обрађено парче чарапе, тако да несавијени део жице вири неколико центиметара из чарапе (и то се види на црт. 1). На крају реп испуните ватом али тако да не буде набијена у реп.

У другој фази израде узмите картонски ваљак са намотаним тоалет папиром, на средини шилом избушите две окрутле рупе, једну преко пута друге. Потребно вам је клупче розе вунице, један крај залепите селотејпом за ваљак, па почните око њега да обмотавате чврсто затегнуту вуницу. Када је обмотате до краја, одсеците је, удените у иглу и провуците кроз неколико слојева намотаја. Све ово се види на **црт. 2.** На **црт. 3** приказано је како се праве руке. Кроз рупе које су избушене шилом провуче се парче жице дугачко 15-20 цм, а заједно са жицом се провуче и розе вуница да са оба краја буде довољно дужине за обмотавање. Оба краја се намотају у клупчиће. Крајеви жице обложе се крпицама које се вежу (као што се види на црт. 3) па се и жица обмотава розе вуницом. Тако се обмотају обе руке, па када се заврши обмотавање онда се вуница засече и провуче у унутрашњост ваљка помоћу игле, па се залепи селотејпом за унутрашњи зид ваљка.

На **црт. 4** приказана је завршна фаза обраде. Направљен реп се навуче на ваљак обмотан вуницом, па се ивица чарапе која представља реп залепи за ваљак око лепком, а жица која вири из репа селотејпом се залепи за унутрашњи зид ваљка. Од чоје или неког штофа који се много не осипа исеку се очи (два бела круга за очи и два мања круга за зенице), два црвена круга за образе и црвена уста. Прслуче у виду две шкољке може се направити од материјала било какве боје. Лице и прслуче се око лепком залепе по вуници обмотаној око ваљка. Коса се прави од жуте вунице. Исеците вуницу дужине 25—30 см, па је залепите за ваљак преко средине горње ивице. Умотајте вуницу у пљоснато клупченце па га залепите на врх главе. Око врата можете да ставите огрлицу од перли, тако што ћете је зашити или залепити испод косе. Жица у репу може да се савије тако да се ова лутка стави на ивицу полице да седи и да јој реп при томе виси низ полицу. Готова лутка се види на **црт. 5.**

ДАН СЛОБО

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ТЕЛЕСАТ ЈЕ ЗГОДНА СПРАВИЦА У ОБЛИКУ ДИГИТАЛНОГ ЧАСОВНИКА. МИЛИЈАРДЕ ЉУДИ ГА КОРИСТЕ. ЈА ГА, МЕЂУТИМ, МРЗИМ ИЗ ДНА ДУШЕ!

КОНСТАНТИН ЈУНИУС

Сада имам 22 године и ваљда сам одрастао. Али, тиме се мој положај није много поправио: све оно што ми је некад говорила мајка, сад ми говори жена, и тако сам на истом. Мајка ми је током читавог детињства говорила:

— Дечаци који не носе телесат рђави су, скитају и нико не може да провери где су. После код куће лажу, причају да су били, на пример, у школи а у ствари нису. А ко лаже...

Сад ми жена говори:

— Мужеви који не носе телесат скитају, а нико не може да провери где су. После код куће лажу да су били на неком послу, а у ствари нису. Ко своју жену лаже...

И тако читавог живота носим телесат. Чим ујутру устанем, ставим га на леву руку и прикопчам каишић. Увече га скидам пре спавања.

Немој да те гурну

Ви немате телесат? Ускоро ће га свако имати, то је сигурно. Претпостављам да већ имате све његове саставне делове, само се не продају састављени у једну целину. Имате дигитални часовник, онај без казаљки, који време показује само бројевима у једном реду? А кад притиснете једно дугме, на сату можете да очитате не време, него датум? Добро. А транзистор? Добро, ко не би знао шта је транзистор. Имате и џепни рачунар, како то зовете, компјутер, калкулатор? Да вас питам да ли знате шта је телефон, увредио бих вас. Добро. Е па телесат је све то, заједно, и носим га на руци као и обичан ручни сат, без обзира што је мало већи, тежи и четвртастог облика. Да вам покажем. Ево, у првом реду сада видим тачно време: 19.35.06... 07... 08... Притиснем ово дугме са стране сата, и ево дана и датума: УТОР 30.09. 2059. Испод је овај други ред празних места за цифре, где може да се појави до петнаест цифара, кад нешто рачунам. Средину запремају сва ова дугмад као на вашем џепном рачунару, где могу притом да притиснем бројеве 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0, затим +, —, :, множење, знак једнакости, корен, %, брисање, укључивање. Откуцам, ево, 159:3= и резултат се већ појавио. Добро, добро, али ја тако и бирам телефонски број кад неког позивам, јер ово је телесат. Видите, на крају, ова два квадратића са рупицама? Једно је микрофон у који могу да говорим, друго је звучник из кога чујем глас као из слушалице. Тако могу изабрати и број неке радио-станице, али никоме не препоручујем да тако слуша музику, јер има бољих начина.

Кад сам био дете, мајка ме је звала најмање десет пута сваког дана. Тако рећи чим изађем из наше куће, на мојој левој руци сат зазвони. — Молим? — кажем. — Сине, мама је овде. Купи и бутер кад се враћаш. Није гужва на станици?

— Па, мама, нисам још ни сишао до станице, а већ питаш. — Добро, Стики, али ако буде гужва, немој ти први да се гураш.

— Знам, мама. — Немој да те гурну под кола. — Знам, мама, ЗНАМ!

Ручак је у фрижидеру

Звала ме је и кад сам био у школи. Такве позиве највише сам мрзео, и очајно сам је молио да то не чини, али узалуд. Професори су инсистирали да нико не разговара телесатом за време часа, али моја мајка се често вићала са професорима, објашњавала им, извињавала се, а они у таквим случајевима ипак попуштају. И тако, насред школског часа, мој телесат звони. Главе се окрећу. Настаје још дубља тишина јер сви хоће да чују. Зна се ко мене може звати, па се девојчице већ унапред сажаљиво и иронично смешкају, а дечаци ме гледају са најдубљим презиром. — Пст, сине, тихо ће мама: ако се вратиш кући пре нас, јело је у фрижидеру.

Кад сам почео да излазим са девојкама, био сам под сталном претњом тог сата. Више пута сам покушавао да га кварим или сам из њега вадио батерију, али су моји увек баш тада звали и онда узбуњивали полицију сматрајући да ми је откинута рука или да сам погинуо, чим се не одазивам. Хиљаду пута сам гледао у небо помишљајући како би било лепо да сви ти сателити горе, преко којих се успоставља веза, поломе своје џиновске антене и попадају на земљу. Онда сви телесатови на свету одједном више не би били „теле-“, били би само сатови на којима се узгред може извршити и нека рачунска радња, и ништа више.

Можда је ружно да тако причам у време кад милијарде људи широм света имају толике користи од система сателита и телеса-

...ДЕ

това, у време кад их у већини земаља скоро свако носи на руци, кад их видите на сваком радном месту, у наслону седишта сваког возила, у ходницима сваке установе, на свакој уличној бандери, а у свакој кући по неколико... Позивање је бесплатно, знате, јер се сматра да је онај сателитски систем горе заједничко добро читавог човечанства. Додуше, морам признати, и није лоше кад можете тренутно и бесплатно да разговарате са пријатељем у Аустралији, или Француској, или са неким у суседној кући или чак суседној соби. То је увек подједнако лако: не морате знати ни где се неко налази јер где год да је, сателити су у сваком случају изнад њега, и он ће вам се одазвати. То су оне добре особине телесата. Али, рекао бих да су оне друге, бар што се мене тиче, неизмерно веће. Седим, рецимо, са девојком у парку, водим ствари мудро, остављам утисак типа који је релаксиран, самопоуздан, чврст, кад, дрррррининг! Приносим телесат устима. — Молим? — кажем. — Стивкенце, па где си ти, сине? Где се тачно сада налазиш? Тата се већ забринуо. Узнемирио се!

Срећа с кајларом

Преживео сам и то. Кад сам служио војску, носио сам много тога, али цивилни телесат свакако нисам: било је то најстроже забрањено, јер би онда непријатељ могао да пронађе сваког војника простим телефонирањем. Мислим да сам те године био на неки начин срећан. Само, тада сам носио војни позивник и у сваком тренутку ме је могао позвати каплар.

Сад ме зове супруга, неуморно, сваки час. Та неподношљива особа зове се Педула. Педула! Како мрзим то име! Нисам стварно самостално ни одлучио да се оженим Педулом, родитељи су се ту умешали. Наиме, кад год сам излазио са девојкама које се њима нису свиђале. сметали су ми на разне начине, па и помоћу телесата. Кад сам излазио са Педулом, телесат је мировао као окамењен. Педула им се, ко зна зашто, свиђала.

Само један дан у животу био сам истински слободан. То је, наравно, онај добро познати, историјски дан, уторак 17. јун 2059. године кад се распао светски систем везе. Догодило се то у 10 часова и 18 минута пре подне. Био сам тада у фабрици. Преко фабричке разгласне станице су нас обавестили да је нека трупа негде у свету извршила саботажу и да су сви сателити за везу, свих 60, искључени до даљег. Истог часа пошао сам код шефа. — Шефе, морао бих кући! Овог пута је стварно хитно. Моја жена је предузела да сама оправља електричну грејалицу уз упутства једног мајстора преко телесата. Ако сад нешто погреши, могуће је да се деси... чак и најгоре.

— Не бих рекао да је то добар разлог, Стив, — рече мој шеф — јер ће ваша жена сад вероватно престати с оправком.

У његовим очима плавим као вода светлуцало је неко олакшање, на лицу му се читало нешто као притајена радост.

— Али пустићу вас ипак да идете — додао је — јер ево остали смо и без струје и без гаса. Изгледа да су неки људи на најодговорнијим местима током свих ових година користили сателитски систем и за синхронизовање електрана, гасовода и чега све не. То им је ваљда било најлакше. Сад ће се видети шта ће бити.

— Шефе, нестало воде — рече моја колегиница Лила упадајући у канцеларију.

— Да... па и пумпе у водоводу имају електричне моторе, ваљда... Добро, идите ви сада.

Тако сам збрисао.

Девојка коју сам волео

Док сам излазио кроз капију фабричког дворишта, размишљао сам како да стигнем до Снел, девојке коју сам некада волео. Било би нормално да је сад позовем, да се договоримо где да се нађемо, и да одем тамо подземном железницом. Али како да јој телефонирам кад телесатови не раде? Они стари телефони, са жицама, изван употребе су још од 2039. године. Одлучио сам да пођем од претпоставке да је Снел код куће или да ће пре или касније доћи кући, па да зато тамо одем. Непосредно испред фабрике била је станица подземне железнице. Приметио сам да неки људи збуњено стоје око улаза. Ушао сам, али у станици није било струје и возови нису радили. Изашао сам и кренуо преко оближњих травнатих поља према друму. После десетак минута пешачења стигао сам до друма, али возила су хујала поред мене, а на моје знаке подигнутим палцем нико није хтео да стане. Кренуо сам кроз врућину и прашину према станици за гориво. После пола сата возач једног тешког камиона пристао је да ме прими. До Снелиног града било је 400 километара: за подземну железницу четрдесет минута, али за његов камион пет сати пута. Око пет после подне, уморан, изгужван и жедан, стигао сам у њен град. Слободан такси нисам нашао, па сам пешачио још два километра до њене улице. Осматрао сам преко зеленила њене баште, али је нисам видео. Ушао сам у башту, зазвонио на врата куће. Отворила је њена мајка, хладно ме поздравила, и саопштила ми да је Снел пре три дана отпутовала у Енглеску.

Отишао сам од тих врата. Шетао сам по граду, слободан од Педуле и од свих обавеза, слободан али сам. Око осам дошла је струја. Прорадила је и подземна железница, али нисам ни помислио да се враћам својој кући. Заправо се и не сећам тачно шта сам све чинио те вечери и те ноћи.

Следећег јутра, сателитски систем је прорадио. Мој телесат је почео да звони, звони...

— Стив, чујеш ли ме. Стив, Стивенце, па где си твојој Педулици...

Није затварала уста све док нисам зазвонио на вратима.

укрштене речи

ГРАДОВИ ХЕРОЈИ — ДРВАР

Варошица и средиште општине у југозападној Босни, на реци (назив упишите испод **броја 3**), било је 25. маја 1944. средиште жестоког окршаја. У Дрвару се налазио друг Тито са... (назив испод **броја 4**) НОВЈ кад су Немци извршили... (испод **броја 2**). Захваљујући херојској одбрани фашистички напад није уродио плодом. У знак сећања на тај подвиг достојан дивљења, и не само на њега, Дрвар је 1975. проглашен за град херој. У социјалистичкој Југославији овај градић развио се у центар једне значајне привредне гране (назив испод **броја 1**) па је ту никла и велика фабрика (испод **броја 5** и поред **броја 6**).

АУТОР ВЕ-ТАК	1	ПОКАЗ-НА ЗАМЕ-НИЦА	2	ОРГАН ЧУЛА ВИДА (МН.)	ЗИ-НАР	АФИР-МАЦИ-ЈА	→	ЖЕНС-КЕ ОСО-БЕ У ОБ-ТИКУ СТУБОВА	МЛАДИ ЈУНАЦ ПРЕ ЗИМЕ
ДОПРЕ-ТАЊЕ, ДОВО-ЂЕЊЕ						ВЕЗНИК / 3			
ЈЕДАН СПОР-ТИСТ					УРАН / ЗБИРНА ИТЕНИЦА ОД ОСАТ		АНА ЗЕГЕРС / ПРУКЧИ-ЈЕ (ЛАТ.)		
ПРО-РОК									
"НЕ-УРЕ-ДАН"		"ДАН" / НИКОЛА КАРО-ВИЋ		ТУРС. ТУШКО ИТЕ / КОЈЕ ИМА ДОСТА ТИШКА					
ПОНИШ-ТЕЊЕ, УКИНУ-ЋЕ									
						СНА-ЖАН			
ГРАД У ЦРНОЈ ГОРИ / НЬУТН		НОВИ САД / ПЕЊАЊЕ НАВИШЕ, УСПОН			ОРУЖАНИ СУКОБ / О.Њ.				4
СТАРИ ГРАД КОД ТРСТА						ПЕЛЕ-ТЬАСТ / ПО-ЛЕТ			
ПОУЗДА-ЊЕ, ПОВЕРЕ-ЊЕ							КОМЕДИ-ЈА БРА-НИСТА-ВА НУ-ШИЋА		
СПОРТ-СКА ПРИРЕД-БА					ЛИТРА / ВОЛТ		УЗВИК / 5		
НАШ ПУТУЈАЦ ПРЕД-РАГ								НУПА / ИМЕ РЕГА-НА	
				ЈЕЗЕРО У СЕВЕР-НОЈ АМЕ-РИЦИ	ЖИВАЦ / ВРСТА ЗАНАТ-ТИЈЕ (МН.)				
ХИТРА / "ИСТОК"		ВЕЛИКА АФРИЧ-КА РЕКА				ИМЕ ПУТУЈУЋА ШАНЕЈА / Б.Е.			
ЗНАК ЗА ЈОД		НАРОД-НИ ВО-ЂА (МН.) / БУЉИНА							
ПР-ВАК			КОС КОЈИ ЈЕДЕ ВО-ЋКЕ / ЧАЈ						
ПРИПО-ВЕТКА ГЛИПОВА-НА ГЛИ-ШИЋА	ОПШТИН-СКИ ЗНАК ЗА РАДИОЈУМ			АМПЕР / ЗНАК ЗА БИТОТЬ		РЕКА У РУМУНИ-ЈИ / ВРСТА ЛЕЊИВЦА			
ФОСФОР / 6								ЗНАК ЗА БОР	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: К, цокуле, аб, ебановина, торијевац, идеја, Ли, њива, ми, л, СН, пуста, к, ксистер, Имотски, и, мушице, БЈ, аурит, Ре, нето, зба, зајапурити, Сн, он, Љ, з, топракала, Иби, Иро, ар, лагодан, самовари, ловина, ат.

120 ГОДИНА СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У НОВОМ САДУ

НЕКА СЕ ДИГНЕ ЗАВЕСА

По пројекту пољског архитекте Виктора Јацкијевича ово прелепо здање званично је дигло завесу 28. марта ове године премијером драме Ђорђа Лебовића „Долња земља". Непосредно после снимања ове фотографије на платоу испред главног улаза откривени су споменици Јовану Стерији Поповићу и Пери Добриновићу.

На зиду површине 7x2,5 м, наспрам главног улаза, постављен је мозаик од венецијанског стакла Mare serenitatis (Море ведрине), рад Пеђе Милосављевића.

Зидови фоајеа обложени су ламперијом обрађеном полиуретаном високог сјаја; у овим просторима ускоро ће бити постављено 20 биста истакнутих драмских уметника СНП.

Прометеј и Кир Јања, Хамлет и поп Ђира, Максим Црнојевић и Тартиф...

Димитрије и Драгиња Ружић, Пера Добриновић, Чича Илија Станојевић, Миливоје Живковић, Виктор Старчић, Милан Ајваз, Мира Бањац...

Преко 1500 поставки за дванаест сценија постојања. Од позорнице која је првих година осветљавана свећама до најсавременије електронске расвете, од дрвених клупа до луксузних фотеља, од звукова који су се једва чули од кафанске музике до четрнаест кабина за симултано превођење, од кафанског госта до велелепног здања које омогућава и најсмелије сценске реализације... Скица је за портрет Српског народног позоришта у Новом Саду, првог сталног професионалног театра у Срба.

После пада Баховог апсолутизма поново се распламсава борба Срба у Хабсбуршкој Монархији за буђење националне свести. Пошто су политичке слободе и даље биле мале, Светозар Милетић, родоначелник Српске слободоумне странке, усмерио је свој нови политички покрет на оживљавање културних и просветних организација. Један од начина борбе за ширење српског језика и српске националне културе било је свакако и позоришно стваралаштво.

Зато се Милетићев пријатељ и истомишљеник Јован Ђорђевић, поводом гостовања позоришне дружине Јована Књажевића у Новом Саду 1860, серијом текстова у „Српском дневнику" залаже за оснивање Српског народног позоришта и позива све Србе да помогну ту акцију. Већ у следећем броју „Дневника" изишла је вест да је извесни Емил Чакра „имајући пред очима дужност напрама народности, вредност казалишта и неизмерне добити отуда" — приложио хиљаду форинти. Убрзо се јављају и други са прилозима.

Опет је, стицајем околности, дружина Јована Књажевића одиграла значајну улогу у настанку Српског народног позоришта. Наиме, његови позоришници су поново стигли у Нови Сад, почетком јуна 1861, и — посвађали се. Кажу, због тога што је газда хтео да им смањи плату. Куд ће-шта ће, деветоро незадовољних је већ следећег месеца поднело молбу Српској читаоници да их прими под своје окриље. Милетић, Ђорђевић, Змај и други као да су једва дочекали прилику и већ следећег дана, 28. јула 1861, Читаоница је одржала седницу и донела одлуку да се у Новом Саду оснује Српско народно позориште.

Ствари су заиста текле муњевитом брзином јер је већ после недељу дана, 4. августа, на сцени новоформираног позоришта изведена прва представа, две једночинке: „Пријатељи" Лазе Лазаревића и „Мушки метод и женска мајсторија" мађарског писца Лајоша Кевера у преради Ђуре Вукићевића. Тако је почело са радом Српско народно позориште, исте године кад и Хрватско народно казалиште у Загребу. Управнички послови, што је и онда било врло важно, били су поверени Јовану Ђорђевићу.

Но, праве позоришне зграде није било, поклоници музе Талије морали су у почетку да се пробијају кроз столове кафане „Код сунца" да би видели и чули реч и покрет глумаца СНП. Отприлике у стилу данашњих кафанских певачица, позоришна дружина се убрзо преселила у салу кафане „Код краљице Јелисавете", одмах затим, милошћу газде, у арену „Код зеленог венца". Кад би захладнило глумци су кретали на турнеју по Војводини, и не само њој.

Хроничари су забележили да је приликом гостовања у Руми „Смрт Стевана Дечанског" привукла велик број гледалаца, а „што најлепше беше видети то бејаху наши простаци који дођоше да чују и виде каква беше смрт Дечанског, како ли је Душан

Велика дворана има 940 седишта, а по потреби може да се добије сала за 2000 посетилаца. Мала сала са 373 седишта такође може брзим померањем зидова да прими више гледалаца — 865.

Време кад су сцену осветљавали свећама а грамофон се чуо иза кулиса припада далекој прошлости, ново здање је опремљено електронским уређајима.

изгледао. Већег доказа, мислим, не треба да се и у најнижим слојевима свест народа и понос пробудио". Исти хроничар бележи да је одмах после тога у Суботици пропала представа „Покондирена тиква" јер публика „воли само историски епос, никако пак веселе и шаљиве комаде..."

Глумци су волели да иду на турнеје јер их је народ свагде позивао к себи, често их „држећи на стану и храни", наравно бесплатно, и по десетак дана. С обзиром да се зна да су глумци тада били углавном сиротиња, није чудо што су се многи нећкали да на турнејама тумаче, на пример, лик „издајице" Бранковића, јер такве нико није позивао у своју кућу.

Ни Српско народно позориште није имало своје куће. Истина, једно време је вечити подстанар добио кров над главом на Тргу доброг пастира (данашњи Трифковићев трг). Била је то неугледна приземна зграда од дрвета и опеке са дрвеним клупама за гледаоце. Аустроугарским властима је и то изгледа било превише. Генерал Комберг је, жестоко се борећи против све уочљивијег утицаја СНП на Србе и њихову националну свест, рекао: „Код Срба позориште није друштво које из нужде путује да се хлебом прехрани, већ је циљ да народу витешки дух улива, да му буди свест и понос и да га одушевљава за све што је српско, народно, а то у овој нашој држави не може бити!"

И његови истомишљеници су се потрудили да и на делу потврде генералову претњу. Зграда Српског народног позоришта је, под изговором да је трошна и склона паду, проглашена неупотребљивом и срушена. Можда би се позориште поново потуцало од кафане до кафане да се није појавио имућни велепоседник Лаза Дунђерски, купио једну зграду за 200 хиљада форинти (у дворишту данашњег хотела „Војводина") и изнајмио је СНП за симболичну суму од 1 форинте годишње.

Зграду коју је Дунђерски изнајмио ваља упамтити и по улогама које је у њој остварио Пера Добриновић, по многима највећи српски глумац свих времена. Добриновић је на овој сцени, заправо кад се спремао да изађе на позорницу, већ спреман под маском, умро 21. децембра 1923. Не могу, у име позоришта, да се забораве личности као што су Димитрије Ружић, његова жена Драгиња (прва глумица СНП) чији је отац поп Лука Поповић дао позоришту пет кћери и два сина, као ни Чича Илија Станојевић који је пет сезона био у овом ансамблу, затим Миливоје Живановић...

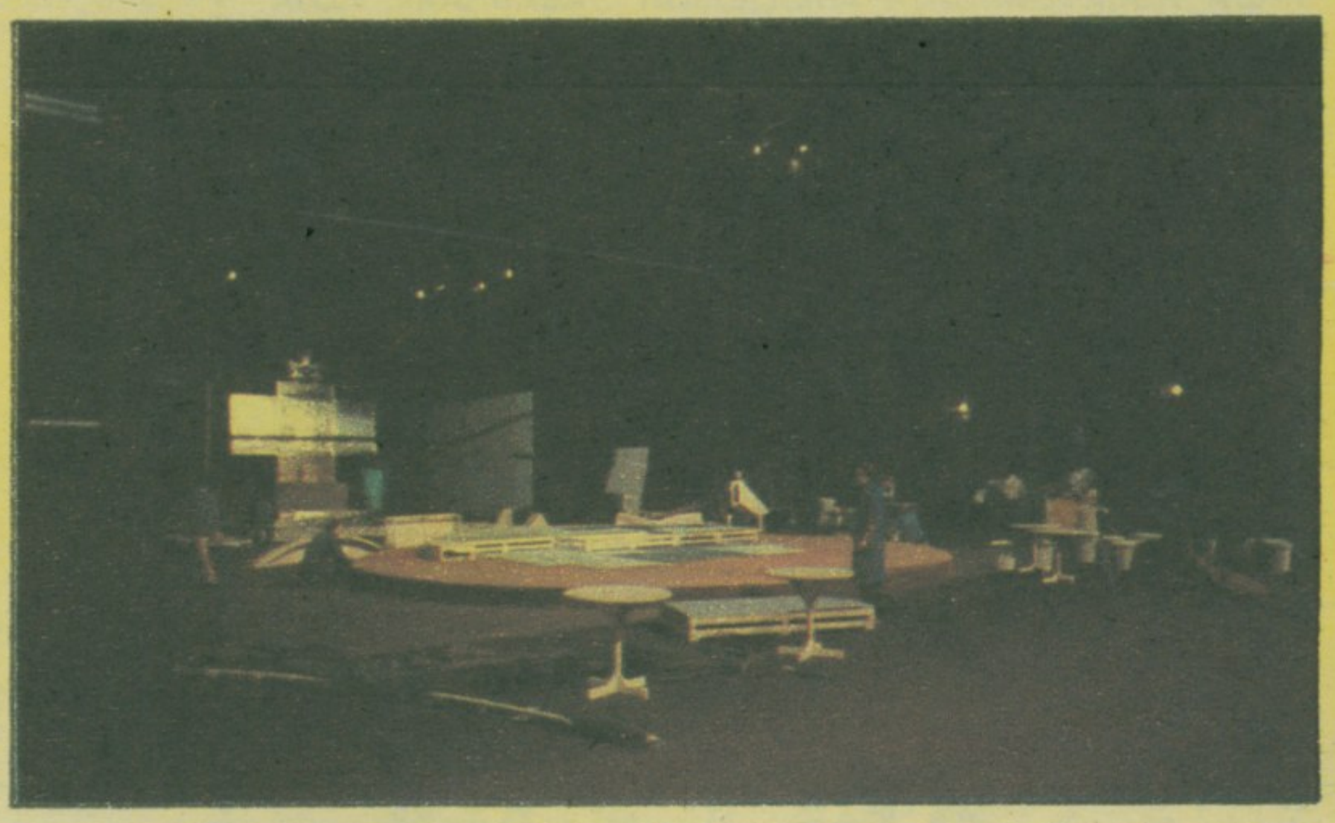
Своје лепе дане и незаборавне креације на сцени Српског народног позоришта остварила је и чувена Милка Гргурова. А стигла је из Сомбора случајно, на препоруку једног пријатеља Јована Ђорђевића с напоменом „да Милка Матић, рођена Гергурова, има здраво вољу на бину ступити!" Занимљиво је да је ова велика уметница имала само један услов — да не игра у представама које гостују у Сремским Карловцима јер јој тамо живи бивши муж „те би било непримерено да се ја тамо на бини појавим..."

Српско народно позориште није имало среће ни са зградом Лазе Дунђерског која је изгорела 1928. Поново су наступиле сеобе, времена у којима је театар чак био и забрањиван, кад је мењао име... Поново су војске марширале Новим Садом и нашом земљом и Српско позориште је увек, по правилу, било на удару. За оба светска рата завеса је била спуштена.

Поново је Српско народно позориште било без своје праве позоришне зграде, све до мартовских дана ове године... Нека се завеса не спушта!

Петар Милатовић

Снимио:
Зоран Трбовић

Позорница Велике дворане, површине 450 квм., опремљена је најсавременијим инсталацијама за вертикално, бочно, дубинско и ротирајуће кретање опреме и извођача. И док су се раније готови декори куповали у Пешти, сада се све ради на лицу места.

Дом културе где је Српско народно позориште у својој дугој историји последњи пут било подстанар.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

**РЕДАКЦИЈА ПРОГРАМА ЗА ДЈЕЦУ
ТЕЛЕВИЗИЈЕ САРАЈЕВО**

БИРАЈТЕ ДЕСЕТ НАЈЛЕПШИХ ДЕЧИЈИХ СВЕТСКИХ РОМАНА!

**МАЛИ ЧИТАОЦИ!
ОДЛУЧИТЕ СЕ ЗА ЈЕДАН ДЕЧЈИ РОМАН КОЈИ БИСТЕ ПОНЕЛИ СА СОБОМ НА ПУСТО ОСТРВО.
КОЈИ ЈЕ ТО РОМАН — ЈАВИТЕ НАМ СВОЈ ИЗБОР, ЈЕР ВАША НОВА ЕМИСИЈА »НЕДЈЕЉНИ ЗАБАВНИК«, КОЈА ЋЕ СЕ ЕМИТОВАТИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ ПРЕ ПОДНЕ ОД 10. ЈАНУАРА ДО 7. МАРТА 1982. ГОДИНЕ, ЖЕЛИ ДА ОБЕЛОДАНИ И ОБЈАВИ ВАШУ ЛИСТУ ОД ДЕСЕТ НАЈЛЕПШИХ И НАЈОМИЉЕНИЈИХ СВЕТСКИХ РОМАНА ЗА ДЕЦУ. ИНТЕРЕСУЈЕ НАС ВАШ УКУС, ЗАТО НЕ ОКЛЕВАЈТЕ, ИЗВЕСТИТЕ НАС ДОПИСНИЦОМ КОЈИ СТЕ РОМАН ИЗАБРАЛИ И ПОШАЉИТЕ НА АДРЕСУ:**

**ТЕЛЕВИЗИЈА САРАЈЕВО
(»ДЕСЕТ НАЈЉЕПШИХ РОМАНА« — ЗА ЕМИСИЈУ »НЕДЈЕЉНИ ЗАБАВНИК«)
71000 САРАЈЕВО**

НЕСТРПЉИВО ОЧЕКУЈЕМО ДА НАМ СЕ ЈАВИТЕ!

„ПО ШТУКИНОЈ ЗАПОВИЈЕСТИ И ПО ТВОЈОЈ ЖЕЉИЦИ!“

**ОД 10. ЈАНУАРА ДО 7. МАРТА 1982. ГОДИНЕ ЕМИСИЈА „НЕДЈЕЉНИ ЗАБАВНИК“ ИСПУЊАВА ВАШЕ ЖЕЉЕ НЕДЕЉОМ ПРЕ ПОДНЕ.
ДА ЛИ СТЕ ИКАД ПОЖЕЛЕЛИ ДА РЕГУЛИШЕТЕ САОБРАЋАЈ У СВОМЕ ГРАДУ?
ДА ЛИ БИСТЕ ЖЕЛЕЛИ ДА ПЕВАТЕ СА ГОРАНОМ БРЕГОВИЋЕМ?
ДА ЛИ ЈЕ ВАША НЕИСПУЊЕНА ЖЕЉА ДА ЈАШЕТЕ НА КОЊУ?
ШТА, У СТВАРИ, ВИ НАЈВИШЕ ЖЕЛИТЕ — ЈАВИТЕ НАМ СЕ СА ВАШИМ ЖЕЉАМА!
НАША АДРЕСА ЈЕ ИСТА КАО ЗА ЕМИСИЈУ „НЕДЈЕЉНИ ЗАБАВНИК“ САМО ДОДАЈТЕ НАЗНАКУ „ПО ШТУКИНОЈ ЗАПОВИЈЕСТИ И ПО ТВОЈОЈ ЖЕЉИЦИ“!**

О ПОСЛУ — ИЗ БРОШУРЕ

Редовно, ево већ осам година, читам „Забавник“ али ти се тек сада први пут обраћам. Молио бих те да ми у „Малој пошти“, мојој омиљеној рубрици, одговориш како могу да постанем камерман? Које све школе треба да завршим?

Бранко Пузовић,
Ж. Жујовића 6
Лајковац

Да би постао камерман, неопходно је да завршиш студије на Групи за филмску и телевизијску камеру при неком од факултета драмских уметности. Детаљне програме испита, спискове обавезне литературе и начин вредновања испита по фазама у појединим групама наћи ћеш у брошури коју издаје Факултет драмских уметности у Београду, Хо Ши Минова 20.

ПАМЕТ НА ТЕРАЗИЈАМА

Већ дуго читам „Забавник“, али се не сећам да си некада написао која је најинтелигентнија врста паса. Молим те да ми одговориш на ово питање.

Миша Узелац,
Велике Ливаде

Прилично је тешко одредити која би врста паса била најинтелигентнија. Међу службенима то би свакако био немачки овчар јер он најлакше и најбрже савладава обуку и не заборавља оно што је научио. На друго место вероватно би требало ставити боксера. Кад су у питању ловачки пси, међу најинтелигентније спадају енглески сетер и јазавар.

БОРБА ЗА ВИСОРАВАН

Можеш ли да ми одговориш где се налази Јерменија и да ли постоје жива бића на другим планетама?

Зоран Соколовић,
Максима Горког 4
Ниш

Јерменија је висока планинска област у југозападној Азији која обухвата источну Турску, Јерменску ССР, Грузинску ССР, Азербејџанску ССР, северозападни Иран и северни Ирак. Територију Јерменске висоравни насели су Јермени још у 8. веку пре наше ере дошавши из Мале Азије. Око ове висоравни дуго су се отимали Иран, Турска и Русија и на крају је међусобно поделили у 19. веку. Јерменијом се назива и совјетска социјалистичка република у јужној Транскавказији. Простире се на површини од 29800 км². Главни град Јерменије је Јереван.

Питање постојања живих бића на другим планетама је једна од најексплоатисанијих тема у штампи. О томе смо и ми много пута писали износећи претпоставке научника из целог света. Пре годину дана смо у оквиру „Мале поште“ објавили текст под насловом „Мали зелени — су жути“ у којем се каже да је на једном конгресу научника у Шпанији изнето тврђење да је пронађен организам за који се сматра да није земаљског порекла. Међутим, пошто ово тврђење није поткрепљено одговарајућим доказима, питање које си нам поставио и даље остаје актуелно. Званична наука још није у стању да дâ поуздан одговор.

»ХУМАНИ« ИЗУМ

Да ли је тко остао жив на електричној столици и када?

Драган Кртолачић,
Гајева 18
Сплит

Електрична столица пронађена је 1890. године у државни Њујорк и у првом тренутку изгледало је да ће она допринети хуманијем начину извршавања казне. Поступак је једноставан: осуђеник на смрт седа на столицу а затим му се на главу ставља шлем у коме се налази једна електрода. Друга се ставља на ноге. Струјом висо-

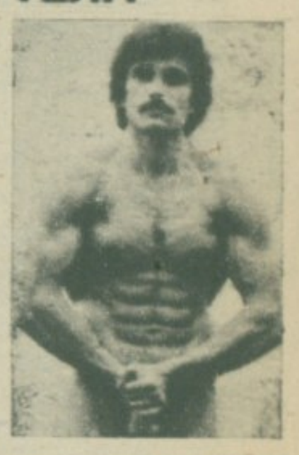

ког напона постиже се тренутно заустављање рада срца. Напон се тада смањује и наступа смрт. Двадесетих година овог века показало се да електрична столица које је процес смрти требало да сведе неколико секунди, не чини то баш у свим случајевима. Наиме, дешавало се да осуђеник преживи први удар струје и да се процес умирања знатно продужи. Међутим, то нипошто не значи да је неко остао жив.

ВЕЖБЕ ПОМАЖУ

У нади да моје писмо неће завршити у кошу молим те да ми одговориш да ли могу да се исправе кокошије груди? Да ли би помогле неке вежбе? Недавно сам био код докторке и рекла ми је

„СУПЕР СИСТЕМ РАЗВОЈА ТЕЛА“

„Супер систем развоја тела“ је брошура аутора Ненада Бркића (на слици) првака Југославије у BODY BUILDINGU, који вам препоручује: „Ако желите да развијете и обликујете тело, да добијете атлетску фигуру, ова брошура ће вам помоћи у томе. Она садржи основне тајне тренинга и исхране шампиона, које гарантују успех у развоју тела.“ Цена брошуре је 100 динара. Наручите, плаћате поузећем, на адресу: **„BODY BUILDING“ P. P. 118, 54000 ОСИЈЕК**

да би требало да се угојим неколико килограма па ће се тако мој деформитет мање примећивати. Да ли је то тачно?

Читалац из Београда

Такозване „кокошје груди" су деформација грудног коша, најчешће урођена или стечена у најранијем детињству и не може сасвим да се исправи. Уз сарадњу ортопеда или физијатра и вежбама које ти буду препоручили ипак можеш прилично да га ублажиш. Свако бављење спортом веома прија а неки килограм више, као што ти је докторка већ рекла, сигурно ће помоћи да твој недостатак буде мање изражен.

ЉУТ ЗБОГ ХЕМИЈЕ

Молим да ми одговорите на питање зашто је лук љут и зашто цвеће мирише?

Читалац из Крагујевца

Лук је љут јер, као и неке друге биљке, садржи посебне хемијске материје. Из сличног разлога и цвеће мирише: оно садржи етерична уља која му дају пријатне али, у неким случајевима, и непријатне мирисе.

МЛАД ВИНОГРАД

Завршила сам четврти разред осмогодишње школе и поред многих хобија који ме привлаче волим и историју. У вези с њом је и питање на које те молим да ми одговориш: шта значи име Нови Сад и ко су били његови први становници?

Даниела,
Нови Сад

Најстарији становници насеља из којег се временом развио Нови Сад су Срби, они који су се овде задржали још приликом досељавања Словена. Најстарији познати назив насеља је Село Петра Варадија у које су временом почели да се досељавају и Јевреји, Немци, Цинцари, Грци и Јермени. Током векова првобитни назив насеља је неколико пута променио назив: тако се звао и Бистрица, Српско село, Српски град па Петроварадински шанац. Повељом Марије Терезије од 1. фебруара 1748. године Петроварадински шанац је сврстан у ред слободних краљевских градова и добио име Неопланта — Неусатз — Ујвидек — Нови Сад. Ово име, Нови Сад, значи заправо млад виноград. То име није нимало случајно дато: пре два века у насељима на Фрушкој гори било је незамисливо да се младић ожени као у „мираз" не донесе нови сад, односно млад виноград.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Сања Јовановић, 18000 Ниш, Булевар Лењина 66а/25 — ученица VIII разреда, сакупља ЛП плоче и значке

Жарко Димшиков, 91000 Скопље, Девол 14 — 13 година, воли сваку добру музику, навијач Партизана

Ана Костић, 16230 Лебане, Маршала Тита 33/10 — 12 година, одговара на свако писмо

Бојана Премец, 42230 Лудбрег, Аугуста Шеное 1 — 11 година, воли рок музику

Ларис Борић, 51550 Мали Лошињ, Харачићева 36 — 12 година, свира хармонику

Драган Павловић, 36000 Краљево, Хајдук-Вељкова 79/ст. 6 — 12 година, жели да се дописује са вршњацима и вршњакињама из иностранства па моли читаоце Забавника за помоћ

Зорица Стојановић, 18400 Прокупље, Стефановића Бате 123 — моли читаоце Забавника да јој пошаљу адресу неке девојчице или дечака из СССР, по могућству из Москве

Снежана Нешић 14000 Ваљево, Ново насеље 7 ред број 2 — 12 година, воли музику и спорт, навијач Црвене звезде

Марија Пузовић, 31333 Прибој на Лиму, Пољице 22 — 14 година, воли све што воле млади

Јелена Славнић, 47000 Карловац, Милашинчићева 27 — 12 година, воли рок и панк музику

Јелена Јањаговић, 25000 Сомбор, Јорговановска 42 — 14 година, воли забавну музику и спорт, сакупља марке

ПРАКТИЧАН И ЕКОНОМИЧАН

Као редован читалац вашег листа више пута сам вам писао али ми још нисте одговорили: интересује ме преко којег предузећа могу да увезем „Фолксвагенов" комби и да ли можда нека наша творница производи ова возила?

Кристијан Перишић,
Видици 9
Шибеник

У целом свету возила комби су нашла веома широку примену па тако није чудо што их производе многе фабрике. Један од најуспешнијих произвођача је „Фолксваген" који склапа комбије са доњим постројењем и мотором популарне и проверене „бубе". „Фолксваген" у свом програму има неколико типова комбија са различитим моторима и опремом али ниједан од њих не може да се купи код нас јер се не увозе.

Од домаћих фабрика аутомобила веома практично и економично доставно возило производи „Црвена застава" из Крагујевца. У тај аутомобил се уграђује мотор запремине 350 кубних центиметара. Малопродајна цена је око 210 хиљада динара. Постоји неколико различито опремљених модела. Фабрика »IMV« из Новог Места такође производи неколико модела комби возила. Цена комбија са бензинским мотором од 42,7 KW креће се од 230 до 263 хиљаде динара, зависно од опреме. »IMV« производи модел са дизел-мотором али је он нешто скупљи.

СЕПТИМИЈЕВ ДЕНАР

Желим да знам све о новчићу чије ти слајдове шаљем: из којег периода потиче, ком народу је припадао и колика му је нумизматичка вредност?

Кристина Николић,
Ивана Цанкара 97 а
Скопље

Новчић чије си нам слајдове послала је денар римског цара Септимија Севера (193—211) и не спада у ретке комаде, али не може да се купи испод 500 нових динара. Под условом да је добро очуван што није случај с твојим новчићем.

БОГИЊА РАСТЕЊА

Молим те да ми одговориш шта значи моје име Маја?

Маја Ђорђевић,
Крагујевац

Маја се у грчкој митологији звала Атласова кћи, мајка Хермеса, а у римској богињи растења којој је био посвећен месец мај. Може потицати и од имена Марија, као скраћени облик настао у дечјем говору. Популарности имена Маја нарочито је допринео роман немачког књижевника Валдемара Бонзелса „Пчелица Маја" (први пут објављен 1912. године), чија је главна јунакиња у наше време постала и личност цртаног филма.

АКРОБАЦИЈА

У последње време сам много слушао о авионима из првог светског рата и чуо за израз „ковит" па бих желео да знам шта он значи?

Саша

Ковит је акробација при којој се авион, приближавајући се земљи, заврти као сврдло.

ВОЗАЧ КАМИОНА

Хтео бих да знам коју школу треба да завршим да бих возио камион?

Срђан из Свилајнца

Све зависи од услова одређених конкурсом. Међутим, највећи број радних организација прима у стални радни однос и људе са завршеном осмогодишњом школом и положеним возачким испитом за „Це" категорију.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Вукоје Булатовић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:
Ђорђе Радишић (председник), Драгослав Антић, Добривоје Арсић, Драгомир Вуксановић, Неда Живковић, Радомир Животић, Олга Јанковић, Живорад Љубичић, Војислав Марјановић, др Иван Николић, Петар Петровић, Снежана Стаменковић (потпредседник), Јелисавета Суруџић, Невзад Худаверди.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY

МИКИ

МИР, ПЛУТОНЕ! МИР!

ФССТ!

ФССССТ!

СМИРИ СЕ!

ФССССТ!

НЕ ДАЈ СЕ!

ФССССТ!

Distributed by King Features Syndicate

ДОБРА КУЦО, ЗАИСТА СИ ЗАСЛУЖИО НАГРАДУ ШТО НИ-СИ ПОЈУРИО ТЕ МАЧКЕ!

ЕТО, ВИДИШ! ИС-ПЛАТИ СЕ БИТИ...

ГЛБ!

МЉАЦ!

ПЛУТОНЕ! ПЛУТОНЕ!

Copyright © 1961
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Е, ДА ЗНАШ ДА ЈЕ ТО БИЛО НИС-КО, ПОДЛО И ДВОЛИЧНО!

ГРРРР...

8-2